

แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์
แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ
จังหวัดตราด

ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2560

แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์
แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ
จังหวัดตราด

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ

จังหวัดตราด

ศุภกิจ ทองปาน

การค้นคว้าอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษณิศา เดชเถลิง)

วันที่

เดือน

พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทริกา มณีพันธ์)

วันที่

เดือน

พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา ศรีนฤวรรณ)

วันที่

เดือน

พ.ศ.

ประธานอาจารย์ประจำหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษณิศา เดชเถลิง)

วันที่

เดือน

พ.ศ.

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่

เดือน

พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบจังหวัดตราด
ชื่อผู้เขียน	นายศุภกิจ ทองปาน
ชื่อปริญญา	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษณิศา เตชเถกิง

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด โดยใช้วิธีวิจัยคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม จากการสังเกตพื้นที่จากคนในชุมชนตำบลบางปิด โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม จำนวน 19 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา รวบรวมประเด็นข้อมูลที่ค้นพบ วิเคราะห์สรุปผลตอบขอบเขตของเนื้อหา หาข้อสรุปและนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า ตำบลบางปิด มีสถานที่ท่องเที่ยว คือ อ่าวตาลคู่ ป่าชายเลน และศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงเพื่อพึ่งพาตนเองที่มีศักยภาพดึงดูดใจสูง ส่วนด้านการบริการและการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว พบว่า มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตร วิถีชาวประมงแต่ละหมู่บ้านมีเอกลักษณ์ ซึ่งการดำเนินงานค้ำึงถึง คือ การอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและมีการเผยแพร่ความรู้ให้กับนักท่องเที่ยว ในส่วนของศักยภาพทางการท่องเที่ยว พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอยู่ในระดับที่ต่ำ แต่มีจุดเด่นในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และด้านการเกษตร ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งเป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ โดยปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นที่เด่นชัด คือ ขาดแคลนงบประมาณ เงินลงทุนในการดำเนินงาน และด้านการตลาดที่ยังไม่แข็งแรง

สรุปและเสนอแนะแนวทาง โดยผู้วิจัยแนะนำให้กับชุมชน เรื่องแนวทางที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการจัดการวงล้อ (PDCA) และวางโปรแกรมสำหรับการท่องเที่ยวให้กับชุมชนในการไปปรับใช้ให้เกิดการพัฒนา รวมถึงการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เกิดกระบวนการแบบครบวงจร

Title	GUIDELINES FOR AGRICULTURAL ECO-TOURISM ACTIVITIES MANAGEMENT IN BANGPID SUBDISTRICT, LAEM NGOP DISTRICT, TRAT PROVINCE
Author	Mr. Suppakit Tongpan
Degree	Master of Business Administration in Business Administration
Advisor Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Pusanisa Thechatakerng

ABSTRACT

The objectives of this qualitative study were to investigate: 1) a guideline for the management of eco-tourism activities in the form of one stop service in Bangpid sub-district, Laem Ngop district, Trat province and 2) problems encountered in the management of eco-tourism activities. In-depth interview and focus group discussions were used for data collection conducted with 3 sample groups (19 persons) and observation was also done. Obtained qualitative data were analyzed in terms of content analysis then it was concluded for presentation. Results of the study were as follows:

Regarding tourism resources in Bangpid sub-district, it was found that it included Ao Tan bay which was close to the management forest and the Sufficiency Agricultural Learning Center which had a high level of potential in attraction. For the management and provision of experience to tourists, it was found that activity holding on agricultural way of life learning and fisherman way of life of each village had uniqueness. For the operation, it put the importance on the conservation of traditional way of life culture and knowledge dissemination to tourists. Based on tourism potential, it was found that community participation was found at a low level. The distinct points were abundant natural resources and agricultural products which could impress tourists. The research suggested the community on an appropriate guideline by using the

PDCA. Also, the researcher laid a tourism program for the community for development and utilization agricultural resources to have a one stop service process.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นผลงานที่ผู้วิจัยได้ทุ่มเทความตั้งใจ สติปัญญา กำลังกายและกำลังใจจนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์ คำแนะนำและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งของขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูษณิศรา เตชเถกิง ที่ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทริกา มณีพันธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดา ศรีนฤวรรณ ที่ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ และได้สละเวลาอันมีค่า ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจสอบแก้ไข ตลอดจนถึงให้ความดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างดี รวมทั้งคณาจารย์ในหลักสูตรทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษามา งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ท่านปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิดทุกท่าน รวมทั้งผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการและชาวบ้านตำบลบางปิด ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการเก็บข้อมูล และให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนบางปิด และให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง

การวิจัยครั้งนี้แม้จะมีอุปสรรคและปัญหามากมาย แต่ผู้วิจัยก็ได้ย่อท้อ ต่อสู้ปัญหาและอุปสรรคด้วยความรู้ ความสามารถจากการประสิทธิ์ประสาทวิชาของคณาจารย์ทุกท่าน ผู้วิจัยขอกราบพระคุณ คุณพ่อจรัญ ทองปาน คุณแม่ นารีผล ทองปาน และ คุณจิรนนท์ ทองปาน ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม ส่งเสริมการศึกษา เป็นกำลังใจที่ดี ให้การสนับสนุนทั้งในด้านการเรียนและดำเนินชีวิต ให้คำปรึกษา จนทำให้ผู้จัดทำโครงการประสบความสำเร็จในการเรียน

ศุภกิจ ทองปาน

ตุลาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ค
ABSTRACT	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
สารบัญตารางผนวก.....	ฐ
สารบัญภาพผนวก	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ระยะเวลาดำเนินงานวิจัย	5
นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว.....	7
แนวคิดทฤษฎีการจัดการ	10
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	12
แนวคิดด้านการมีส่วนร่วม.....	15
แนวคิดทฤษฎีสัถยภาพของแหล่งท่องเที่ยว.....	24
ระบบบริหารห่วงโซ่อุปทาน Supply Chain Management System	26

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
กรอบแนวความคิด	33
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	34
สถานที่ดำเนินงานวิจัย.....	34
ระยะเวลาในการทำวิจัย.....	34
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล	37
วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย.....	38
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	39
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป.....	39
ส่วนที่ 2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด	41
ส่วนที่ 3 ด้านการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด.....	63
ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....	68
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	70
สรุปผล	70
ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว	77
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะ	88
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	89
บรรณานุกรม.....	90

ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์.....	94
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	100
ภาคผนวก ค ภาพการเก็บข้อมูล.....	103
ประวัติผู้วิจัย.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

- 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด 39

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	11
2	33
3	46
4	47
5	48
6	48
7	53
8	54
9	55
10	56
11	56
12	57
13	58
14	58
15	59
16	60
17	61
18	61
19	62
20	62
21	64
22	65

ภาพที่	หน้า
23 อาหารประจำถิ่น หลากหลาย	65
24 วงจรการจัดการ PDCA ของตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด	66
25 การวิเคราะห์ Supply Chain Management ของตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด	77
26 กระบวนการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ใบยางพารา.....	78
27 กระบวนการนำหมักชีวภาพ.....	78
28 กระบวนการผลิตแปรรูปอาหารทะเล.....	79
29 กระบวนการผลิตผักกางมุ้ง และผักสวนครัว	80
30 แผนที่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด.....	81

สารบัญตารางผนวก

ตารางผนวกที่		หน้า
1	รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก	101
2	รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม	101

สารบัญภาพผนวก

ภาพที่	หน้า
1 ภาพการเก็บข้อมูลกลุ่มที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก	104
2 ภาพการเก็บข้อมูลกลุ่มที่ 2 การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม.....	104
3 ภาพการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด	105
4 ภาพการเก็บข้อมูลกลุ่มที่ 3 การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม.....	105

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อโลก จุดเริ่มต้น คำว่า “การท่องเที่ยว” จึงเป็นคำที่มีความหมายกว้างไม่ได้มีความหมายเพียงการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเคลื่อนย้ายประชากรจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางภายในประเทศและเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวจึงเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้รับความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในปัจจุบันการท่องเที่ยวจึงเป็นธุรกิจที่กว้างขวาง ความหมายของการท่องเที่ยวนั้นอาจสรุปได้ในเงื่อนไข 3 ประการ คือ ประการแรก ต้องเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว ประการที่สอง ต้องเดินทางไปด้วยความสมัครใจ และประการสุดท้ายเดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใดๆ ก็ได้ ที่มีใช้เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ (วรรณมา วงษ์วานิช, 2539: 7)

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นส่วนสนับสนุนผลักดันให้ประเทศ มีการเติบโตในทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมากและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังส่งผลให้เกิดประโยชน์ด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญ ที่ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นลำดับต้นๆ โดยเฉพาะการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ที่ผู้อยู่ในท้องถิ่นได้เก็บมาประดิษฐ์เป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน ขายเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสรุปได้ว่าบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552: 11)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่ได้ดำเนินการควบคู่ไปกับยุทธศาสตร์ด้านอื่นๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรเกษตร เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ให้เป็นที่ดึงดูดทางการท่องเที่ยวในรูปแบบให้การศึกษาด้านการผลิตที่ครบวงจร การจัดการสิ่งแวดล้อมทางด้านเกษตร เพื่อสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวเกษตรกรในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกจากนั้นเพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวช่วยลดความต้องการของเกษตรกรในการใช้พื้นที่อนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นเป็นกิจกรรมหนึ่งในการฟื้นฟูทรัพยากรเกษตรและจัดสรรประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาที่การเกษตรยังเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชนบท

ภาวะเศรษฐกิจในประเทศส่งผลกระทบต่อในทุกๆ ด้านรวมทั้งด้านการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชากรที่ได้ผลกระทบโดยตรงของปัญหาเศรษฐกิจนี้ เกษตรกรจึงมีรายได้ที่ลดลง จึงต้องมีวิธีการแก้ปัญหาเพื่อสร้างรายได้จากอาชีพเสริมทางเลือกอื่นโดยการสนับสนุนการท่องเที่ยวในชุมชนจากรัฐบาลได้มีการกำหนดนโยบายวางแผนการกลยุทธ์ท่องเที่ยวมุ่งเน้นส่งเสริมชุมชนขนาดเล็ก ร่วมกับการพัฒนาชุมชนไปพร้อมๆ กันประกอบเป็นความเข้มแข็งของประเทศ และยิ่งจะช่วยยกระดับศักยภาพชุมชนให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ในด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นไว้ และรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยใช้วิถีชีวิตของชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติที่มีมาเป็นจุดขายในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันพบว่าปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารชุมชน บุคลากร และประชากรในท้องถิ่นขาดความรู้ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทำให้การจัดการการท่องเที่ยวไม่มีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากผู้บริหารชุมชน รวมทั้งประชากรในท้องถิ่นได้รับความรู้ ความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายชุมชนจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ ร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนาชุมชน ซึ่งชุมชนจะได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด ทั้งนี้ชุมชนยังจะได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ สินค้าของชุมชน ให้มีมูลค่ามากยิ่งขึ้น และยังเป็น การกระจายรายได้ สร้างความเป็นอยู่ตลอดจนอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว และประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นต่อไป และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

การเกษตรของประเทศไทยมีองค์ประกอบที่หลากหลายเกษตรกรมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อผลผลิตการเกษตรที่มีคุณภาพบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นการผลักดันผลผลิตทางการเกษตรเหล่านี้ในการส่งออกสู่ระดับโลกได้อย่างภาคภูมิใจนอกจากนี้การเกษตรสามารถปรับรูปแบบให้มีการบริการด้าน การท่องเที่ยวในรูปแบบของเกษตรเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสระบบการผลิตจนถึงการเก็บเกี่ยวอย่างใกล้ชิดซึ่งจะทำให้การพัฒนาด้านการเกษตรมีความสอดคล้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ตำบลบางปิด ในสมัยก่อนมีโรคระบาดร้ายแรง มีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านเรียกว่า “โรคท่า” โรคนี้ระบาดเฉพาะพื้นที่บริเวณรอบหมู่บ้านเท่านั้น ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านบังปิด” ต่อมาคำว่า “บัง” ได้เปลี่ยนมาเป็นคำว่า “บาง” จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ตำบลบางปิดนั้นตั้งอยู่ใน อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ตำบลบางปิดมีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านอ่าวตาลคู่, หมู่ 2 บ้านบางปิดล่าง, หมู่ 3 บ้านบางปิดบน, หมู่ 4 บ้านบางกระดาน หมู่ 5 บ้านปากคลอง, หมู่ 7 บ้านช่องลม, หมู่ 6 บ้านหินดาษ, หมู่ 8 บ้านพรงสน สภาพพื้นที่ บางปิด นั้นเป็นพื้นที่ราบสลับเชิงเขา มีเนื้อที่ 47.95 ตารางกิโลเมตร มีทิศเหนือติดกับ ตำบล ท่าโสม อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ทิศใต้ติดกับ ตำบล คลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ทิศตะวันออกติดกับ คลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ทิศตะวันตกติดกับ ทะเลอ่าวไทย การเดินทางมายัง

บ้านบางปิดใช้เส้นทางหลวงแหลมงอบ-แสนตุ้ง ตำบลบางปิดเป็นตำบลที่เป็นเส้นทางผ่านก่อน
นักท่องเที่ยวจะข้ามไปเกาะช้าง (องค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด, 2559: 1-4)

จากการที่ชุมชนบางปิดนั้นอาชีพหลักคือการปลูกยางพาราและผลจากพืชเศรษฐกิจราคา
ยางพาราที่ตกต่ำ จึงต้องมีแผนในการพึ่งพาตนเองโดยวิธีที่ยั่งยืนดังนั้นจึงคำนึงถึงการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนโดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมสร้างรายได้ในการจัดการการท่องเที่ยว
โดยการจัดกิจกรรมในชุมชนให้มีจุดเด่นมากยิ่งขึ้นและคนชุมชนยังได้รับอาชีพจากการท่องเที่ยวและ
สร้างชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด คือ อ่าวตาลคู่,
ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ และมีวัฒนธรรมศิลปะการเล่นละครชาตรีที่เก่าแก่ ควรแก่การอนุรักษ์ไว้
องค์การบริหารส่วนตำบลบางปิดจึงมีแผนที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนขึ้น เพราะทุกหมู่บ้าน
มีความแตกต่างและหลากหลาย มีอัตลักษณ์เป็นของแต่ละหมู่บ้านที่น่าสนใจ อันประกอบด้วย มีการ
เลี้ยงปูก้า ปูดำและการเลี้ยงหอยแครง การปลูกข้าวปลอดสารพิษที่ได้รับรางวัลอันดับหนึ่งของจังหวัด
ในโครงการ 1 ไร่ 1 เกวียน การอนุรักษ์ป่าไม้ในชุมชน การจัดตั้งตลาดนัดสีเขียวเพื่อชุมชนที่ยั่งยืน
จุดประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุที่อยากหารายได้เสริมนำสินค้าพืชผักสวนครัวมาขาย สร้างรายได้เพื่อ
ตนเองและยังมีการส่งเสริมการปลูกพืชกางมุ้งในชุมชนรวมทั้งการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรเพื่อพึ่งพา
ตนเองในชุมชนโดยความร่วมมือจากหน่วยงานเกษตรจังหวัดตราด มีของดีประจำชุมชนคือ กะปิ,
ดอกไม้ประดิษฐ์ และยังมีการทำปุ๋ยชีวภาพใช้ในชุมชนของตนเอง เพราะอาชีพหลักของ คนในชุมชน
นั้นคือ การทำการเกษตรกรรม จึงเป็นการช่วยลดการใช้สารเคมีทางเกษตร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ทำวิจัยจึงสนใจศึกษาในด้านแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว
เกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด รวมทั้งปัญหา และ
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบ
วงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุง
กิจกรรมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน และยังเป็นการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลัก
อย่าง อ่าวตาลคู่ ให้มีความสวยงามและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และยังคงช่วยยกระดับการเกษตรที่
สามารถพึ่งพาตนเองได้ของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งละครชาตรีให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป
และยังได้อนุรักษ์ศิลปะการแสดงของท้องถิ่นไว้ให้คนรุ่นหลังต่อไป ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจาก
ชุมชนและภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ผลวิจัยจะช่วยส่งต่อการนำไปใช้
ประโยชน์ทั้งชุมชนที่มีความสนใจการแลกเปลี่ยนทางวิชาการเพื่อชุมชนได้สามารถพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

การศึกษาแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด คาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับนั้นจะเกิดกับหน่วยงานและบุคคลดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด
2. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด
3. เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหากับองค์การส่วนตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราดในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร และกับผู้ที่สนใจ
4. ประธานกรรมการชุมชนและกลุ่มองค์กรบ้านบางปิด ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด สามารถนำข้อมูลการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ไปเพื่อปรับใช้กับแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวและเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

1.1 ด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน มีดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้าน

อ่าวตาลคู่, หมู่ที่ 2 บ้านบางปิดล่าง, หมู่ที่ 3 บ้านบางปิดบน, หมู่ที่ 4 บ้านบางกระดาน, หมู่ที่ 5 บ้านปากคลอง, หมู่ที่ 6 บ้านหินดาษ, หมู่ที่ 7 บ้านช่องลม, หมู่ที่ 8 บ้านพรงสน

2. ด้านขอบเขตด้านประชากร

ได้แบ่งออกเป็นการเก็บข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 19 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 10 คน

3. ขอบเขตของเนื้อหา

ศึกษาแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการใช้ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของคนในตำบลบางปิด ด้านการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด ในการมาวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

ระยะเวลาดำเนินงานวิจัย

เดือนธันวาคม 2559 ถึงเดือนธันวาคม 2560

นิยามศัพท์

การท่องเที่ยว หมายถึง เป็นกิจกรรมที่มนุษย์ได้ทำเพื่อการพักผ่อน ให้เกิดการความเครียดจากกิจกรรมที่ทำประจำ โดยการท่องเที่ยวที่มีความหมายคือ การเดินทางจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง ในเวลาชั่วคราว โดยวัตถุประสงค์นั้นเพื่อให้เกิดการพักผ่อน เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งสามารถครอบคลุมถึงการที่เดินทางเพื่อการทำธุรกิจ และยังไม่ได้มีที่พักเป็นหลักแหล่ง และยังไม่มีการรับค่าจ้างหรือรายได้จากการเดินทางมาพักผ่อนในการทำธุรกิจจากปลายทาง โดยการท่องเที่ยวยังเป็น

ผลรวมที่ทำให้เกิดประสบการณ์จากการเดินทางที่ดีจากการมาพักแรมและการเดินทางท่องเที่ยวต่างๆ โดยไม่ได้ประกอบการอาชีพแต่อย่างใด

การจัดการ หมายถึง กระบวนการหรือแนวทางที่ชัดเจนและเหมาะสม เพื่อนำมาใช้จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ในงานวิจัยในครั้งนี้

กิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตร หมายถึง การวางแผนรูปแบบสิ่งที่ดีขึ้นเพื่อทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตร ที่มุ่งเน้นทางด้านการศึกษาเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของเกษตรกรของคนในชนบท และเข้าถึงวัฒนธรรม และกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวในการร่วมกันป้องกันรักษาไม่ให้เกิดเสื่อมโทรมลงไป โดยเป็นการอนุรักษ์การท่องเที่ยวทุกประเภท คือ ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ที่มีรูปแบบ อนุรักษ์โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องคนในชุมชน รวมทั้งนักท่องเที่ยวในการช่วยกันดูแลระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม

ครบวงจร หมายถึง การครอบคลุมของวงจรกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตร ตั้งแต่ต้นสายถึงปลายสาย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการทำวิจัยครั้งนี้รวบรวม ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็น ข้อมูลในงานวิจัย ซึ่งผู้จัดทำขอเสนอ ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว

แนวคิดทฤษฎีการจัดการ

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

แนวคิดทฤษฎีศักยภาพของแหล่งชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวความคิด

แนวคิดทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับ หลักการ ทฤษฎีและแนวคิดที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆ ของสังคม และ สภาพแวดล้อมที่กำหนดแนวทางมาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดีต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้ กำหนดไว้แล้วที่การจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินการไปโดยไร้ซึ่งเป้าหมาย และประสบกับความไม่สำเร็จ ลู่วงในการพิจารณาการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ (System approach) เพื่อให้เกิดการบรรลุ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนั้นจำเป็นต้องพิจารณาระบบย่อย (Subsystem) รวมทั้งองค์ประกอบหลัก ในการจัดการการท่องเที่ยวและบทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบในความสัมพันธ์ (Relationship) ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อการพิจารณาสภาพแวดล้อมต่างๆ (นิภาพร หนูอักษร, 2548: 8-11) ซึ่ง องค์การ UNESCO ได้กล่าวถึงว่าประสบการณ์การท่องเที่ยวในหลวงพระบางได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การวางแผน และการจัดการเป็นสิ่งสำคัญถ้าหากประเทศต้องการที่จะประสบความสำเร็จการขาดการ วางแผนที่ดีในการก่อสร้างการโฆษณา การลงทุนก็จะไม่สามารถนำไปสู่ผลประโยชน์ได้การขาดการ บริหารที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดปัญหาต่อภาวะการคุ้มครองในอนาคตไม่ใช่แต่เพียงการวางแผนและ การจัดการอย่างเดียวเท่านั้นว่าเป็นสิ่งสำคัญ แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการต่างๆ เหล่านี้ ก็มีความสำคัญเช่นกัน ชุมชนในหลวงพระบางจะต้องได้รับรู้ในรายละเอียดและได้รับโอกาสเพื่อ

ร่วมกันวางแผน และกระบวนการจัดการ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)

1. การจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้พัฒนาในทุกๆด้านอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงมิติสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพมีการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและยาวนาน โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทาง ธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่นเดียวกับ (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2547: 7-9)

ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามหลักการ การพัฒนาการท่องเที่ยว ของโลก ไว้ว่า

1. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอเหมาะ (Using resource sustainable) หมายถึง มีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากร ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพใช้อย่าง ประหยัดคำนึงถึงต้นทุนด้านคุณค่าและคุณภาพของธรรมชาติและต้นทุนทางวัฒนธรรมซึ่งเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ลดการบริโภคและใช้ ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นควบคู่กับการลดการก่อของเสีย (Reducing over-consumption and waste) การร่วมกันวางแผนกับผู้เกี่ยวข้องจัดการการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ หรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติมีคุณภาพ เหมือนกัน หรือใช้ทดแทนกันได้เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก

3. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintain diversity) ต้องวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยวโดยการรักษาและส่งเสริม ให้มีความหลากหลาย เพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่ง ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดย การเพิ่มคุณค่า และมาตรฐานการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลา ท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

4. ประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) การ ประสานแผนการพัฒนา กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กร ปกครอง ท้องถิ่น (อบต. หรือเทศบาล) แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานใน สถานที่ท่องเที่ยวมี ศักยภาพ

5. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy) การประสานงานกับองค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่น นำไปประชาสัมพันธ์

เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยว เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับท้องถิ่น (Involving local communities) มีการร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบองค์รวม (Participation approach) โดยเข้าเป็นหน่วยงานร่วมจัด ร่วมวิเคราะห์ หรือร่วมแก้ปัญหา ร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว ร่วมประเมินผลการท่องเที่ยวเป็นต้น นอกจากนั้นต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กร และท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7. จัดประชุมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting stakeholders and the public) ต้องมีการประสานกับพหุภาคีได้แก่ ชุมชนหรือประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อร่วมประชุมปรึกษาในการเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในการประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวในแหล่งพื้นที่การท่องเที่ยวนั้น การแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดผลเสียที่จะกระทบกับด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาดเพื่อร่วมดูแลรักษาไปในทิศทางเดียวกัน

8. การพัฒนาบุคลากร (Training staff) การให้ความรู้เพิ่มเติมแก่บุคลากรและการฝึกอบรม การส่งพนักงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ความสามารถ และมีวิธีการปฏิบัติงานพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนรวมทั้งเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เพื่อที่จะช่วยในการเพิ่มศักยภาพการบริการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

9. การเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (Marketing tourism responsibly) มีการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว และการบริการการขายให้พร้อมมีเพียงพอต่อการเผยแพร่ ซึ่งอาจจัดทำในรูปสื่อที่ศนูปรณรูปแบบต่างๆ

10. ประเมินผลตรวจสอบและวิจัย (Undertaking research) การช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่ารวมถึงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต้องมีการประเมินผลการตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยเพื่อทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุง และแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการทฤษฎีและแนวคิดที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆ ของสังคม และสภาพแวดล้อม และการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้พัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพมีการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และยาวนาน

หลักการในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวของโลก ได้อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอเหมาะพอควรและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นควบคู่ กับการลดการก่อของเสียรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม ประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่นการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับท้องถิ่นจัดประชุม และปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน การพัฒนาบุคลากร การจัดเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว และประเมินผลตรวจสอบ และวิจัยเพื่อทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไข การจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดทฤษฎีการจัดการ

1. กระบวนการแนวคิดทฤษฎีวงล้อเดมมิ่ง

เอกวินิต พรหมรักษา (2555) วงล้อเดมมิ่งพัฒนาขึ้นโดย ดร.ซีวฮารท นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน ต่อมา ดร.เดมมิ่ง ได้นำไปเผยแพร่ที่ประเทศญี่ปุ่น จนประสบความสำเร็จเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายโดยมีกิจกรรม 4 ขั้นตอนคือ PDCA (Plan, Do, Check and Act) เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพ และคุณภาพของการดำเนินงาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2545: 7-9) ได้เสนอว่าวงจร PDCA หรือวงจรเดมมิ่งคือ แนวความคิดในการแก้ปัญหา (Problem Solving) และการพัฒนากระบวนการ (Process Improvement) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนำเสนอโดย ดร.เดมมิ่ง และถือว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานของวิธีการต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน กระบวนการแก้ไข้ปัญหาประกอบด้วย

1. Plan คือการวางแผน จะครอบคลุมในเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายวิธีการแก้ไขและจัดทำแผนดำเนินงาน ในบรรดาองค์ประกอบทั้ง 4 ของวงจร PDCA นั้น ขั้นตอนการวางแผนเป็นเรื่องสำคัญที่สุดแต่ไม่ได้หมายความว่า ไม่ว่าการดำเนินการในขั้นตอนที่เหลือจะเป็นอย่างไร ขอให้การวางแผนถูกต้องก็พอ แต่เนื่องจากทุกสิ่งทุกอย่างต้องอาศัยแผน ดังนั้นถ้าแผนไม่ดี เสียแล้วงานอื่นก็ไม่ดีด้วย ซึ่งถ้าแผนเดิมมีการวางแผนอย่างดีการแก้ไขก็มีน้อยและกิจกรรมต่างๆ ก็สามารถดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าในการจัดทำแผนจำเป็นจะต้องมีการระบุข้อจำกัด ของทรัพยากรที่มีและผลที่มีต่อแผน เช่น ทรัพยากรมนุษย์วัตถุดิบและเงินทุน ระยะเวลาที่เกี่ยวข้องและพิจารณาหาวิธีการที่เป็นไปได้ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ถ้าเป็นไปได้ควรตรวจสอบความเป็นไปได้ในการผ่อนคลาขข้อจำกัดดังกล่าวด้วย ควรมีการพิจารณาข้อเสนอต่างๆ ก่อนที่จะกำหนดเลือกใช้ข้อเสนอดีที่สุดให้เป็นแผนปฏิบัติการในแผนควรกำหนดวิธีการต่างๆ ที่ใช้เพื่อการตรวจสอบว่าแผนดังกล่าวมีการวางแผนที่ดีและมีการปฏิบัติตามแผนอย่างถูกต้อง

2. Do คือการลงมือปฏิบัติหลังจากจบจากการวางแผนแล้วก็เข้าสู่ขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือดำเนินงานขั้นตอนต่างๆ ที่เสนอไว้ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในขั้นตอนนี้คือ

2.1 สร้างความมั่นใจว่าผู้รับผิดชอบดำเนินการตระหนักถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็นของงานอย่างถ่องแท้

2.2 ให้ผู้รับผิดชอบรับรู้เนื้อหาและดำเนินการตามแผนที่กำหนด

2.3 ให้มีการศึกษาและฝึกอบรม เพื่อดำเนินการตามแผนอย่างถูกต้อง

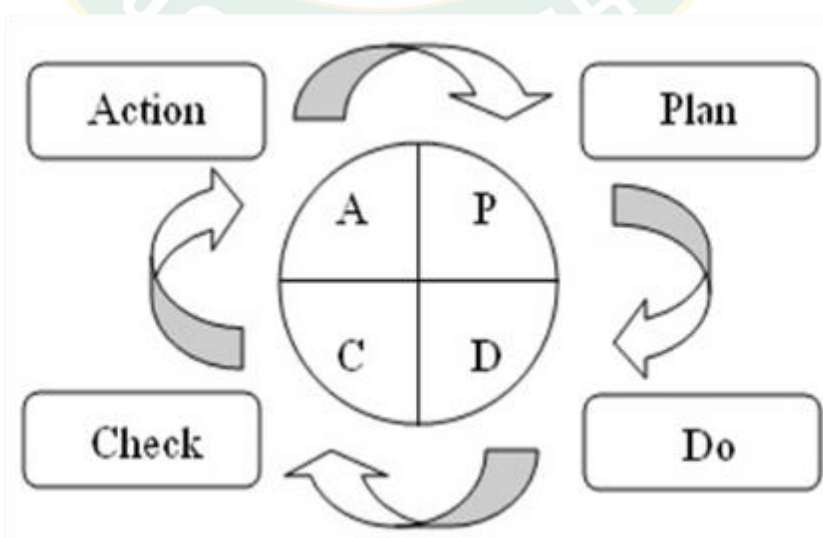
2.4 จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นตามที่กำหนดและเมื่อต้องการ

3. Check คือการตรวจสอบผลการปฏิบัติเมื่อทำการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อให้สามารถเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และดำเนินการแก้ไขจนได้กระบวนการหรือวิธีการ ปฏิบัติงานที่สามารถกำหนดเป็นมาตรฐาน ควรมีการประเมินสองด้านและเป็นอิสระซึ่งกันและกัน

3.1 มีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้องหรือไม่

3.2 เนื้อหาของแผนมีสาระเพียงพอหรือไม่ ถ้าวัตถุประสงค์ของงานไม่บรรลุนี้หมายความว่าสภาพเงื่อนไขไม่เป็นไปตามข้อ 1 หรือข้อ 2 หรือ ทั้งสองข้อเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องพิจารณาว่าอยู่ในกรณีใดเพราะการแก้ไขที่ต้องการในแต่ละข้อจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

4. Act คือการปฏิบัติตามผลการตรวจสอบหรือแก้ไขการปฏิบัติการใดๆ ที่เหมาะสม ตามผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนการตรวจสอบหากผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายจะต้องทำการ ปรับปรุงแก้ไขในกรณีผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้จัดทำเป็นมาตรฐานซึ่งเรียกขั้นตอนนี้ว่า การนำไปปฏิบัติและกำหนดเป็นมาตรฐาน (Action)

ภาพที่ 1 วงจร PDCA

ดังนั้น ตามแนวคิดทฤษฎีวงล้อเดมมิ่ง PDCA นั้น ขั้นตอนทั้ง 4 ประกอบด้วย การวางแผน อย่างเป็นระบบรอบคอบเพื่อการปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยไป แล้วจึงตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น วิธีการปฏิบัติใดมี ประสิทธิภาพที่สุดก็จะจัดให้เป็นมาตรฐาน หากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ก็ต้องมองหาวิธีการปฏิบัติ ใหม่หรือใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร จากการพัฒนาท่องเที่ยวมุ่งเน้นเป้าหมายที่ทำให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนและทำให้ชุมชนมีการ ดำเนินการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

1. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism)

ได้มีผู้ที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ ดังนี้

The Common wealth Department of Tourism ให้ความหมายว่า เป็นการท่องเที่ยว ธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการจัดการเพื่อรักษา ระบบนิเวศให้ยั่งยืน ครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น การปันผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538: 3-5) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชมและ เพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบน พื้นฐานของความรู้ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับ Hector Ceballos-Lascurain จากสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Natural resources หรือ UCN) ซึ่งเป็นบุคคลแรกๆ ที่ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อชื่นชมศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินกับทัศนียภาพพืชพรรณและสัตว์ป่า รวมทั้ง ลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเท่านั้น

The Ecotourism Society กล่าวว่า การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือ ทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

Elizabeth Boo ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หมายถึงการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดกระบวนการความเสียหายแก่ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมโดยมุ่งเน้นศึกษาเพื่อชื่นชมทัศนียภาพพรรณพืช รวมทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้นอีกทั้งยังช่วยสร้าง เศรษฐกิจที่จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่นด้วยแนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

อิศรัภรณ์ รินไธสง และคณะ (2552: 17-20) ได้พูดถึงนักวิชาการหลายท่านว่าได้แสดงความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ควรจะมีหลักการต่างๆ ที่สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะป็นน้ำเสีย ขยะ ตลอดจนการคมนาคม
2. ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเอง ส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์
3. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวเป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
4. ในการสร้างหรือการจัดการใดๆ ควรยอมรับในข้อจำกัดจากสภาพแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งเป็นการลดการไหลออกและรายได้ไปยังต่างประเทศ
5. ในการวางแผนตัดสินใจ และดำเนินงานตลอดจนการควบคุมควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุดมิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
6. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ ยั่งยืนหรือไม่เพียงใด การทำธุรกิจโดยมุ่งทำกำไรสูงสุดในระยะสั้น เป็นการทุบหม้อข้าวตัวเอง อย่างไรก็ตามบริษัทนำเที่ยวก็สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ตราบนานเท่านาน ถ้ามีการ

จัดทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่การใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทาง ก่อนที่จะไปถึง ทั้งในรูปของภาพยนตร์ในเครื่องบิน เทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่

7. มีการจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และไม่เกินขีดความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปีไม่ใช่มิเฉพาะฤดูกาล เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมนี้

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สรุปได้ว่าการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนตระหนักถึงการดูแลรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism)

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้ และมีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural & Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆจัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมมีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

4. องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สายสุนีย์ สิงห์ทัศน์ (2555: ระบบออนไลน์) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กล่าวว่ามี 3 ประการ คือ

1. การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเสื่อมโทรมลงหรือถูกทำลายลงก็มีอยู่สูง การให้ความรู้ความเข้าใจหรือการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบแรกโดยตรง เพราะนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่างๆ และสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำท่าย

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพราะการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ การเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่นๆ เป็นต้น

องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีองค์ประกอบสำคัญคือการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนั้นจำเป็นต้องมีจิตสำนึกในการดูแลอนุรักษ์รวมทั้งรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวอย่างจริงจังของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แนวคิดด้านการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นคำหลักคำหนึ่งที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบันทั้งด้านวิชาการและในหน่วยราชการโดยถูกนำมาใช้ในช่องของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) เป็นต้นมา นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายที่แตกต่างกันไปตามความหมายในเชิงจิตวิทยา การมีส่วนร่วมนั้นเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่ง

ผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย ปัจจุบันหลายฝ่ายยอมรับว่าการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการพัฒนา เพราะหมายถึงการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันรวมถึง ร่วมมือร่วมใจในการที่จะแสดงให้เห็นถึงความสนใจในการดำเนินการร่วมกันในการทำงาน

William (1976: 112) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไข ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

สมจิต ชันขวา (2544: 26) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจโดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับการที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเวลาที่เหมาะสมกับทั้งกระทำการงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกร่วมกันให้ประจักษ์ว่า เชื่อถือไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา

ความเป็นชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีอุดมคติร่วมกันหรือความเชื่อถือร่วมกันในบางเรื่องมีการติดต่อสื่อสารกัน มีเรื่องจิตใจเข้ามาด้วยความรักมีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างจะเรื่องใดก็ตาม และมีการจัดสรรความหมายของ “ความเป็นชุมชน” นั้นมากกว่า “การรู้สึกสังกัด” ในท้องที่เดียวกันเพราะยังเป็นเรื่องของ การมีปฏิสัมพันธ์สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันและกัน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนามีสิทธิในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาซึ่งพอจะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนได้มีโอกาสรวมกลุ่มเพื่อกำหนดทิศทางของกิจกรรมการพัฒนาการแก้ไขปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ และการประสานความรับผิดชอบส่งผลให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ และลดผลกระทบจากการพัฒนา

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 125) ได้อธิบายสังคมกับชุมชนว่า สังคม (Society) คือคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน ส่วนคำว่า “ชุมชน” (Community) พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาได้ให้ความหมายไว้ 3 แนวดังนี้ คือ

1. กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกับลักษณะสังคมแต่มีขนาดเล็กกว่า และมีความสนใจร่วมที่ประสานกันในวงแคบ
2. เขตพื้นที่ระดับความคุ้นเคยการติดต่อระหว่างบุคคลตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้านชุมชนมีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตนเองที่จำกัดมากกว่าสังคมแต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสังสรรค์ใกล้ชิดกว่า และมีความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่าอาจมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติหรือศาสนา

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของสังคมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการพัฒนาชนบทแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญ คือการมีส่วนร่วมเป็นสิทธิ (Right) เป็นเอกสิทธิ์ (Privilege) ทั้งสิทธิและเอกสิทธิ์ต้องได้รับการเคารพและให้เกียรติไม่ถูกบังคับ และครอบงำมีความเป็นประชาธิปไตยเป็นการทำงานเป็นกลุ่มเกิดผลของพฤติกรรมรวมกลุ่มแสดงพฤติกรรมในเรื่องผลประโยชน์ของกลุ่มการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ประชาชนต้องสามารถเรียนรู้ได้ ถูกสอนได้ ถูกแนะนำได้ ไม่ทำเพื่อประโยชน์ของใครคนใดคนหนึ่งแต่เป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนของตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมที่เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมซึ่งการทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคลเพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

2. แนวคิดและทฤษฎีของการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และทบวงมหาวิทยาลัย (2546 อ้างใน (Sisavanh Vongkatanegnou, 2555): ระบบออนไลน์) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่างๆ ของท้องถิ่นจึงมีการให้ความหมายสำหรับการมีส่วนร่วมไว้ว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนคนในพื้นที่ที่ร่วมกระบวนการของการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของการพัฒนาตั้งแต่เริ่มจนถึงโครงการจะสิ้นสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคิดตั้งแต่เริ่มหาปัญหาที่เกิดจนถึงการวางแผนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และการตัดสินใจการระดมแรงระดมความคิด

หรือด้านทรัพยากร รวมถึงเทคโนโลยีที่จะช่วยการบริหารจัดการในการติดตามประเมินผลความสำเร็จของโครงการรวมไปถึงเมื่อเกิดประโยชน์ขึ้นจะต้องได้รับที่สุดของการทำโครงการ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเองทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมี ทฤษฎีดังนี้

1. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคนจูงใจไปยังเป้าหมายโดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive leader) ผู้นำพลวัตคือเคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่าผู้นำนิเสธ (negative leader) ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจงานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยดีนั่นเอง

2. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method) การใช้ระบบบริหารในการขอความร่วมมือจากหน่วยต่างๆ เป็นวิธีที่สามารถทำได้โดยง่ายเพราะใช้ข้อบังคับของกฎหมายและแบบแผนโดยใช้เครื่องมือนี้ในการปฏิบัติงานอย่างไรแล้วแต่นั้นผลของความร่วมมือก็ยังไม่ดีระบบใดที่ดีที่สุดสำหรับการบริหารการจัดการ เพราะคนทั่วไปนั้นการทำงานต่างๆ ต้องทำด้วยความสมัครใจมิได้มีใครต้องมาบังคับหรือเกิดการบังคับขู่เข็ญและทำอย่างตั้งใจรวมถึงต้องทำด้วยใจรักแต่ถ้าไม่เกิดการควบคุมดูแลหรือละเลยนั้นก็จะไม่ลุล่วงตามแผนที่วางไว้ตามที่รัฐกำหนดนโยบาย เพราะการปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์ที่ทุกคนจะได้รับ

ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับประชาชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเพื่อที่จะได้รับผลประโยชน์กิจกรรมพวกนี้ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายหลายชนิดรวมทั้งเวลา และการเสียสละที่จะทำกิจกรรมอย่างอื่นด้วยในที่สุดบุคคลแต่ละคนก็ปฏิบัติต่อการติดต่อทางสังคมเช่นเดียวกับการแลกเปลี่ยนถ้ากิจกรรมทางสังคมนี้ไม่ได้รับการพิจารณาว่าได้รับประโยชน์ บุคคลแต่ละคนก็จะไม่มีทีท่าจะยุ่งเกี่ยวกับมันถ้ามิได้ถูกบังคับหรือถูกกระตุ้นโดยความซื่อสัตย์หรือความไม่เห็นแก่ตัวซึ่งได้แย้งว่าการแลกเปลี่ยนทางสังคมจะเป็นการแลกเปลี่ยนประโยชน์ไม่มีการระบุค่าของสื่อที่แลกเปลี่ยนอย่างชัดเจนตายตัวแต่มีพันธะตอบแทนในรูปของพันธะผูกพันทางสังคม (Social Obligation) ซึ่งมีลักษณะไม่กำหนดค่าและเงื่อนไข

อย่างตายตัว (Unspecified Obligation) แต่การแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ (Economic Exchange) จะมีการระบุค่าของประโยชน์ที่แลกเปลี่ยนอย่างชัดเจนเพื่อตอบแทนพันธะตอบแทน จึงอยู่ในรูปของพันธะผูกพันทางสัญญา (Contractual Obligation) ถึงแม้ว่าการแลกเปลี่ยนทางสังคมจะเป็นผลตอบแทนการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจโดยตรง แต่ส่วนใหญ่ไม่ใช่ในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์อาจไม่เที่ยงตรงแน่นอนในระยะเวลานับการแลกเปลี่ยนทางสังคม อาจจะไม่สมดุล มีผลให้บุคคลที่ให้ประโยชน์หรือคืนประโยชน์ที่สำคัญให้อีกฝ่ายหนึ่งได้มากกว่าจะสามารถอ้างสถานะที่เหนือกว่าอีกฝ่ายได้ความเหนือกว่านี้ย่อมหมายถึงอำนาจที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งยินยอมกระทำตามความประสงค์ของบุคคลนั้นๆ ซึ่งหากบุคคลที่ยอมอยู่ใต้อำนาจได้รับประโยชน์อันพึงพอใจแล้วจึงนับว่าเป็นการแลกเปลี่ยนอย่างไม่สมดุลที่บุคคลเห็นดีด้วย

3. องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

การทำงานแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับบุคคล และองค์กรหลายประเภทตามลักษณะงานโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้ร่วมงานทุกฝ่ายต้องมีอุดมการณ์เป้าหมายวัตถุประสงค์ และมีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิตทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเพื่อการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่ต้องใช้
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาโดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงานการใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจโดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้แก่ การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และช่วงดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการลงมือทำเอง ได้แก่การสนับสนุนทรัพยากรการร่วมบริหารร่วมแรง และร่วมใจการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ทั้งประโยชน์ทางใจและทางวัตถุ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่การตรวจสอบควบคุมการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด (เดโช แสนภักดี, 2546: 32-35)

4. ลักษณะของการมีส่วนร่วม

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. จำแนกตามกระบวนการบริหาร
 - 1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน
 - 1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดองค์การ
 - 1.4 การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร
 - 1.5 การมีส่วนร่วมในการใช้อิทธิพล
 - 1.6 การมีส่วนร่วมในการประสานงาน
 - 1.7 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
2. จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม
 - 2.1 การมีส่วนร่วมประชุม
 - 2.2 การมีส่วนร่วมในการออกเงิน
 - 2.3 การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
 - 2.4 การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
 - 2.5 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
 - 2.6 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
3. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม
 - 3.1 ระดับของการมีส่วนร่วมเทียม
 - 3.2 ระดับของการมีส่วนร่วมบางส่วน
 - 3.3 ระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง
4. จำแนกตามวิธีการมีส่วนร่วม
 - 4.1 การมีส่วนร่วมโดยตรง
 - 4.2 การมีส่วนร่วมโดยอ้อม

5. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (นำชัย ทำนุผล, 2542: 32-34) คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหาขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหา และความต้องการของเขาแล้ว โครงการต่างๆ ที่ออกมา ก็จะไร้ประโยชน์ เพราะโครงการที่วางออกมาไม่ได้ตอบสนองความต้องการที่

แท้จริงของประชาชนอีกทั้งประชาชนจะมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม และการดำเนินกิจกรรม ก็จะไม่ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการระบุปัญหาวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเองโครงการที่วางไว้ก็จะสามารถดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย ได้ง่าย เพราะประชาชนเกิดความรู้สึกที่เป็นเจ้าของโครงการซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการหรือ แก้ปัญหาพวกเขาเอง

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมเมื่อประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมเข้ามามี บทบาทในการระบุปัญหาแล้วขั้นต่อไป คือการร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนอง ความต้องการหรือแก้ปัญหาของพวกเขาด้วยตัวเขาเอง แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนาหรือผู้มีความรู้ใน การวางแผนควรมีสวนเข้าไปร่วมในการวางแผนด้วย เพื่อคอยให้คำแนะนำประชาชนในการวางแผน กำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา แต่ไม่ใช่ว่านักพัฒนาเหล่านี้จะไปเป็นผู้วางแผนกำหนดแนวทาง แก้ปัญหาเพราะผลเสียที่ติดตามมาก็คือประชาชนจะไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือตัวเองได้ในโอกาสต่อไป การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการตัดสินใจหาแนวทางแก้ปัญหาและ แนวทางดำเนินกิจกรรมนี้จะมีผลทำให้พวกเขาเหล่านี้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of belonging) กิจกรรมนั้นและจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมที่วางไว้

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานดังที่กล่าวมาแล้วว่าเมื่อประชาชนมีความรู้สึก เป็นเจ้าของกิจกรรมแล้วผลที่ตามมาคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่วางไว้ นอกจากนั้นแล้ว นักพัฒนาควรกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนในรูปแบบของทรัพยากรธรรมชาติที่ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชนแทนที่จะใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยจาก ภายนอกของชุมชนเสียทั้งหมดการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน นั้นจะเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนรู้จัก การทำงานร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นนี้จะทำให้ ประชาชนมีการประเมินว่าผลงานที่ตัวเองดำเนินไปนั้นได้รับผลดีหรือได้รับผลประโยชน์มากน้อย เพียงไรและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับจากการดำเนินการนั้น การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล นี้จะทำให้ประชาชนรู้แจ้งเห็นจริงว่ากิจกรรมที่พวกเขาทำไปนั้นดีหรือไม่ดีอย่างไรซึ่งพวกเขาจะ นำไปใช้วางแผนแนวทางแก้ไขในโอกาสต่อไปได้

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีด ความสามารถของตนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสามารถใช้ประโยชน์และได้รับประโยชน์ จากการจัดการนั้นๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมโดยการเข้ามามีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาขั้นตอนการวางแผนการลงทุนและ ปฏิบัติตามแผนและการติดตามประเมินผล

6. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

ลักษณะทางสังคมกับผลกระทบที่ชุมชนได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในอดีตที่ผ่านมา ส่งผลให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการท่องเที่ยวในบางส่วนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงโดยถือว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นนั้นคือ เป้าหมายที่สำคัญสำหรับทิศทางและแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องเป็นการนำไปสู่ความร่วมมือเพื่อใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รองรับสิ่งที่จะเกิดกับความยั่งยืนของการท่องเที่ยว ให้มีความสมบูรณ์ที่สุดและเป็นไปตามกรอบแนวความคิด รวมถึงลักษณะการท่องเที่ยวที่มียั่งยืนในทุกด้านตั้งแต่การพบปัญหาด้านการคิดนโยบายแก้ไขการวางแผนและการลงมือปฏิบัติ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 29-33) ได้เสนอรูปแบบวิธีการและแนวคิดของการมีส่วนร่วมของ ชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนรูปแบบที่รัฐบาลเป็นผู้วางนโยบายและวางแผนโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยตนเองประชาชนในชุมชนท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำโครงการท่องเที่ยวเลยแต่จะถูกชักชวนจากรัฐบาลให้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการท่องเที่ยว

รูปแบบที่ 1 การให้องค์กรชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเจรจาต่อรองสำหรับวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งรูปแบบนี้รัฐบาลและตัวแทนขององค์กรชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแม้ว่าในความจริงการริเริ่มโครงการท่องเที่ยวจะมาจากรัฐบาลกลางก็ตามแต่องค์กรชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้าร่วมตัดสินใจเจรจาต่อรองผลประโยชน์กับรัฐบาลได้เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบนี้องค์กรชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีศักยภาพสูง และมีความตื่นตัวในการรักษาผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นตนเองให้มากที่สุด

2. การให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วยตนเองรูปแบบนี้ชุมชนท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดการควบคุมและวางแผนพัฒนาการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวด้วยตนเองอย่างสิ้นเชิงนับเป็นรูปแบบของการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริงโดยไม่อาศัยความคิดริเริ่มและชักจูงจากบุคคลภายนอกหรือรัฐบาลประชาชนหรือองค์กรชุมชนท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจเกี่ยวกับประชาชนหรือองค์กรชุมชนท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตลอดจนเปิดโอกาสอย่างเต็มที่แก่ชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์แต่ละชุมชนท้องถิ่นต้องมีความพร้อมและประสิทธิภาพสูง

2. วิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

วิธีการที่ 1 การร่วมประชุมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการร่วมอภิปรายของการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนชุมชนท้องถิ่นในเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีการที่ 2 การให้คำปรึกษาในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการให้ประชาชนในชุมชนหรือในชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการท่องเที่ยวเพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และร่วมในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วิธีการที่ 3 การสำรวจความคิดเห็นในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างท้องถิ่นได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

วิธีการที่ 4 การประสานงานร่วมกันในวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไปร่วมงานบริหารหรือการจัดการหรือร่วมในคณะกรรมการที่ปรึกษาจากฝ่ายประชาชนในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

วิธีการที่ 5 การไต่สวนสาธารณะในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการไต่สวนข้อมูลจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนที่รัฐบาลจะตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

วิธีการที่ 6 การออกเสียงประชามติโดยตรงในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการตอบคำถามรัฐบาลโดยให้ประชาชนทุกคนในสังคมออกความคิดเห็นโดยตรงต่อรัฐบาลและให้ทุกคนในสังคมเป็นผู้ตัดสินใจแทนรัฐบาลในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเริ่มมีได้ตั้งแต่การให้ข้อมูลของท้องถิ่นการเตรียมการจัดการควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากรการมีส่วนร่วมในการบริหาร และการได้ประโยชน์จากการบริการโดยชุมชนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมมีกิจกรรมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จะต้องไม่เป็นการเบียดบังทำลายสิ่งแวดล้อมดังนั้นองค์กรชุมชนจึงมีความสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมองค์กรของชุมชนอาจเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของประชาชนในชุมชนเป็นองค์กรภายใต้กฎหมายที่กำหนด บทบาทของปัจเจกบุคคลฉะนั้นจึงควรผลักดันให้องค์กรดังกล่าวเป็นองค์กรของประชาชนที่แท้จริงเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยวดังกล่าว ดังนั้นการมีส่วนร่วมที่ดีต้องให้ความสำคัญแก่กลุ่มบุคคลมากกว่าลักษณะปัจเจกบุคคลรูปแบบของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวอาจมีหลายรูปแบบ เมื่อพิจารณาจากพื้นฐานวัฒนธรรมการปกครองท้องถิ่นชนบทนิยมประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนไทยรูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในระดับปฏิบัติควรมีรูปแบบเป็นองค์กรกึ่งอิสระไม่เป็นทางการเกินไปไม่อิสระเกินไปโดยมีระบบการได้รับผลประโยชน์ร่วมกันเป็นครรลองผลประโยชน์ต่างๆ ที่ควรได้รับมีอาทิ

1. ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดแก่คนในชุมชนส่วนใหญ่ให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. ผลประโยชน์ทางสังคมคือมีสวัสดิการที่ดีสังคมมีความมั่นคงและสามารถระงับเอกลักษณ์ทางสังคมของตนไว้ได้
3. ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมีความเข้าใจการอนุรักษ์และร่วมมือพัฒนาเพื่อความยั่งยืน
4. ความภาคภูมิใจมีความสุขในการเป็นอยู่มีความร่วมมือในชุมชนเกิดความรักและห่วงแหนพร้อมจะอนุรักษ์หรือพัฒนาอย่างสร้างสรรค์หนึ่งหากชุมชนมีส่วนร่วมมากหรือมีอำนาจเพียงพอในการร่วมควบคุมการท่องเที่ยวจะช่วยให้เกิดการพัฒนาคอนเป็นอย่างดีอีกทั้งสามารถจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนมากขึ้นอย่างไรก็ตามการให้ชุมชนมีส่วนร่วมสิ่งสำคัญที่จำเป็น คือ การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการเพิ่มทักษะในการจัดการและประสานงานกับภายนอกการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในท้องถิ่นจึงต้องเป็นการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น (Local Benefit) ซึ่งหมายถึงการกระจายรายได้การยกระดับคุณภาพชีวิตการได้รับผลตอบแทนมาบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวและท้ายที่สุดชุมชนสามารถควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพมีการรักษาระบบนิเวศที่ยั่งยืนสังคมพัฒนาอย่างเหมาะสมมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยการพัฒนาการของชุมชนเอง

แนวคิดทฤษฎีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2550: 41-42) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพ หรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต
2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยวลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย

4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการ สาธารณูปโภคปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบันได้แก่ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ (จารุจน์ กลิ่นดีป्ली, 2541: 35) โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวก ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลาง การท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว ไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรม และ กระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาส ในการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่า องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยว ในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจ หรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยว ในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ใน การศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือสิ่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2552: 9-11) แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพ ของ แหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบ ในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจุดใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจุดใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจุดใจในด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

สรุปได้ว่าศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นต่อหรือไม่ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพองค์กรจากความพร้อมหรือความสามารถในการบริหารจัดการ ทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรต่างๆ ตลอดจนระบบบริหารจัดการ ได้แก่ โครงสร้างขององค์กร, บุคลากร,งบประมาณ, วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนวิทยาการหรือเทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้อง

ระบบบริหารห่วงโซ่อุปทาน

Supply Chain Management System

1. ความหมายของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) หรือ เครือข่ายโลจิสติกส์ คือ การใช้ระบบของหน่วยงาน คน เทคโนโลยี กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร มาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้าหรือบริการ จากผู้จัดหาไปยังลูกค้า กิจกรรมของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) จะแปรสภาพทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ และวัสดุอื่นๆ ให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จ แล้วส่งไปจนถึงลูกค้าคนสุดท้าย (ผู้บริโภค หรือ End Customer) ในเชิงปรัชญาของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) นั้น วัสดุที่ถูกใช้แล้วอาจจะถูกนำกลับมาใช้ใหม่ที่จุดไหนของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ก็ได้ ถ้าวัสดุนั้นเป็นวัสดุที่นำ

กลับมาใช้ใหม่ได้ (Recyclable Materials) โซ่อุปทาน (Supply Chain) มีความเกี่ยวข้องกับโซ่คุณค่า (Value Chain)

โดยทั่วไปแล้ว จุดเริ่มต้นของโซ่มักจะมาจากทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางชีววิทยาหรือนิเวศวิทยา ผ่านกระบวนการแปรรูปโดยมนุษย์ผ่านกระบวนการสกัด และการผลิตที่เกี่ยวข้อง เช่น การก่อโครงสร้าง, การประกอบ หรือการรวมเข้าด้วยกัน ก่อนจะถูกส่งไปยังโกดัง หรือคลังวัสดุ โดยทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย ปริมาณของสินค้าก็จะลดลงทุกครั้ง และไกลกว่าจุดกำเนิดของมัน และท้ายที่สุด ก็ถูกส่งไปถึงมือผู้บริโภค

การแลกเปลี่ยนแต่ละครั้งในโซ่อุปทาน (Supply Chain) มักจะเกิดขึ้นระหว่างบริษัทต่อบริษัท ที่ต้องการเพิ่มผลประกอบการ ภายใต้สถานะที่พวกเขาสนใจ แต่ก็อาจจะมีควมรู้่น้อยนิด/ ไม่มีเลย เกี่ยวกับบริษัทอื่นๆ ในระบบ ปัจจุบันนี้ ได้เกิดบริษัทจำพวกบริษัทลูก ที่แยกออกมาเป็นเอกเทศจากบริษัทแม่ มีจุดประสงค์ในการสรรหาทรัพยากรมาป้อนให้บริษัทแม่

2. การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management: SCM)

การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) นั้นเป็นการนำกลยุทธ์ วิธีการ แนวปฏิบัติ หรือทฤษฎี มาประยุกต์ใช้ในการจัดการ การส่งต่อ วัตถุดิบ สินค้า หรือบริการจากหน่วยหนึ่งในโซ่อุปทาน (Supply Chain) ไปยังอีกหน่วยหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีต้นทุนรวมในโซ่อุปทาน (Supply Chain) ต่ำที่สุด และได้รับวัตถุดิบ สินค้า หรือการบริการตามเวลาที่ต้องการ พร้อมกันนี้ ยังมีการสร้างความร่วมมือกันในการแบ่งปันข้อมูล ข่าวสาร ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการส่งต่อของวัตถุดิบ สินค้า หรือการบริการนี้ นำไปสู่การได้รับผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่ายด้วย (ธนิศย์ โสรัตน์, 2550: 51)

ซึ่งสามารถสรุปความหมายของโซ่อุปทาน (Supply Chain) ได้ดังนี้ “การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management)” หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกันตั้งแต่ต้นน้ำ (วัตถุดิบ) จนถึงปลายน้ำ (สินค้าสำเร็จรูปหรือบริการ) ซึ่งมีลักษณะยาวต่อเนื่องกันเหมือนโซ่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตลอดกระบวนการผลิตจนถึงมือผู้บริโภค โดยการให้ความสำคัญต่อการสื่อสาร การวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปใช้ร่วมกัน เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มในการดำเนินงานและเป็นการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวทางการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเพิ่มรายได้แก่ชุมชน ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด มีดังต่อไปนี้

อมรรัตน์ เตชะนอก (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษา: หาดบางแสน 2 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าหาดบางแสน 2 มีธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวศึกษาเชิงนิเวศ โดยรอบหาดบางแสน 2 มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ทุกๆด้านของการให้บริการท่องเที่ยวที่เหมาะสมแก่การเดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อน ประเด็นปัญหาต่างๆ ในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว พบอยู่หลายประเด็น 1. ขาดยุทธศาสตร์ในการจัดทำกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. การดำเนินงานขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. งบประมาณในการปรับปรุง 4. ในฤดูฝนหาดบางแสน 2 ไม่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ 5. การขาดจิตสำนึกของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว แนวทางในการพัฒนาโดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ 1. การระดมทรัพยากรภายในและภายนอกชุมชน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนา 2. การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว 3. การสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคให้เพียงพอกับความต้อการ 4. การปลูกจิตสำนึกให้รักษาสิ่งแวดล้อม และให้มีการรกรักหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้มีการเรียนรู้และทราบถึงกระบวนการรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

อารยา อินคชสาร (2554) ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาการประเมินศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยคำนวณคะแนนค่าถ่วงน้ำหนักวัดศักยภาพเจ็ดด้านได้แก่ด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยวและเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ด้านบริการนักท่องเที่ยวและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นพบว่าตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงมีค่าคะแนนศักยภาพเท่ากับ 2.75 คะแนน นั่นคือตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงมีศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เกี่ยวกับเชิงศาสนาและวัฒนธรรมเช่นการทำบุญ การปิดทองลูกนิมิต การปิดทองเบ็ญแก่ เป็นต้น และด้านแนวทางในการพัฒนาตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศผลการศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัย

และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 4 กลุ่มได้แก่เจ้าอาวาสวัดคูกลางเวียงเจ้าหน้าที่ของวัดที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดนครปฐมผลการศึกษาสรุปได้ว่า 1 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับนักท่องเที่ยวได้แก่ความเพียงพอและความสะอาดของห้องน้ำที่นั่งพักของนักท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ จุดจอดเรือที่สะดวกปลอดภัยความเพียงพอของลานจอดรถ ถึงขยะป้ายสื่อความหมายน้อยและไม่มีบริการตู้กดเงินอัตโนมัติ สำหรับแนวทางการพัฒนาคือเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลบำรุงรักษาความสะอาดต่างๆ จัดหาเพิ่มเติมตามกำลังทรัพย์ของวัด 2. ด้านความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวจากการศึกษาสรุปได้ว่าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเจ้าหน้าที่ของวัดคอยดูแลความเรียบร้อยและให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวแต่ไม่มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยป้ายฉุกเฉินและเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยสำหรับแนวทางการพัฒนาคือการเพิ่มมาตรการในการรักษาความปลอดภัยเช่นจัดทำป้ายและติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันภัยต่างๆ การเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐในพื้นที่ 3. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสรุปได้ว่าการเพิ่มเที่ยวรถโดยสารแต่ละประเภทให้มากขึ้นการปรับปรุงและติดตั้งป้ายบอกทางให้แก่นักท่องเที่ยวเพิ่มเติม4. ด้านบริการท่องเที่ยวการจัดทำโครงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อยโดยการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลการจัดหาผู้ประกอบการร้านค้าเพิ่มเติมเพื่อให้มีสินค้าและบริการที่รักษาหลายจัดทำแผ่นพับและป้ายประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องทั่วถึงในทุกสื่อ

สำเนียง รัตโนโกเศส (2554) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน กรณีศึกษา หาดดอกเกด อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดดอกเกด คือขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ขาดแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน การศึกษาครั้งนี้พบว่าแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นคือการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์ต่างๆ ดังนี้ คือ 1 การระดมทรัพยากรบุคคล งบประมาณทั้งในและนอกชุมชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว 2 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมและเพียงพอต่อความต้องการ 4 การปลูกจิตสำนึกแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้มีการศึกษาเรียนรู้ด้านระบบนิเวศวิทยาหาดดอกเกด

จุฑารัตน์ เจือจิ้น (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านน้ำเขียวจังหวัดตราด ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวของบ้านน้ำเขียวมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาชุมชนเพื่อหาทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชนบ้านน้ำเขียวและศึกษาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไป แนวทางการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำเป็นต้องมีการศึกษาประวัติศาสตร์พัฒนาการของพื้นที่ทรัพยากรทางวัฒนธรรมต่างๆที่มีในชุมชนนำไปสู่การเรียนรู้และถ่ายทอดให้คนในชุมชนและนอกชุมชนได้เข้าใจและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนควรมีการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ด้วยการส่งเสริมการตลาดออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ วัฒนธรรมชุมชนควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเหมาะสมเช่นศูนย์ข้อมูลและบริการ ป้ายเราเรื่องป้ายบอกทางและควรมีการส่งเสริมทางด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีเอกภาพเพื่อให้การท่องเที่ยวของบ้านน้ำเขียวเกิดความยั่งยืน

ณรงค์ศักดิ์ คำหาญสุนทร (2554) ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อยอำเภอเวียงเก่าจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า 1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนได้แก่การศึกษาบริบทสถานที่ท่องเที่ยวทรัพยากรธรรมชาติ การคมนาคมการจัดการแหล่งท่องเที่ยวพบว่าในตำบลของน้อยมีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวแต่จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการจึงจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว 2. สภาพปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ความพร้อมและการจัดสรรงบประมาณขององค์กรการปกครองท้องถิ่นและภาครัฐมีน้อยไม่สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้นได้คาดการณ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนและปัญหาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน 3. แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนคือในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนประชาชนทุกคนในชุมชนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุเพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการภาครัฐควรเป็นผู้ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลเขาน้อยได้รับงบประมาณความรู้ในการบริหารจัดการ

กตিকা กลิ่นจันทร์แดง (2554) ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: แผนนำเสนอบุคคลต้นแบบเพื่อเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน. ผลการศึกษาในครั้งนี้คือตำบล บ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการทอผ้า การจักสาน และการนวดแผนไทย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยวิเคราะห์เป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41 - 50 ปี สถานภาพสมรส ประกอบอาชีพอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมายังตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มากที่สุด คือ ด้านสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และปัจจัยที่มีความสำคัญต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่สุด คือ ด้านการจัดการ จากการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีจุดเด่น คือ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจและคนในชุมชนมีความสามัคคี โดยผลวิเคราะห์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ พบว่า มีระดับมาตรฐานปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อด้อยต่างๆ ไปวิเคราะห์และกำหนดแผนในการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเป็นแผนนำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ซึ่งประกอบด้วยแผนกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาด้านสิ่งดึงดูดใจ, กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาด้านการเข้าถึง, กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก, กลยุทธ์ที่ 4

การพัฒนาด้านสถานที่พักแรม และกลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยมีระยะเวลาในการดำเนินการ 5 ปี

พิมพ์ลักษณ์ พงศกรรังศิลป์ (2557) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา โดยวิเคราะห์ตามแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวทางของ Shaw and Williams ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำกลุ่ม และใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ให้บริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่น ได้แก่ สปาโคลนร้อนและทรายร้อน การชมปุมตแดง การเก็บหอยตลับ การพายเรือคายัค ทั้งนี้ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา มุ่งเน้นการส่งเสริมและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืนของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครมีศักยภาพทางการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริการและการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของชุมชน

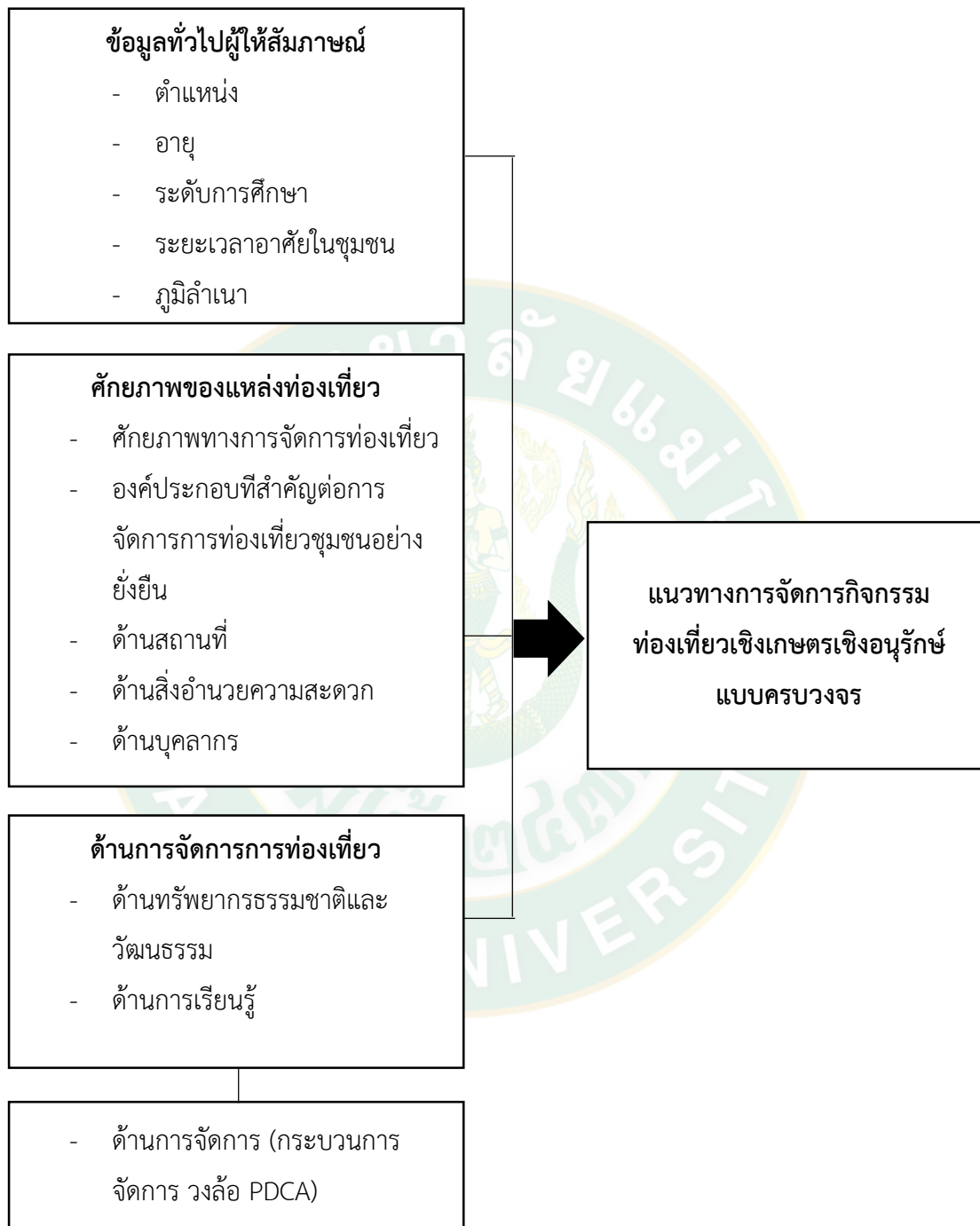
องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร คือศักยภาพทางการท่องเที่ยว กระบวนการคิดแบบยั่งยืนในด้านการมีจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความยั่งยืนของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มากกว่าการมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ด้านรายได้ มุ่งที่จะใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการรักษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งตัวผู้นำชุมชนที่มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่

ณัฐพร ดอกบุญนาค และ ฐาปกรณ ทองคำนุช (2556) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนในตลาร้อยปีสามชุกอำเภอชุก จังหวัดสุพรรณบุรี วิธีการดำเนินการวิจัย เป็นการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถาม โดยแบบสัมภาษณ์นั้น เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) โดย ข้อคำถามเป็นข้อคำถามแบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์ไปเรื่อยๆ เมื่อ ผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ตอบแบบสอบถามเสนอผู้ตอบแบบสอบถามคนต่อไปซ้ำกัน

ผู้วิจัยจึงจะหยุด โดยการวิเคราะห์ ข้อมูลจะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยการพรรณนา ถอดรหัสข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การแจกแบบสอบถาม ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ บังเอิญ (Accidental Random Sampling) จากประชากรคือคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสามชุก จำนวน 400 คน จากทั้งหมด 20 ชุมชน เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว แล้วนำผลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ โดยใช้การประมวลผลข้อมูลสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการด้านการท่องเที่ยวนั้น คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านของการจัดการด้านสถานที่ที่จะเข้ามามี ส่วนร่วมทั้งในด้านวางแผน การประชุมนโยบายหรือแสดงความคิดเห็นต่างๆ ด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น ชุมชนจะมีส่วนแค่การแสดงความคิดเห็นว่าดีหรือไม่ ต้องการหรือไม่ ต้องการ แต่ไม่ได้เข้ามาส่วนในการวางแผน คิดนโยบาย หรือการจัดการมากแต่อย่างใด และด้านบุคลากร ประชาชนหรือคนในชุมชนนั้น มีส่วนร่วมมาก แต่ในส่วนของการจัดการด้านกฎเกณฑ์ทางการท่องเที่ยวในตลาดร้อยปีสามชุกนั้น คนในชุมชนมีส่วนร่วมลดลง หากเทียบกับด้านอื่นๆ เนื่องจากปัจจุบันกฎเกณฑ์ต่างๆ คือกฎที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา ไม่ได้มีการวาง กฎเกณฑ์ที่ตายตัว

กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด เพื่อให้เข้าถึงบริบทของการจัดการท่องเที่ยวทางด้านการจัดกิจกรรมโดยชุมชน การวิเคราะห์ปัญหา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ขั้นตอนการวิเคราะห์ชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว โดยที่ผู้วิจัยคุ้นเคยกับคนในพื้นที่ตำบลบางปิด จึงทราบถึงข้อมูลและบริบททั่วไป บางส่วนของชุมชนจากการศึกษาก่อนการทำวิจัย จึงส่งผลให้การเข้าสู่ความสัมพันธ์กับคนในชุมชน การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การเก็บข้อมูล และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการสังเกตนั้นเป็นไปในระดับหนึ่ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำงานวิจัยนี้โดยใช้วิธีวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการผสมผสานระหว่างเครื่องมือและระเบียบวิธีการให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่โดยไม่ทิ้งหลักการวิจัย โดยมีการวางกระบวนการและวิธีการทำวิจัยเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือ ประเด็นหลักในการทำวิจัยในการให้เห็นถึงแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จะเป็นหน้าที่หลักของผู้วิจัยในการออกแบบวิธีวิจัย ส่วนที่สองคือ การพัฒนาด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร จะเป็นกระบวนการสร้างการเรียนรู้ในระเบียบการวิจัยเพื่อชุมชนเป้าหมาย และจะสร้างเงื่อนไขให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้ทั้งผู้วิจัยและชุมชน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินงานวิจัย

ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

ระยะเวลาในการทำวิจัย

ระหว่างเดือน ธันวาคม 2559 ถึง เดือนธันวาคม 2560

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาวิจัยที่ ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประชากรกลุ่มของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการผู้บริหารชุมชนประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการผู้บริหารชุมชนแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย จำนวน 19 คน มีดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ จำนวน 10 คน

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) และเนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการคัดเลือกบุคคลกลุ่มที่ 1 เพื่อใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ส่วนกลุ่มอื่นผู้ทำวิจัยจะทำการสัมภาษณ์ที่ใช้วิธีการแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล 2 ประเภท

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

โดยในส่วนของกลุ่มที่ 1 ใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) เป็นคำถามที่กระตุ้นให้เป้าหมายเกิดความคิดประเด็นคำถามที่ได้กำหนดไว้อย่างกว้างๆ ไว้ล่วงหน้า ผู้วิจัยสามารถตัดทอนเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนประเด็นคำถามใหม่ได้ตามสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกโดยทำการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ในวิธีดังกล่าวก็อยู่ในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยชุมชนเช่นกันเพื่อให้เข้าใจในบริบทและจัดการข้อมูลเพื่อตั้งคำถามโดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ตำบลบางปิด อำเภอแหลมฉบัง จังหวัด

ตราด

- ศักยภาพทางการจัดการท่องเที่ยวในตำบลบางปิด อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด
- องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
- ด้านสถานที่
- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- ด้านบุคลากร

ส่วนที่ 3 ด้านการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด อำเภอแหลมฉบัง

จังหวัดตราด

- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น
- ด้านองค์กรชุมชน
- ด้านการจัดการ (การกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นทางการ มีกองทุน กระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว)
- ด้านการเรียนรู้ (สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยว)

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

2. การสัมภาษณ์ที่ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Research)

โดยการสัมภาษณ์แบบการใช้วิธีสนทนากลุ่ม นั้นจะใช้กับกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 โดยใช้โครงสร้างการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) เช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบการสัมภาษณ์
2. สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยลักษณะคำถามจะเป็นปลายเปิด

3. เสนอแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
4. นำแบบสัมภาษณ์ทดลองใช้กับผู้ที่ใช้ทดสอบกับแบบสอบถาม
5. หลังจากทดลองใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้นำชุมชนจึงปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น และนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจรประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มที่ 1 คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด และการสัมภาษณ์ที่ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Research) กับกลุ่มที่ 2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด และกลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จำนวน 19 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และอินเทอร์เน็ตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหนังสือต่างๆ และเอกสารจากภาครัฐในพื้นที่ ในส่วนนี้จะเน้นบทบาทของผู้วิจัยตรวจสอบเอกสารทั้งหมด ในการวิจัยหลัก

การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่ 1 คือ สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด จำนวน 1 คน และการสัมภาษณ์ที่ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Research) กับผู้นำชุมชนและคณะกรรมการผู้บริหารชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนกำนันผู้ใหญ่บ้านจำนวน 18 คน โดยวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์จากคำถามและจัดกลุ่มประเด็นสำคัญของคำถามในแต่ละส่วนที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นต่างๆ คือ

ข้อมูลศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ตำบลบางปิด อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด

- ศักยภาพทางการจัดการท่องเที่ยวในตำบลบางปิด อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด
- องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในตำบลบางปิด อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด

- ด้านสถานที่
- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- ด้านบุคลากร

ข้อมูลด้านการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด

- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น
- ด้านการจัดการ (การกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นทางการ มีกองทุน กระบวนการ

เรียนรู้ระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว)

- ด้านการเรียนรู้ (สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยว)

ความคิดเห็นของคนในชุมชนเรื่องปัญหาอุปสรรคและความต้องการที่มีต่อการท่องเที่ยวของชุมชน

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

แบบสำรวจข้อมูล กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง เพื่อความสะดวกสบายในการเก็บข้อมูล และยังสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด กลุ่มประชากรที่ทำการเก็บข้อมูล คือ สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด คณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด คน และผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยในส่วนของแบบสอบถามสัมภาษณ์ (Interview) นั้นผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (In-Depth Interview) ซึ่งในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิดรวมทั้งคณะทำงานโครงการเสริมพลังขับเคลื่อนเครือข่ายสู่ตำบลน่าอยู่ จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 คณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ จำนวน 10 คน มีผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

ประเด็น	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด (จำนวน 1 คน)	คณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด (จำนวน 8 คน)	ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการของหมู่บ้าน (จำนวน 10 คน)
ข้อมูลทั่วไป	1. ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด 2. อายุ 46 ปี 3. ระดับการศึกษาปริญญาโท	1. ตำแหน่ง ส.อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) 2. อายุประมาณ 40-60 ปี	1. ตำแหน่ง ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการของหมู่บ้าน 2. อายุประมาณ 40-70 ปี 3. ระดับการศึกษาช่วงประถมศึกษา – มัธยมศึกษา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	ปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางปิด (จำนวน 1 คน)	คณะผู้บริหารและ สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางปิด (จำนวน 8 คน)	ผู้นำชุมชน และ คณะกรรมการของหมู่บ้าน (จำนวน 10 คน)
	4. ระยะเวลาที่อาศัยใน ชุมชนประมาณ 40 ปี	3.ระดับการศึกษาช่วง ประถมศึกษา- มัธยมศึกษา	4. ระยะเวลาที่อาศัยใน ชุมชน อยู่ในช่วง 45-70 ปี
	5. ภูมิลำเนา ตำบลบาง ปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด	4. ระยะเวลาที่อาศัยใน ชุมชน อยู่ในช่วง 40-60 ปี	5. ภูมิลำเนา ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัด ตราด
		5. ภูมิลำเนา ตำบลบาง ปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด มีตำแหน่งเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด อายุประมาณ 46 ปี ระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาโท ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนประมาณ 40 ปี ภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด ส่วนคณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด มีตำแหน่ง ส.อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) อายุประมาณ 40-60 ปี ระดับการศึกษาช่วงประถมศึกษา-มัธยมศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนอยู่ในช่วง 40-60 ปี ภูมิลำเนา อยู่ที่ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด และผู้นำชุมชน และคณะกรรมการของหมู่บ้าน มีตำแหน่ง เป็นผู้นำชุมชนและคณะกรรมการของหมู่บ้าน มีอายุประมาณ 40-70 ปี มีระดับการศึกษาช่วงประถมศึกษา – มัธยมศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน อยู่ในช่วง 45-70 ปี ภูมิลำเนาอยู่ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตำบลบางปิด อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด

1. ศักยภาพทางการจัดการท่องเที่ยวในตำบลบางปิด อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด

ในการวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวตำบลบางปิดอำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด พบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนในตำบลบางปิด อำเภอแหลมทองมีศักยภาพทางการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพของด้านการบริการและการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพของด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และ ศักยภาพทางด้านมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีผลวิจัยดังนี้

1.1 ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

กลุ่มการท่องเที่ยวตำบลบางปิด ตั้งอยู่ที่ อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด มีแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ ได้แก่ อ่าวตาลคู่ และ ป่าชายเลน สำหรับศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวตำบลบางปิดมีศักยภาพด้านความดึงดูดใจสูง ซึ่งวิเคราะห์ได้จากปัจจัยชี้วัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศโอกาสในการพบเห็นสัตว์ขณะประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วย นกนานาชนิด ปู และสัตว์น้ำต่างๆ รวมไปถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งการนั่งเรือชมป่าชายเลนที่มีการตั้งโครงการในอนาคต (หมู่ที่ 5) การเยี่ยมชมหมู่บ้านของตำบลบางปิด ไม่ว่าจะเป็น การเที่ยวอ่าวตาลคู่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีตั้งแต่ดั้งเดิม มีมายาวนาน (หมู่ที่ 1 บ้านอ่าวคู่) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีตั้งแต่ดั้งเดิม มีมายาวนาน หมู่ที่ 1 เป็นหมู่บ้านชาวประมง นอกจากมีอ่าวตาลคู่แล้ว ยังมีการทำลอบปลาหมึก การแปรรูปอาหารทะเล ทำกะปิ ปลาเค็ม กุ้งแห้ง (หมู่ที่ 2 บ้านบางปิดล่าง) มีตลาดนัดสีเขียว (มีวันอังคาร พุธ สิบสี่ และเสาร์) ป่าต้นน้ำเขากระทะ (เป็นการกักเก็บน้ำ) ผักกางมุ้ง และละครชาตรี เพราะละครชาตรีได้สูญหายไปหมดแล้ว เหลืออยู่ที่ตำบลบางปิด อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราดที่เดียวเท่านั้น (หมู่ที่ 3 บ้านบางปิดบน) การทำเกษตรผสมผสาน เลี้ยงหมูหลุม โรงสีข้าวซึ่งเป็นแบบดั้งเดิม ศูนย์การเรียนรู้ไก่อารมณีดี (ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่บ้าน) และเลี้ยงกบ เป็ด (หมู่ที่ 4 บ้านบางกระดาน) มีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา และศูนย์การเรียนรู้การปลูกข้าวโบราณ (หมู่ที่ 5 บ้านปากคลอง) นอกจากมีป่าชายเลนแล้ว ยังมีการเลี้ยงหอยนางรม แมลงภู่ และกะปิเคียว (หมู่ที่ 6 บ้านหินดาช) มีศูนย์การเรียนรู้เรื่องน้ำหมัก (หมู่ที่ 7 บ้านช่องลม) เป็นศูนย์เรียนรู้พึ่งพตัวเอง มีโครงการ Smart Farmer และมีการแปรรูปอาหาร เช่น ก๋วยเตี๋ยว สับประรดกวน เผือกกวน ขนมที่ทำมาจากไข่ไก่ (ก๋วยเตี๋ยวชซี และหม้อแกง) ขนมอบแห้ง (ขนุนแห้ง ผลไม้อบทอด) และผักกางมุ้งซึ่งเหมือนกับหมู่ 2 (หมู่ที่ 8 บ้านพรงสน) โครงการคัดแยกขยะมูลฝอย

ผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวของตำบลบางปิดสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้าไป ประกอบกิจกรรมได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีปริมาณโฮมสเตย์เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว เพราะแต่ละหมู่บ้านจะมีโฮมสเตย์เป็นของตนเองและนักท่องเที่ยวจะได้ชิมอาหารของคนในท้องถิ่นด้วย ยกตัวอย่างอาหาร ต้มส้มตะลิงปลิง ปลาโอต้มหวาน หมักน้ำดำ ยาห้วยปีกั้งสด เปรียงทะเล หมูต้มกล้วย หมูชะมวง เป็นต้น ทางกลุ่มเห็นว่าไม่มีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากท่องเที่ยวและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเนื่องจากทรัพยากรดังกล่าว เป็นแหล่งในการหาเลี้ยงชีพการทำประมง การใช้ประโยชน์ป่าชายเลนผืนเดียวกันนั้นในการดำรงชีพของคนในชุมชนตำบลบางปิด

1.2 ศักยภาพทางการบริการและการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนตำบลบางปิดเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย แต่ก็มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยว ในกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิด มีการกำหนดรายการการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถรับชมได้ทั้งหมู่บ้าน โดยมีไกด์พาเยี่ยมชม ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะมีจุดเด่นของแต่ละหมู่บ้าน และสามารถเลือกโฮมสเตย์ที่จะพักได้และได้รับชิมอาหารท้องถิ่นอีกด้วย และถ้ามีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ก็จะมีการแบ่งกลุ่มและจะมีไกด์พาเยี่ยมชมตามหมู่บ้าน โดยการเวียนไปตามแต่ละหมู่บ้าน เน้นการกระจายนักท่องเที่ยวให้กับหมู่บ้านต่างๆ จากคำสัมภาษณ์เห็นว่ากลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิด มีแหล่งท่องเที่ยวแหล่งให้ความรู้มากมาย แต่ขาดการทำตลาดเป็นอย่างมาก เพราะไม่มีใครเข้ามาช่วยเหลือทางการตลาดให้กับชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของผู้ประกอบการธุรกิจ การดำเนินการด้านธุรกิจที่พักหรือการให้บริการโฮมสเตย์เป็นสิ่งที่ชุมชนถนัด และมีความโดดเด่นทั้งที่พัก แหล่งท่องเที่ยว และอาหารท้องถิ่น หากนักท่องเที่ยวที่เป็นคณะใหญ่หรือนักท่องเที่ยวทั่วไปต้องการพักในชุมชน ชุมชนหมู่บ้านก็พร้อมที่จะให้บริการโฮมสเตย์ และที่พักโรงแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวหลักที่กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิดให้บริการนักท่องเที่ยวเที่ยวอ่าวตาลคู่เล่นน้ำทะเล ดูพระอาทิตย์ตก เที่ยวชมศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงหมู่บ้านตำบลบางปิดเพราะแต่ละหมู่บ้านมีเอกลักษณ์จุดเด่นของแต่ละหมู่บ้าน รวมถึงไปถึงการชมวิถีชีวิตของชุมชน การประมง และการหาปลา ซึ่งการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิด คำนึงถึงชุมชนคือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์การเกษตร และการอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ถ้าหากกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิดมีการบริการและการควบคุมคุณภาพการบริการที่ดีย่อมส่งผลต่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะเพิ่มขึ้นจากการที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น

1.3 ศักยภาพทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ในอดีตที่ผ่านมากลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิดไม่มีการดำเนินการในรูปแบบให้บริการโฮมสเตย์ แต่ปัจจุบันกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิดได้ร่วมการหารือและข้อสรุปให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินเป็นโฮมสเตย์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการเชื่อมโยงกับหมู่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้านเพื่อ

การดำเนินการท่องเที่ยวของชุมชนตามความถนัดและศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยว นั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวชุมชนในตำบลบางปิดมีการดำเนินการแบบมีระบบและยั่งยืน เนื่องจากทางเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิด จะเน้นและให้ความสำคัญกับการคิดสรรและวางแผนการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทั้งใน ด้านการเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว และ รองรับต่อปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะหลั่งไหลเข้าสู่แหล่ง ท่องเที่ยว ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารจัดการในรูปแบบเครือข่าวนั้นต้องอาศัยการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นระบบเพื่อลดอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นกับชุมชน โดยปัญหาเด่นที่ ชัด คือ ขาดแคลนงบประมาณ เงินลงทุนในการดำเนินงาน และด้านการตลาดที่ยังไม่เข้มแข็ง

กรณีที่กำลังมาข้างหน้า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิดต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการจัดหา เงินเพื่อแก้ปัญหาเงินทุนในการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิด

1.4 ศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของชุมชน

ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม เพราะชุมชนยังไม่ค่อยเข้าใจว่าทำไปแล้วจะได้ ผลประโยชน์อย่างไร เพราะไม่มีคนเข้ามาให้ความรู้แก่ชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญหลักๆ แต่ก็มีบาง ชุมชนที่สนใจและเข้ามามีส่วนร่วม การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพราะ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกี่ยวข้องกับ (1) การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวภายใต้ความสามารถใน การรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ ชุมชน (2) ความตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน (3) การมีส่วนร่วมชุมชน และการกระจาย รายได้ให้กับชุมชน และ (4) การเชื่อมประสานความจำเป็นต่อการพัฒนาทางเลือกของชุมชนและ กำหนดแผนงาน ทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของชุมชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ อย่างยั่งยืน

2. องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

จากการวิจัยมาข้างต้น สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน อย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด มีดังนี้

2.1 ศักยภาพทางการท่องเที่ยว พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลบางปิดอยู่ในระดับต่ำ ในการรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วมของคนชุมชน แต่จะเด่นในเรื่องด้าน ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว และได้มีการให้บริการ นักท่องเที่ยว เช่นไกด์ท้องถิ่นเพื่อนำเที่ยว และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การจัดการรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าการมุ่งหาผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งองค์ประกอบ

ทางด้านการบริหารจัดการในด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจและพึงพอใจ

2.2 กระบวนการความคิดแบบยั่งยืน สิ่งที่สำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ กระบวนการความคิดแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนแบบยั่งยืน จากผลการวิจัย พบว่า ชุมชนตำบลบางปิดไม่ได้ให้ความสำคัญกับรายได้หรือผลตอบแทน แต่เน้นที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวในปริมาณมาก และจะต้องเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถรองรับได้และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ยึดหลักการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแล้ว ยังมีแบ่งปันความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อจะได้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการให้ความสำคัญกับความยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญ และมีการให้ความรู้ในเรื่องทางการเกษตร และการอนุรักษ์การเกษตรเป็นสิ่งสำคัญ

2.3 เครือข่ายการท่องเที่ยว กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิดไม่ได้มีการดำเนินการเพื่อแข่งขันกับชุมชนอื่น เพราะชุมชนตำบลบางปิดไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม แต่ก็มีบางกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วม การท่องเที่ยวของตำบลบางปิดไม่มีการขัดแย้งทางธุรกิจกันเองที่อาจจะก่อให้เกิดการตัดราคาเพื่อแย่งชิงนักท่องเที่ยว เพราะมีการแบ่งกลุ่มของนักท่องเที่ยว และการจัดรายการในการเที่ยวตามสถานที่ของหมู่บ้านต่างๆ ของตำบลบางปิด เพราะแต่ละหมู่บ้านมีจุดเด่นและเอกลักษณ์และเป็นแบบดั้งเดิม ทำให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งทำให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2.4 ผู้นำชุมชน ในการวิเคราะห์พบว่า ผู้นำชุมชนยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการสื่อสาร เพราะชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม เนื่องจากคนในชุมชนไม่เข้าใจสิ่งที่ทำ และผลประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้นำชุมชนไม่ได้มีการสื่อสารและอธิบายทำความเข้าใจ ไม่ได้ชี้แจงให้เห็นภาพ ทำให้ผู้นำชุมชนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างน้อย ควรต้องมีการปรับปรุงมากยิ่งขึ้น

3. การมีส่วนร่วมของคนในตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

3.1 ด้านสถานที่

3.1.1 การมีส่วนร่วมด้านพื้นที่

ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด จัดการพื้นที่ แบ่งพื้นที่ในด้านการมีส่วนร่วมด้านพื้นที่ การจัดการพื้นที่ แบ่งพื้นที่ภายในแหล่งท่องเที่ยว ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้กล่าวไว้ว่า ด้านการจัดการพื้นที่นั้น ตั้งแต่แต่ละหัวหน้าของแต่ละหมู่บ้านจะมาประชุม ปรึกษาหาในการจัดสรรพื้นที่ แต่ปัจจุบันได้เลิกไปแล้ว แต่หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านก็มีจุดเด่น คือ หมู่ที่ 1 เป็นหมู่บ้านชาวประมง มีอ่าวตาลคู่ การทำลอบปลาหมึก การแปรรูปอาหารทะเล ทำกะปิ ปลาเค็ม กุ้งแห้ง หมู่ที่ 2 ตลาดนัดสีเขียว ป่าต้นน้ำเขากระทะ (เป็นการกักเก็บน้ำ) ผักกางมุ้ง และละครชาตรี หมู่ที่ 3 การทำเกษตร

ผสมผสาน เลี้ยงหมูหลุม โรงสีข้าวซึ่งเป็นแบบดั้งเดิม ศูนย์การเลี้ยงไก่อารมณดี และเลี้ยงกบ เป็ด หมูที่ 4 มีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา และศูนย์การเรียนรู้การปลูกข้าวโบราณ หมูที่ 5 มีป่าชายเลน การเลี้ยงหอยนางรม แมลงกู่ และกะปิ หมูที่ 6 มีศูนย์การเรียนรู้เรื่องน้ำหมักชีวภาพ หมูที่ 7 เป็นศูนย์เรียนรู้พึ่งพาตัวเอง และมีการแปรรูปอาหาร และผักกางมุ้งซึ่งเหมือนกับหมูที่ 2 หมูที่ 8 โครงการคัดแยกขยะมูลฝอย การแบ่งพื้นที่จึงเป็นเรื่องการค้าขาย หรือการอยู่ในพื้นที่อาศัยของใครของมัน เจ้าของพื้นที่หรือเจ้าบ้านนั้นๆ จะเป็นผู้จัดการเอง และมีตลาดนัดชุมชนสีเขียวซึ่งเป็นการทำรายได้ให้กับชุมชน โดยในชุมชนจะนำผลิตภัณฑ์ ปลา ผักปลอดสารพิษ นำมาจำหน่าย กำนันจะเป็นผู้ดูแล แต่ผู้สนับสนุนคือ สสส. และอบต. ซึ่งตลาดนัดจะจัดขึ้นที่สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล บางปิด ตลาดนัดมีวันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ เมื่อวิจัยได้ถามถึงความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมด้านพื้นที่ การจัดการพื้นที่ แบ่งพื้นที่ของชุมชน ผู้วิจัยก็พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่อยากให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลหมู่บ้านของตำบลบางปิด เพื่ออำนวยความสะดวกและจัดการต่างๆ รวมถึงการจัดการพื้นที่หรือขอความร่วมมือต่างๆ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรให้ปลัด คณะผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด และผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้ความรู้ ความเข้าใจให้กับชุมชน

ด้านหน่วยงานภาครัฐ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า ทางหน่วยงานจะเข้าไปดูแลในเรื่องการอำนวยความสะดวกในพื้นที่เสียมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการการจอดรถและการคมนาคมมากกว่าที่จะเข้าไปจัดการด้านพื้นที่ เมื่อชุมชนต้องการความช่วยเหลือในด้านใดๆก็จะทำเรื่องเสนอหรือติดต่อมา แล้วทางหน่วยงานก็จะตอบสนองด้วยการช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวก การดูแลเรื่องสะอาด ความปลอดภัยให้ แต่จะไม่ได้เข้ามาตัดสินใจในเรื่องของการจัดแบ่งพื้นที่แต่อย่างใด

ด้านหน่วยงานภาคเอกชน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ภาคเอกชนไม่ได้เข้าเป็นส่วนร่วมช่วยเหลือในเรื่องการมีส่วนร่วมด้านพื้นที่ การจัดการพื้นที่ แบ่งพื้นที่ของชุมชนแต่อย่างใด

สรุปการจัดการการท่องเที่ยวในด้านพื้นที่ การจัดการพื้นที่ แบ่งพื้นที่ภายในชุมชนของตำบลบางปิด พบว่า ชุมชนจะเข้าไปมีบทบาททั้งในการปฏิบัติและการวางแผนการดำเนินงานต่างๆ โดยคนในชุมชนจะมีการวางแผน การตัดสินใจ และดำเนินงานด้วยตนเอง พื้นที่ใครพื้นที่มัน แต่ก็มีบางครั้งที่ปลัด คณะผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ผู้นำชุมชน คณะกรรมการของหมู่บ้าน และภาครัฐ ก็ได้เข้ามาช่วยเหลือบางส่วน เช่น อำนวยความสะดวก ความสะอาด และความปลอดภัยมากกว่า

ภาพที่ 3 ตลาดนัดสีเขียวของตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

3.1.2 การมีส่วนร่วมด้านการจัดการที่พัก รูปแบบที่พัก สถานที่ตั้ง

ในด้านการมีส่วนร่วมด้านการจัดการที่พัก ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ซึ่งปลัด คณะผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ผู้นำชุมชน คณะกรรมการของหมู่บ้านไม่มีส่วนร่วมในการจัดการที่พัก รูปแบบที่พัก และสถานที่ตั้ง แต่อย่างไร

ด้านภาครัฐและภาคเอกชน ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ภาครัฐและเอกชน ไม่ได้มีส่วนร่วมด้านการจัดการที่พัก รูปแบบที่พัก สถานที่ตั้ง แต่อย่างไร เพราะชุมชนได้ทำการจัดการเรื่องที่พักเอง

สรุปการจัดการท่องเที่ยวด้านการจัดการที่พัก รูปแบบที่พัก สถานที่ตั้งของตำบลบางปิดพบว่า ชุมชนแต่ละหมู่บ้านจะจัดการด้วยตนเอง โดย ปลัด คณะผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ผู้นำชุมชน คณะกรรมการของหมู่บ้าน และภาครัฐภาคเอกชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการที่พักแต่อย่างไร

3.1.3 การมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษาพื้นที่ ความสะอาด

ในด้านการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษาพื้นที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า ปลัด คณะผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิดได้มีโครงการคัดแยกขยะให้กับชุมชนของตำบลบางปิด และได้มีการก่อตั้งกองทุนคัดแยกขยะของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้รู้จักการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง และรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพราะพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว

แต่ก็มีคนในชุมชนบางส่วนที่ไม่เข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะ เพราะไม่เข้าใจไม่ทำไมจะต้องคัดแยกขยะ แล้วทำไปจะได้ผลประโยชน์อะไร ซึ่งเกิดปัญหาจากที่ไม่ได้อธิบายชุมชนอย่างชัดเจน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจของชุมชน ส่วนผู้นำชุมชน คณะกรรมการของหมู่บ้านได้ทำการรักษาป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของตำบลบางปิด คนในชุมชนบางส่วนที่ไม่ได้เข้าโครงการคัดแยกขยะ แต่ทุกคนก็ช่วยกันรักษาพื้นที่ให้สะอาด โดยเริ่มจากพื้นที่ในบ้าน หน้าบ้าน และบริเวณบ้านของตนเอง ถ้างบ้านสะอาด รอบๆ บ้านสะอาด และทุกๆ คนร่วมมือกัน ชุมชนจะน่าอยู่ และดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวได้มากขึ้น เนื่องจากทุกคนต้องใช้พื้นที่ในการสร้างรายได้ หากพื้นที่สะอาด น่าเดิน ก็ส่งผลถึงความนิยมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวได้ โดยทุกคนจะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ดูแล บริเวณบ้านของตนเองและหน้าบ้านของตัวเองให้ดูสะอาดอยู่เสมอ การทิ้งขยะก็จะมีการกำหนดพื้นที่ทิ้งขยะอย่างชัดเจน และได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ คือเทศบาลตำบลบางปิดในการเข้ามาเก็บขยะให้

ด้านหน่วยงานภาครัฐ จากการสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ทางหน่วยงานได้มีการวางจัดถังขยะประจำจุดต่างๆ ไว้ในพื้นที่รวมถึงมีการเก็บขยะให้ โดยในหนึ่งสัปดาห์จะกำหนดวันมาเก็บ และคนในชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือในการทิ้งขยะและการดูแลรักษาความสะอาดเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ทางหน่วยงานได้มีการทำความสะอาดอ่าวตาลคู่ และป่าชายเลนเพื่อความสะอาดด้วย

ภาพที่ 4 ทหารกองทัพเรือได้เข้ามาทำความสะอาดอ่าวตาลคู่

ด้านหน่วยงานภาคเอกชน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า ภาคเอกชนได้เข้ามาช่วยเหลือทำ ความสะอาดอ่าวตลิ่งคู่ ป่าชายเลน และการปลูกป่ารักษ้ป่า ไม่ว่าจะได้รับความช่วยเหลือจาก บริษัท CPF การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สายการบิน Bangkok Airways และอื่นๆ อีกมากมาย

ภาพที่ 5 โครงการรักษ์โลก ร่วมปลูกป่าชายเลน กับ บางกอกแอร์เวย์ส

ภาพที่ 6 โครงการ PEA ปลูกดูแล รักษาป่า ปี 2560 กิจกรรม ปั่นไปปลูก

สรุปการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษาพื้นที่ ความสะอาดนั้น ทุกคนจะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา การรักษาความสะอาด การรักษาพื้นที่ โดยให้คนในชุมชน องค์กร ทุกหน่วยงาน นั้นอาศัยจิตสำนึกในพื้นที่ การคำนึงถึงผลประโยชน์เป็นสิ่งสำคัญ ทำให้ปัจจุบัน ชุมชนตำบลบางปิด อ่าวตาลคู่ ป่าชายเลน มีความสะอาด มีการรักษาพื้นที่เป็นอย่างดี

3.2 ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด

ในด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดนั้น ผู้วิจัยได้เน้นถึงเรื่องของสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ใน ภายในพื้นที่ อาทิเช่น ป้ายบอกทาง ป้ายบอกข้อความระมัดระวัง ห้องน้ำ การให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ลานจอดรถ ว่าในการจัดการนั้นทุกหน่วยงานได้เข้ามามีบทบาทหรือส่วนร่วมในการจัดการมากน้อย เพียงใด

3.2.1 การมีส่วนร่วมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างๆ

ในด้านการมีส่วนร่วมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ปลัดคณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ได้ร่วมมือกับภาครัฐในการร่วมมือกัน ในด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การตั้งด้านการจราจร การจัดสรรปริมาณรถในช่วงเทศกาล ห้องน้ำเคลื่อนที่ รถดับเพลิงกรณีในเทศกาลสงกรานต์ คณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลบางปิด ผู้นำชุมชนแต่ละคณะกรรมการของหมู่บ้านได้มีการประสานงานกับ อาสาสมัครรักษา ความปลอดภัยหมู่บ้าน เพื่อมาป้องกันรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนในหมู่บ้านและ นักท่องเที่ยว ส่วนห้องน้ำ ปกติแล้วทางพื้นที่จะมีจุดให้บริการห้องน้ำสาธารณะอยู่แล้ว แต่ด้วยความที่ บางครั้งจะไม่เพียงพอเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเยอะๆ ดังนั้นปัจจุบัน บ้านไหนที่เปิดร้านอาหารหรือทำ กิจการในพื้นที่ หากนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้ามาเยือนเข้ามาใช้บริการและขอใช้ห้องน้ำ ก็จะมีการให้ใช้ ห้องน้ำได้ด้วย โดยปัจจุบันในชุมชนหมู่บ้านมีร้านค้าหรือบ้านเรือนต่างๆ ได้เปิดให้บริการห้องน้ำด้วย แต่อาจต้องเสียค่าใช้จ่ายบ้างเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำมาสะอาด ค่าน้ำ ค่าไฟ แต่เล็กน้อยมาก ซึ่งปัจจุบันก็ถือว่าปัญหานี้ลดน้อยลงแล้ว ส่วนลานจอดรถ เมื่อก่อนนั้นจะให้จอดในพื้นที่ของลาน จอดรถที่องค์การบริหารส่วนตำบล แต่ถ้ามีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ก็จะใช้พื้นที่บ้านตัวเองเป็น พื้นที่จอดรถ โดยการเก็บค่าบริการ ถ้าเป็นรถโดยสารขนาดใหญ่ก็นั้นขอความร่วมมือให้ไปจอดที่ลาน จอดรถที่องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนรถคันเล็กสามารถมาจอดในพื้นที่ของหมู่บ้านได้ เพื่อลด การจราจรและเพิ่มพื้นที่การจอดรถด้วย

ด้านหน่วยงานภาครัฐ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการ ตั้งด้านจราจร การจัดสรรปริมาณรถ ห้องน้ำ รถดับเพลิงในเทศกาลสงกรานต์ นอกเหนือจากนี้ ก็มี การทำป้ายระมัดระวัง และป้ายจุดอันตราย และได้ความร่วมมือจากกรมทางหลวงเพื่อขอป้ายบอก ทางมายังพื้นที่บริเวณริมทางหลวงต่างๆ โดยทางหน่วยงานภาครัฐจะจัดทำงบประมาณเพื่อยื่นขอใน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านหน่วยงานเอกชน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ไม่ได้มีส่วนร่วมด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกจากภาคเอกชนแต่อย่างใด แต่ในด้านที่จอดรถนั้นสถานประกอบการอนุญาตให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยี่ยมชมนั้นสามารถจอดรถในบริเวณพื้นที่ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

สรุปการมีส่วนร่วมด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ พบว่า ชุมชน ปลัดผู้บริหาร สมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการของหมู่บ้าน ภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของชุมชน

3.2.2 การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยว

ในด้านการจัดการผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า ตอนนี้มีความเสื่อมโทรมของอ่าวตาลคู และอ่าวตาลคูที่มีขยะมีจำนวนมากซึ่งเกิดจากนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนไม่รักษาความสะอาด และปัญหาอีกอันหนึ่งคือ ปัญหาปริมาณรถยนต์จำนวนมาก เพราะในช่วงเทศกาลรถจะติดมากเป็นพิเศษ ก็จะมีปลัด ผู้บริหาร สมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการของหมู่บ้าน ภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้าช่วยในเรื่องขยะ และเรื่องรถยนต์มีปริมาณมาก

ด้านของความเสื่อมโทรมของป่าชายเลน และอ่าวตาลคู โดยได้จากการช่วยเหลือจากหน่วยงาน และทุกภาคต่างๆ ก็เข้ามาช่วยในเรื่อง การรักษาความสะอาด เก็บขยะของอ่าวตาลคู และฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของป่าชายเลน โดยการเก็บขยะ การรักษาความสะอาด และการช่วยการปลูกป่า เพื่อให้อ่าวตาลคู และป่าชายเลนให้ดูสวยงาม เพื่อดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนเข้ามาเที่ยว

ด้านรถยนต์ปริมาณมาก ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ และหน่วยงาน ในการอำนวยความสะดวกในการตั้งด้านการจราจร และการจัดสันปริมาณรถยนต์

สรุปด้านการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยว พบว่า ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมี 2 ประเด็น คือ ด้านความเสื่อมโทรมของป่าชายเลนและอ่าวตาลคู อีกอันคือ ด้านรถยนต์ปริมาณมาก ซึ่งชุมชนองค์กร หน่วยงาน และทุกภาครัฐก็ได้เข้ามามีส่วนร่วม และเข้าช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว

3.2.3 การจัดการด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว

ด้านการจัดการให้ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวของคนในชุมชน ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ข่าวสารที่จะได้มีแค่เส้นทางเดียว คือ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังไม่ได้อยู่ในระดับดี ส่วนข้อมูลข่าวสารในการท่องเที่ยวชมหมู่บ้าน จะมีไกด์คอยพาเยี่ยมชมตามหมู่บ้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น หมู่ที่ 1 มีอ่าวตาลคู การทำลอบปลาหมึก การแปรรูปอาหารทะเลเยย ทำกะปิ ปลาเค็ม กุ้งแห้ง หมู่ที่ 2 ตลาดนัดสีเขียว ป่าต้นน้ำเขากระทะ (เป็นการกักเก็บน้ำ) ผักกางมุ้ง และละครชาตรี หมู่ที่ 3 การทำเกษตรผสมผสาน เลี้ยงหมูหลุม โรงสีข้าวซึ่งเป็น

แบบดั้งเดิม ศูนย์การเลี้ยงไก่อารมณดี และเลี้ยงกบ เป็ด หมู่ที่ 4 มีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา และ ศูนย์การเรียนรู้การปลูกข้าวโบราณ หมู่ที่ 5 ป่าชายเลนการเลี้ยงหอยนางรม แมลงภู และกะปิเคียว หมู่ที่ 6 มีศูนย์การเรียนรู้เรื่องน้ำหมักชีวภาพ หมู่ที่ 7 เป็นศูนย์เรียนรู้พึ่งพาตัวเอง มีการแปรรูปอาหาร และผัก กางมุ้ง หมู่ที่ 8 โครงการคัดแยกขยะมูลฝอย จะมีไกด์คอยอธิบายตามที่ต่างๆ ของหมู่บ้าน ทำให้ นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนมีความสุข และมีความรู้กลับไป แต่มีปัญหานักท่องเที่ยวบางคน บางกลุ่มหลง ทางประจำ ทำให้ต้องมีป้ายบอกทางมาติดเพื่อให้นักท่องเที่ยวไม่เกิดการหลงทาง และอีกปัญหาที่ การสื่อสารกับชาวต่างชาติ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงในเรื่องของภาษาอังกฤษที่บางครั้งนักท่องเที่ยวที่ เข้ามาจะเป็นชาวต่างชาติเลยทำให้การสื่อสารจำเป็นต้องใช้ภาษามือหรือการชี้บอกทางเป็นส่วนใหญ่

3.2.4 การจัดการด้านเส้นทางการเดินทาง

ด้านการจัดการการท่องเที่ยวด้านเส้นทางการเดินทาง ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ทางชุมชน ไม่ได้เข้ามาไปมีส่วนร่วมหรือตัดสินใจในการเพิ่มหรือลดการเดินทางแต่อย่างใด เนื่องจากปลัด คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิดประสานงานกับ ภาคเอกชนจะจัดการและทำกันเองซึ่งทาง ชุมชนเองก็ได้รับประโยชน์อยู่แล้ว คือมีสายเดินรถมากขึ้นการเดินทางก็จะสะดวกสบายมากขึ้น โดย จะมีรถโดยสาร (รถสายส้ม) เส้นทางแสนตุง - ลงท่าเรือ และรถตู้ เป็นเส้นทางจากสนามบินตรง มายังตำบลบางปิดเลย

3.3 ด้านบุคลากร

3.3.1 การรักษาความปลอดภัย

การจัดการด้านการท่องเที่ยวในด้านการรักษาความปลอดภัย ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ได้มีการประสานงานกับตำรวจชุมชนเพื่อป้องกันจากขโมยของ ชุมชนหมู่บ้าน ตั้งแต่เดิมและปัจจุบันหมู่บ้านตำบลบางปิดก็ไม่มีขโมยอยู่แล้ว ส่วนคณะผู้บริหาร และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ก็ได้เข้ามาช่วยในการดูแลพื้นที่ มีการจัดเวรยามตลอด รถพยาบาล รถกู้ภัยที่คอยให้ความสะดวกแก่ชุมชน และนักท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการ ของหมู่บ้านจะมีโครงการบำบัดความทุกข์ความสุขของชุมชน

ด้านหน่วยงานของภาครัฐ ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า หน่วยภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมใน จัดการด้านการรักษาความปลอดภัย

3.3.2 การจัดการด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

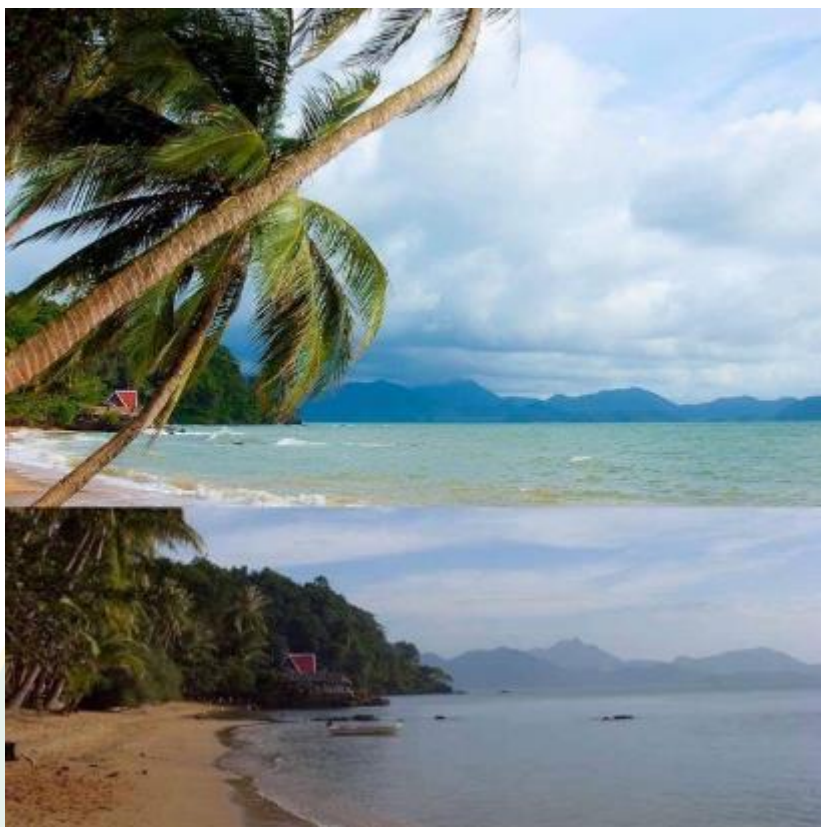
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เป็นอย่างมาก เพราะคนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การแสดง รวมไปถึงการเยี่ยม ชมหมู่บ้านของตำบลบางปิด โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด หรือหน่วยงานราชการจะมีการ จัดประชุม ปรึกษาหารือกันเพื่อวางแผนและกำหนดรูปแบบงาน โดยทางสำนักงานเทศบาลจะ ค่อยให้การสนับสนุนในเรื่องของเงินทุน เช่น งานทำบุญต้นไต้เป็นการทำบุญตักบาตรตามต้นไม้ซึ่งเป็น

การทำบุญหลังออกพรรษา ทำบุญอ่าวตาลคู่คือการทำบุญตักบาตรเพื่อส่งดวงวิญญาณ สู่สุคติ และนำไปลอยทะเล การนั่งเรือเที่ยวชมป่าชายเลน และอีกอันหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ ละครชาตรี ซึ่งเป็นละครที่หาดูได้ยากแล้วในปัจจุบัน เพราะเหลืออยู่ที่ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราดที่เดียวเท่านั้น นอกจากนี้ ทางชุมชนเองก็มีส่วนร่วมในการจัดงานภายนอกมากกว่า ซึ่งชุมชนในหมู่บ้านก็มีแหล่งที่ท่องเที่ยวของแต่ละหมู่บ้านมากมาย เช่น หมู่ที่ 1 มีอ่าวตาลคู่ การทำลอบปลาหมึก การแปรรูปอาหารทะเลเลย ทำกะปิเคย ปลาเค็ม กุ้งแห้ง หมู่ที่ 2 ตลาดนัดสีเขียว ป่าต้นน้ำเขากรทะ (เป็นการกักเก็บน้ำ) ผักกางมุ้ง และละครชาตรี หมู่ที่ 3 การทำเกษตรผสมผสาน เลี้ยงหมู่มุ่ โรงสีข้าวซึ่งเป็นแบบดั้งเดิม ศูนย์การเรียนรู้เรื่องน้ำหมักชีวภาพ เปิด หมู่ที่ 4 มีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา และศูนย์การเรียนรู้การปลูกข้าวโบราณ หมู่ที่ 5 ป่าชายเลนการเลี้ยงหอยนางรม แมลงภู่ และกะปิเคย หมู่ที่ 6 มีศูนย์การเรียนรู้เรื่องน้ำหมักชีวภาพ เป็นการทำปุ๋ยอินทรีย์จากผลไม้ที่เหลือ ที่ราคาตก เช่น ปลาเล็ก ผัก ผลไม้ เพื่อนำมาทำปุ๋ยเพื่อใช้ในการทำการเกษตรของหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 เป็นศูนย์เรียนรู้พึ่งพาตัวเอง มีการแปรรูปอาหาร และศูนย์การเรียนรู้เรื่องผักกางมุ้ง หมู่ที่ 8 โครงการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นความรู้ในเรื่องการเกษตรที่ทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการทำการเกษตร และจะทำให้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนได้ความรู้จากการทำงานเกษตรอีกด้วย

ส่วนภาครัฐและเอกชน จะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนเงินทุนและปัจจัย อาทิเช่น อาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งทางภาครัฐและเอกชนจะเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด ทั้งการหารถ และค่าใช้จ่ายต่างๆ แทน

สรุปด้านการจัดการด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว พบว่าทั้งชุมชน องค์กร หน่วยงาน และภาครัฐต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวของตำบลบางปิด มีมากมาย เช่น

1) อ่าวตาลคู่ ตั้งอยู่ที่ตำบลบางปิด ซึ่งอ่าวตาลคู่มากจากต้นตาลสูงใหญ่ที่ขึ้นสองต้นคู่กันอยู่ตรงกึ่งกลางชายหาดพอดี แต่ต้นตาลคู่นี้ได้โคนล้มไปเพราะน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่งเมื่อประมาณช่วงปี พ.ศ. 2524 คงเหลือแต่ต้นไม้ล้มที่ชาวบ้านนำผ้าแพรไปผูกไว้

ภาพที่ 7 อ่าวตาลคู่ ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

2) ป่าชายเลน อยู่บริเวณแปลงป่าชายเลนริมทะเล บ้านปากคลอง หมู่ที่ 5 ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

ภาพที่ 8 ป่าชายเลน ตำบลบางปืด อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา

3) ละครชาตรี เป็นละครที่มีมาแต่สมัยโบราณ และมีอายุเก่าแก่กว่าละครชนิดอื่นๆ ซึ่ง ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีผู้คิดนำเอาละครชาตรีกับละครนอกมาผสมกัน เรียกว่า "ละครชาตรีเข้าเครื่อง" หรือ "ละครชาตรีเครื่องใหญ่" การแสดงแบบนี้บางทีก็มีฉากแบบละครนอก แต่บางครั้งก็ไม่มี ฉากอย่างละครชาตรี ดนตรีที่ใช้ประกอบก็ใช้แบบผสม คือใช้เครื่องดนตรีของละครชาตรีผสมวงปี่พาทย์ของละครนอก การแสดงเริ่มด้วยการรำชาตรี แล้วลงโรง จับเรื่องด้วย "เพลงวา" แบบละครนอก ส่วนเพลง และวิธีการแสดงก็ใช้ทั้งละครชาตรี และละครนอกปนกัน การแสดงแบบนี้ยังเป็นที่นิยมมาถึงปัจจุบัน และนิยมมาแสดงเป็นละครแก่นตามสถานที่ต่างๆ

ภาพที่ 9 ละครชาตรี

4) แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านตำบลบางปิด เป็นแหล่งให้ความรู้เรื่องเกษตรแก่คนในชุมชนตำบลบางปิด และนักท่องเที่ยวที่สนใจ

ภาพที่ 10 แหล่งการเรียนรู้ในการเลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดี

ภาพที่ 11 แหล่งการเรียนรู้ในการผลิตน้ำหมักชีวภาพ

ภาพที่ 12 แหล่งเรียนรู้การปลูกข้าว โรงสีข้าว ข้าวที่ปลูกเป็น ข้าวนาดำ
ซึ่งเป็นแบบโบราณ ไม่มีการใช้สารเคมีแต่ใช้น้ำหมักชีวภาพแทน

ภาพที่ 13 แหล่งเรียนรู้ในการเพาะเห็ด

ภาพที่ 14 แหล่งเรียนรู้ในการเลี้ยงหมูหลุม

ภาพที่ 15 แหล่งเรียนรู้ในการปลูกผักกางมุ้ง

3.3.3 จัดการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

การจัดการท่องเที่ยวด้านการจัดการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า คนในชุมชนเข้ามามีบทบาทมาก เนื่องจากคนในชุมชนจะก้าวเข้ามาเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเอง ซึ่งมัคคุเทศก์จะเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งคิดว่าไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ทำให้ภาครัฐร่วมมือกัน ไม่ว่าจะ เป็นภาครัฐทางการเกษตร ภาครัฐการท่องเที่ยว และมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ ค่อยให้ความรู้กับไกด์ตัวน้อย เพื่อจะก้าวไปเป็นมัคคุเทศก์ได้ โดยมัคคุเทศก์จะทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวเที่ยวชุมชนหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการทำเกษตรผสมผสาน การเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร การปลูกผัก การดูแลทรัพยากรป่าชายเลน การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ อ่าวตาลคู่ และละครชาติรี เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ผู้ที่จะเป็นมัคคุเทศก์จะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ เพื่อป้องกันการให้ข้อมูลที่ผิดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ไม่มีภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

3.3.4 การจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

การจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า ทางชุมชนและหน่วยงานราชการหรือเอกชน ไม่ได้มีการวางกฎเกณฑ์ไว้ว่าจะต้องการหรือไม่ต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากหรือน้อย แต่กลับยินดีที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามา เพราะทำให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน และในด้านของนักท่องเที่ยวเอง เมื่อเข้ามาท่องเที่ยวก็ควรปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ คือ การทิ้งขยะลงในถังขยะ ควรทิ้งเป็นที่เป็นที่ และไม่ควรส่งเสียงดังระหว่างที่อยู่ในเขตชุมชนของหมู่บ้าน ตำบลบางปิด ทางชุมชนไม่ได้ต้องการรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนเท่าใดหรือจำกัดให้เข้ามาได้เท่าใด ซึ่ง

นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาได้เรื่อยๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามามากก็จะเป็นช่วงที่มีเทศกาลท่องเที่ยวของตำบลบางปิด หรืองานประจำปีที่จะจัดขึ้นเพียงไม่กี่วัน ก็สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

3.3.5 การพัฒนาสินค้าและของที่ระลึก

การจัดการการพัฒนาสินค้าและของที่ระลึก ทางชุมชนจะมีสินค้าเด่นๆ อยู่คือ

1) ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว หรือจากใบยาง ที่ตัดแปรรูปจากผ้าใยบัวและจากใบยาง และอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ตามท้องถิ่น ซึ่งคนในชุมชนได้รับการอบรมในการผลิตมาจากหน่วยงานส่งเสริมอาชีพก่อน หลังจากนั้นจึงมาต่อยอดความคิดและผลงาน จนได้ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน และได้มีการรวมตัวของชุมชนเพื่อตั้งเป็นกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว เพื่อให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 16 ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว หรือจากใบยางพารา

2) กะปิและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากอาหารทะเล เป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ซึ่งเคยเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการทำกะปิ และอาหารทะเลเช่นปลาและหมึกเป็นวัตถุดิบที่ได้จากท้องถิ่น เพื่อนำมาแปรรูปเป็นกะปิและอาหารแห้งแปรรูป ซึ่งคนในชุมชนจะมีการอบรมในการผลิตมาจากหน่วยงานส่งเสริมอาชีพก่อน หลังจากนั้นได้มาต่อยอดผลิตภัณฑ์จนได้ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน แต่ยังไม่มีการรวมตัวกันเป็นรูปเป็นร่าง ซึ่งจะเน้นต่างคนต่างผลิตต่างคนต่างขายมากกว่า ทำให้ปัจจุบันเกิดการกระจายตัวของสินค้าทั่วไป การกระจายของเงินจึงไม่ถึง

มือทุกคน เพราะร้านไหนที่ได้ทำเลที่ตั้งในการขายดีจะมีเงินเข้ามาหมุนเวียนมาก แต่ร้านไหนที่ทำเลที่ตั้งไม่ดีก็จะเสียโอกาสในการขายสินค้าไป

ภาพที่ 17 กะปิจองดีจากบางปิด

ภาพที่ 18 ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากอาหารทะเล

ภาพที่ 19 กล้วยฉาบ

ภาพที่ 20 สับประตตราดสีทอง มีทั้งอบกรอบ และแบบกวน

สรุปได้ว่า ทางชุมชนจะมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกและนำออกขายในพื้นที่ทางการท่องเที่ยว รวมถึงการนำสินค้าออกขายและจัดแสดงในช่วงที่ม้งงานเทศกาล และงานประเพณีของทางพื้นที่ด้วยการจัดการการพัฒนาสินค้าและของที่ระลึก ผู้ให้สัมภาษณ์ได้บอกว่า ภาคเอกชนและภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน เนื่องจากทางชุมชนได้ทำการจัดการเอง แต่ก็มีส่วนที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง คือ การนำสินค้าที่ชุมชนผลิตมาจำหน่ายที่สถานประกอบการแทน สรุปได้ว่า ภาคเอกชน ไม่ได้เข้ามามี ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการขายอีกทางหนึ่งด้วย

ศักยภาพของชุมชนบางปิดในการจัดการการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสินค้าและของที่ระลึก สรุปได้ว่า

กลุ่ม 1 ของคนในชุมชน มีศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสินค้าและของที่ระลึกอยู่ในระดับดี เนื่องจากมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการคิด กระบวนการผลิต และกระบวนการจำหน่ายเองทั้งหมด โดยอาจจะมีการขอความร่วมมือจากทางภาครัฐบ้างในการให้มาอบรมการผลิตที่ได้คุณภาพและรูปแบบการผลิต แต่ชาวชุมชนก็จะนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดอีกทอด โดยอาศัยความรู้ความสามารถของคนในชุมชนเอง

กลุ่ม 2 ภาครัฐ มีศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสินค้าและของที่ระลึกอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากไม่ได้เข้าไปมีส่วนในการบริหาร จัดการ การผลิต หรือ การส่งเสริมแต่อย่างใด เพียงแค่นำสินค้าจากชุมชนมาจำหน่ายให้เท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้มากหรือนำมาจากชุมชนหลายรายแต่อย่างใด

กลุ่ม 3 ภาคเอกชน มีศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสินค้าและของที่ระลึกอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากไม่ได้เข้าไปมีส่วนในการบริหาร จัดการ การผลิต หรือ การส่งเสริมแต่อย่างใด เพียงแค่นำสินค้าจากชุมชนมาจำหน่ายให้เท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้มากหรือนำมาจากชุมชนหลายรายแต่อย่างใด

ส่วนที่ 3 ด้านการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด

อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ผู้ตอบสัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า ทางชุมชนมีวัฒนธรรมและประเพณีเอกลักษณ์ เช่น งานทำบุญต้นไต้เป็นการทำบุญตักบาตรตามต้นไม้ซึ่งเป็นการทำบุญหลังออกพรรษา ทำบุญอ่าวตาลคู่คือการทำบุญตักบาตรเพื่อส่งดวงวิญญาณ สู่สุคติ และนำไปลอยทะเล การนั่งเรือเที่ยวชมป่าชายเลน และอีกอัน 2 สิ่งที่ขาดไม่ได้คือ ละครชาตรี ซึ่งเป็นละครที่หาดูได้ยากแล้วในปัจจุบัน เพราะเหลืออยู่ที่ตำบลบางปิด อำเภอแหลม

งอบ จังหวัดตราดที่เดียวเท่านั้น และ อาหารพื้นเมืองของคนในชุมชนบางปิด ซึ่งเป็นอาหารที่หากินได้ยากและมีประโยชน์ต่อร่างกายของเรา เช่น ต้มส้มตะลิงปลิง ปลาโอต้มหวาน หมึกน้ำดำ ยำหัวปลีกุ้งสด เปรียงทะเล หมูต้มถั่ว หมูชะมวง เป็นต้น เป็นอาหารที่หาได้ตามชุมชน นอกจากนี้ ทางชุมชนเองก็มีแหล่งที่ท่องเที่ยวของแต่ละหมู่บ้านมากมาย เช่น หมู่ที่ 1 มีอ่าวตาลคู่ การทำลอบปลาหมึก การแปรรูปอาหารทะเลยแห้ง ทำกะปิเคย ปลาเค็ม กุ้งแห้ง หมู่ที่ 2 ตลาดนัดสีเขียว ป่าต้นน้ำเขากระทะ (เป็นการกักเก็บน้ำ) ผักกางมุ้ง และละครชาตรี หมู่ที่ 3 การทำเกษตรผสมผสาน เลี้ยงหมูหลุม โรงเรียนข้าวซึ่งเป็นแบบดั้งเดิม ศูนย์การเลี้ยงไก่อารมณดี และเลี้ยงกบ เป็ด หมู่ที่ 4 มีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา และศูนย์การเรียนรู้การปลูกข้าวโบราณ มีการสอนทำข้าวนาดำที่ไม่ได้ใช้สารเคมีแต่ใช้น้ำหมักชีวภาพแทน ซึ่งเป็นการทำนาของคนโบราณบางปิด หมู่ที่ 5 ป่าชายเลนการเลี้ยงหอยนางรมแมลงภู และกะปิเคย หมู่ที่ 6 มีศูนย์การเรียนรู้เรื่องน้ำหมักชีวภาพ หมู่ที่ 7 เป็นศูนย์เรียนรู้พึ่งพาตัวเอง มีการแปรรูปอาหาร และผักกางมุ้ง หมู่ที่ 8 โครงการคัดแยกขยะมูลฝอย

1. อาหารพื้นบ้านประจำถิ่นของตำบลบางปิด ซึ่งเป็นอาหารที่หากินได้ยากและมีประโยชน์ต่อร่างกายของเรา เช่น ต้มส้มตะลิงปลิง ปลาโอต้มหวาน หมึกน้ำดำ ยำหัวปลีกุ้งสด เปรียงทะเล หมูต้มถั่ว หมูชะมวง เป็นต้น เป็นอาหารที่หาได้ตามชุมชน

ภาพที่ 21 หมึกต้มหวานและหมึกน้ำดำ

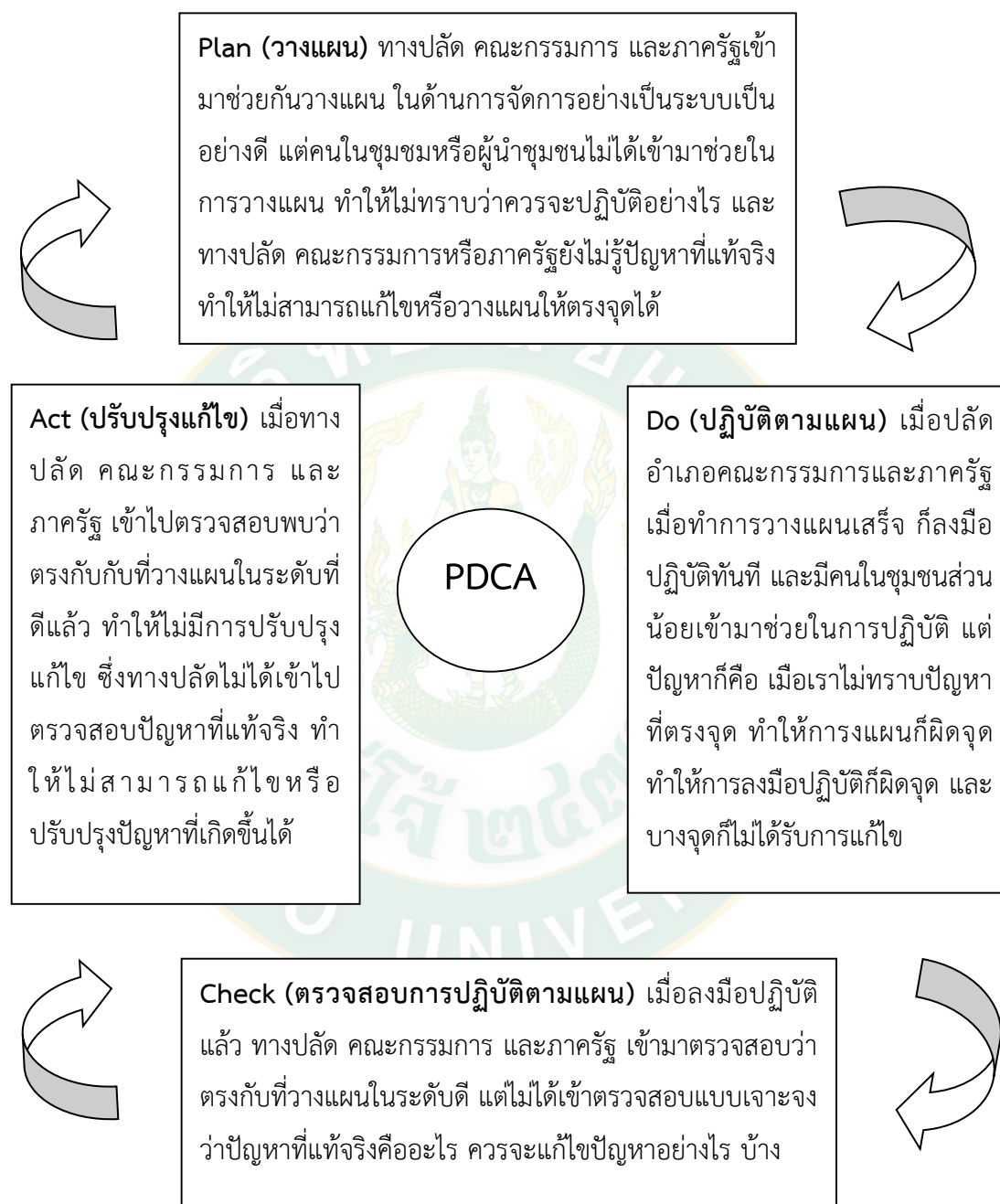
ภาพที่ 22 อาหารท้องถิ่น ปลาโอดัมหวาน

ภาพที่ 23 อาหารประจำถิ่น หลากหลาย

2. ด้านการจัดการ

ด้านการจัดการ เป็นการจักระบบในรูปแบบของ วงจรการควบคุมคุณภาพ (PDCA)

ภาพที่ 24 วงจรการจัดการ PDCA ของตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ
 จังหวัดตราด

จากกรอบวงจรการจัดการ แสดง พบว่าในการจัดการการควบคุมคุณภาพของตำบลบางปิด ทั้ง 4 ด้าน ยังอยู่ในที่ปานกลางอยู่ ถึงแม้จะทำการวางแผนการท่องเที่ยวที่ดีแล้ว แต่ไม่มีคนในชุมชน เข้าไปช่วยวางแผน ทำให้แผนเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นการวางแผนที่ผิดจุด เพราะคนในชุมชนจะทราบถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ส่วนด้านการตรวจสอบมีการตรวจสอบเฉพาะภาครวมของแผน การท่องเที่ยวว่ามั่นคงกับที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ แต่ไม่ได้เข้าไปตรวจสอบปัญหาที่แท้จริงของการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่มีการปรับปรุงในการแก้ไข ทำให้ระบบการจัดการของตำบลบางปิดถือว่ายังไม่ สมบูรณ์

3. ด้านการเรียนรู้ (สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งชุมชน และนักท่องเที่ยว)

ด้านการเรียนรู้ ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า ทางชุมชนได้มีการสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติให้กับนักท่องเที่ยว โดยการที่ให้นักศึกษาพยาบาลเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆแล้ว ค่อยอธิบายความเป็นมาของอ่าวตาลคู่ และป่าชายเลน ซึ่งมีตั้งแต่สมัยอดีต เพราะให้รู้จักการรักษา ความสะดวกของอ่าวตาลคู่ และป่าชายเลน โดยการทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง มีการพานั่งเรือชมป่าชายเลน และมีการพานักท่องเที่ยวเยี่ยมชมในหมู่บ้านตำบลบางปิด เพราะแหล่งการเรียนรู้มากมาย เช่น แหล่งการเรียนรู้ในการเลี้ยงไก่ไข่ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ การปลูกข้าว โรงสีข้าว การเลี้ยงเห็ด การเลี้ยงเห็ด การทำเกษตรผสมผสาน การปลูกผักอินทรีย์ ซึ่งชุมชนหมู่บ้านตำบลบางปิดจะมีจุดเด่น เรื่องการเกษตร จึงอยากถ่ายทอดความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน และอีกอย่างหนึ่งที่เป็น จุดเด่นของตำบลบางปิด คือ ละครชาตรี ซึ่งเป็นละครที่หาดูได้ยากแล้ว เพราะปัจจุบันจะมีที่ตำบล บางปิดที่เดียว ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนและนักท่องเที่ยวควรรู้และควรอนุรักษ์ไว้

ทางหน่วยงานและภาครัฐต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการทำความสะอาด เก็บขยะของอ่าวตาลคู่ และป่าชายเลน และมีการช่วยกันปลูกป่าชายเลน ไม่ให้ป่าชายเลนหายไป เพราะปัจจุบันป่าชายเลนเริ่มเหลือน้อย เพราะเกิดจากการเลี้ยงนาุ้งเพราะ ป่าชายเลนเป็นแหล่งของสัตว์น้ำ ทางผู้วิจัยอยากให้ภาครัฐเข้าไปช่วย เข้าไปตรวจสอบ เกี่ยวกับเลี้ยง นาุ้งว่าไม่เลี้ยงข้ามในป่าชายเลน ตรวจสอบโผลดที่ดินอย่างถูกต้อง

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

หลังจากทราบผลการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงมาหาแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมด้านการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งแนวทางที่ได้ผู้วิจัยได้แบ่งได้ดังนี้ คือ

1. ด้านสถานที่

ด้านสถานที่ ปัจจุบันทางชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวในการจัดการการท่องเที่ยวก่อนช่วงปานกลาง เนื่องจากการเปิดโอกาสจากหลายๆ หน่วยงานให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและการวางแผน การจัดการต่างๆ ร่วมด้วย แต่หน่วยงานและภาครัฐไม่ได้เข้าไปก้าวภายในบางพื้นที่ในทางชุมชนได้ นั่นก็คือ หมู่บ้านของตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด เพราะทางชุมชนของหมู่บ้านเอง จะเป็นผู้ดำเนินการเอง และทางชุมชนไม่ค่อยรับฟังข้อเสนอแนะของผู้อื่น

ผู้วิจัยก็ได้เสนอแนะแนวทางในการที่หน่วยงานและภาครัฐเข้าไปจะจัดระบบ ระเบียบวางแผน โดยจะต้องอธิบายให้เห็นภาพชัดว่า ทำไปแล้วจะได้ผลประโยชน์อย่างไรบ้าง และชุมชนเองก็ควรที่จะรับฟังข้อเสนอแนะของผู้อื่น และจะต้องให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน การวางนโยบาย และแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก และจะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการวิเคราะห์พบว่า ห้องน้ำที่มีไม่พอกับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ คือ ทางผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกับภาครัฐในการเช่ารถห้องน้ำสาธารณะเคลื่อนที่ไว้ให้กับนักท่องเที่ยว และร่วมมือกับชาวบ้าน ในการให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าห้องน้ำตามศูนย์การเรียนรู้หรือบ้านของชาวบ้าน

3. ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจุบันมีหน่วยงาน ภาครัฐ และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวด้านบุคลากร แต่ทางชุมชนเองได้เข้ามามีส่วนร่วมการจัดการท่องเที่ยวด้านบุคลากรอยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากปัจจุบันทางชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดแผนการวางนโยบาย หรือการจัดการมาแต่อย่างใด ซึ่งผู้วิจัยก็ได้เสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกว่า ควรให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การวางนโยบาย และแสดงความคิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยวด้านบุคลากรให้มากขึ้น

4. ด้านการจัดการ

ด้านการจัดการ จากการวิเคราะห์พบว่า การจัดการยังไม่ดีมากนัก โดยเฉพาะเรื่องการท่องเที่ยวที่พัก และอาหารพื้นบ้านของหมู่บ้านตำบลบางปิดซึ่งยังไม่มีร้านที่เกี่ยวกับอาหารพื้นบ้านเลยมีแต่อาหารร้านอาหารที่เป็นของทะเลอย่างเดียว ส่วนที่พัก ชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านจะดูแลกันเองทำให้มีราคาที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเกิดการแย่งลูกค้าได้ ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดกลุ่มการท่องเที่ยวหรือทางการตลาด เพื่อเป็นผู้ดูแลในเรื่องของการจัดทัวร์ และ การจัดหาที่พักให้กับนักท่องเที่ยว โดยการร่วมตัวกับชาวบ้าน เพื่อจะได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมเข้ามาเที่ยวกันเยอะและส่วน เรื่องอาหาร ทางผู้รับผิดชอบ ควรให้ชาวบ้านที่เก่งเรื่องการทำอาหารพื้นบ้านของหมู่บ้านตำบลบางปิดให้นำมาเปิดร้านที่อำเภอในช่วงวันตลาดนัดสี่เสี้ยว วันอังคาร พฤหัสบดี และเสาร์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวในลองชิมอาหารที่ไม่ใช่อาหารทะเลอย่างเดียว ซึ่งอาจจะเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก และทำให้สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านอีกทางหนึ่ง ส่วนเรื่องรายได้ ทางกลุ่มจะต้องแบ่งเงินตามที่ได้จะได้ให้กับชาวบ้าน

5. ด้านผลิตภัณฑ์

จากการวิเคราะห์พบว่า ของที่ระลึกที่ตำบลบางปิดยังมีไม่มากนัก และบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกสินค้าแปรรูปต่างๆ ยังไม่เป็นที่ดึงดูดใจ ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ โดยการเพิ่มสินค้าเพิ่มขึ้น เช่นดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารานอกจากจำหน่ายให้เฉพาะคนที่สั่งตามงานสำคัญต่างๆ ควรมีการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์เพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน หรือปลัดอบต. ร่วมกับชาวบ้านของกลุ่มชาวบ้านในการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ใบยางพาราเพื่อไว้เป็นเข็มกุดให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นทัวร์ ส่วนเรื่องหีบห่อของผลิตภัณฑ์แปรรูป ควรมีการทำหีบห่อที่สวยงามและน่าสนใจ โดยการสื่อถึงตำบลบางปิด หรือสื่อถึงสินค้าของที่ระลึก เพื่อสามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำดวน จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำดวน จังหวัดตราด และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำดวน จังหวัดตราด โดยใช้วิธีวิจัยคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม จากการสังเกตพื้นที่คนในชุมชนตำบลบางปิด ตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างมี 3 กลุ่ม จำนวน 19 คน คือ กลุ่มที่ 1 สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด จำนวน 1 คน กลุ่มที่ 2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด จำนวน 8 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา รวบรวมประเด็นข้อมูลที่ค้นพบ วิเคราะห์สรุปผลตอบขอบเขตของเนื้อหา หาข้อสรุปและนำเสนอในรูปการบรรยาย ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผล

จากผลการสัมภาษณ์ปลัด คณะผู้บริหาร สมาชิกองค์กร ผู้นำและคณะกรรมการของตำบลบางปิด อำเภอลำดวน จังหวัดตราด สรุปผลการศึกษา แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำดวน จังหวัดตราด ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของคนในตำบลบางปิด และด้านการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด อำเภอลำดวน จังหวัดตราด ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตำบลบางปิด อำเภอลำดวน จังหวัดตราด

จากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด มีตำแหน่งเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด อายุประมาณ 46 ปี ระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาโท ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนประมาณ 40 ปี ภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลบางปิด อำเภอลำดวน จังหวัดตราด ส่วนคณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด มีตำแหน่ง ส.อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) อายุประมาณ 40-60 ปี ระดับการศึกษาช่วงประถมศึกษา-มัธยมศึกษา ระยะเวลา

ที่อาศัยในชุมชน อยู่ในช่วง 40-60 ปี ภูมิลำเนา อยู่ที่ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด และผู้นำชุมชน และคณะกรรมการของหมู่บ้าน มีตำแหน่ง เป็นผู้นำชุมชนและคณะกรรมการของหมู่บ้าน มีอายุประมาณ 40-70 ปี มีระดับการศึกษาช่วงประถมศึกษา - มัธยมศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน อยู่ในช่วง 45-70 ปี ภูมิลำเนาอยู่ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2.1 ศักยภาพทางการจัดการท่องเที่ยวในตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า ตำบลบางปิดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมาช้านาน คือ อ่าวตาลคู่ ป่าชายเลน และศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงเพื่อพึ่งพาตนเอง เพราะมีศักยภาพดึงดูดใจสูง นอกจากนี้ก็จะมีกิจกรรมเยี่ยมชมในหมู่บ้านที่มีการเกษตรมากมาย เช่น การทำเกษตรผสมผสาน การปลูกผักอินทรีย์ การเรียนรู้ทางการเกษตร ซึ่งจะช่วยให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวหรือนักเยี่ยมชมในเรื่องของการเกษตร เพราะว่าตำบลบางปิดมีจุดเด่นคือ เรื่องของการเกษตร และการเกษตรก็ทำให้คนชุมชนมีรายได้เป็นจำนวนมาก 2. ศักยภาพทางการบริการและการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว พบว่า ตำบลบางปิดได้มีการจัดกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตร นั่งเรือชมป่าชายเลน เที่ยวอ่าวตาลคู่เล่นน้ำทะเล ดูพระอาทิตย์ตก เที่ยวชมหมู่บ้านตำบลบางปิด เพราะแต่ละหมู่บ้านมีเอกลักษณ์จุดเด่นในเรื่องของการเกษตร และมีการเผยแพร่ความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบว่าการทำการเกษตรไม่ได้ทำยากอย่างที่คิด รวมถึงการชมวิถีชีวิตของชุมชนการประมง และหาปลา ซึ่งการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิด คำนี้ถึงชุมชน คือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์การเกษตร และการอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ถ้าหากกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิดมีการบริการและการควบคุมคุณภาพการบริการที่ดีย่อมส่งผลต่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะเพิ่มขึ้นจากการที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมากท่องเที่ยวมากขึ้น 3. ศักยภาพทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวชุมชนในตำบลบางปิดมีการดำเนินการแบบมีระบบและยั่งยืน คือการร่วมกลุ่มของหน่วยงานและชุมชน เนื่องจากทางเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิดจะเน้นและให้ความสำคัญกับการคิดสรรและวางแผนการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทั้งในด้านการเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว และรองรับต่อปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะหลั่งไหลเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารจัดการในรูปแบบเครือข่ายนั้นต้องอาศัยการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นระบบเพื่อลดอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นกับชุมชน โดยปัญหาเด่นที่ชัด คือ ขาดแคลนงบประมาณ เงินลงทุนในการดำเนินงาน และด้านการตลาดที่ยังไม่เข้มแข็ง โดยทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิดต้องหาวิธีการแก้ไขอุปสรรคในการดำเนินการด้วยการจัดตั้งกองทุนการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. ศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของ

ชุมชน พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามีส่วนร่วม เพราะชุมชนยังไม่เข้าใจว่าทำไปแล้วจะได้ผลประโยชน์อย่างไร และไม่มีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้แก่ชุมชน แต่ก็มีบางกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ซึ่งการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพราะดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวภายใต้ความสามารถในการรองรับของธรรมชาติชุมชน ตระหนักถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวการกระจายรายได้ให้กับชุมชนของชนบทธรรมนิยม ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2 องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ซึ่งประกอบด้วย 1. ศักยภาพทางการท่องเที่ยว พบว่า การรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอยู่ในระดับที่ต่ำ แต่ก็มีจุดเด่นในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เรื่องด้านการเกษตร และเรื่องผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ 2. กระบวนการคิดแบบยั่งยืน พบว่า ชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของรายได้และผลตอบแทน แต่เน้นการให้บริการนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก และจะต้องเป็นจำนวนที่สามารถรองรับได้และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีการแบ่งความรู้ในเรื่องการเกษตรให้กับนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่สนใจในเรื่องการเกษตร 3. เครือข่ายการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม แต่ก็ไม่มี การขัดแย้งทางธุรกิจกันเองที่อาจจะก่อให้เกิดการตัดราคาเพื่อแย่งชิงนักท่องเที่ยว มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวและมีไกด์คอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว 4. ผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนไม่ค่อยมีความรู้มากนัก เพราะชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม เพราะชุมชนไม่เข้าใจสิ่งที่ทำ และผลประโยชน์ที่จะได้รับ เนื่องจากผู้นำชุมชนไม่ได้อธิบาย ไม่ได้ชี้แจงให้เห็นภาพ ทำให้ผู้นำชุมชนอยู่ในระดับต่ำ ควรต้องมีการปรับปรุงมากยิ่งขึ้น

2.3 การมีส่วนร่วมของคนในตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2.3.1 ด้านสถานที่ ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมด้านพื้นที่ พบว่า ชุมชนแต่ละบ้านจะดูแลในเรื่องโฮมสเตย์ของใครของมันเป็นผู้จัดการเองจะไม่มีหน่วยงานเข้าไปช่วยเหลือ แต่ถ้าเป็นตลาดนัดชุมชนสีเขียวผู้ดูแลคือปลัดและกำนันตำบลบางปิด ส่วนภาครัฐจะคอยดูแลในเรื่องการอำนวยความสะดวกในพื้นที่เสียมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการการจอดรถและการคมนาคมมากกว่าที่จะเข้าไปจัดการด้านพื้นที่ เมื่อชุมชนต้องการความช่วยเหลือในด้านใดๆ ก็จะทำเรื่องเสนอหรือติดต่อมา แล้วทางหน่วยงานก็จะตอบสนองด้วยการช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวก การดูแลเรื่องสะอาด ความปลอดภัยให้ แต่จะไม่ได้เข้ามาตัดสินใจในเรื่องของการจัดแบ่งพื้นที่แต่อย่างใด 2. การมีส่วนร่วมด้านการจัดการที่พัก พบว่า ชุมชนแต่ละหมู่บ้านจะดูแลจัดการที่พักเอง พื้นที่ใครพื้นที่มัน แต่ละหมู่บ้านจะมีโฮมสเตย์ของแต่ละบ้าน และเมื่อมีคนเข้าพักเจ้าของโฮมสเตย์จะทำอาหารพื้นบ้านของตนเองให้นักท่องเที่ยวทาน หน่วยงาน หรือภาครัฐไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแต่อย่างใด 3. การมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษา พบว่า ปลัด คณะผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหาร

ส่วนตำบลบางปิดได้มีโครงการคัดแยกขยะให้กับชุมชนของตำบลบางปิด และได้มีการก่อตั้งกองทุนคัดแยกขยะของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้รู้จักการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง และรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ แต่บางชุมชนก็ไม่ได้เข้าโครงการคัดแยกขยะ เพราะไม่ทราบว่าผลประโยชน์คืออะไร ถึงชุมชนบางกลุ่มไม่ได้เข้า แต่ก็ช่วยกันรักษาพื้นที่ให้สะอาดโดยเริ่มจากพื้นที่ในบ้าน หน้าบ้าน และบริเวณบ้านของตนเอง และมีหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เข้ามาช่วยเหลือในการรักษาความสะอาด และอนุรักษ์ของอ่าวตาลคู่ และป่าชายเลน เช่นการเก็บขยะ และการปลูกป่า เป็นต้น

2.3.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ปลัด คณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ได้ร่วมมือกับภาครัฐในการร่วมมือกันในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การตั้งด้านการจราจร การจัดสรรปริมาณรถในช่วงเทศกาล ห้องน้ำเคลื่อนที่ รถดับเพลิงกรณีในเทศกาลสงกรานต์ และชุมชนก็ให้ความสะดวกในเรื่องรักษาความปลอดภัย และห้องน้ำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งอาจจะมีเสียค่าใช้จ่ายบ้างแต่ก็ไม่มาก และที่จอดรถ ก็อาจจะให้จอดรถบริเวณหน้าบ้าน เฉพาะรถคันเล็ก ส่วนรถคันใหญ่ก็ไปจอดรถในพื้นที่ของอำเภอในจัดไว้ 2. การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวพบว่า ด้านความเสื่อมโทรมของป่าชายเลนและอ่าวตาลคู่ เพราะเกิดจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาเยือนไม่รักษาความสะอาด และอีกอันคือ ด้านรถยนต์ปริมาณมากซึ่งเกิดจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาเยือนไม่รักษาความสะอาด แต่ปัญหานี้ทางชุมชน องค์กร หน่วยงาน และทุกภาครัฐก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมและเข้าช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว 3. การจัดการด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว พบว่า ข่าวสารที่จะได้มีแค่เส้นทางเดียว คือ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังไม่อยู่ในระดับดี ส่วนข้อมูลข่าวสารในการเที่ยวชมหมู่บ้าน จะมีไกด์คอยพาเยี่ยมชมตามหมู่บ้าน และคอยให้ความรู้ในเรื่องการเกษตร ซึ่งเรื่องการเกษตรเป็นจุดเด่นของตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด และอีกปัญหา คือ การสื่อสารกับชาวต่างชาติ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงในเรื่องของภาษาอังกฤษที่บางครั้งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจะเป็นชาวต่างชาติเลยทำให้การสื่อสารจำเป็นต้องใช้ภาษามือหรือการชี้บอกทางเป็นส่วนใหญ่ 4. การจัดการด้านเส้นทางเดินทาง พบว่า ทางชุมชนไม่ได้เข้ามาไปมีส่วนร่วมหรือตัดสินใจในการเพิ่มหรือลดการเดินทางแต่อย่างใด เนื่องจากปลัด คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิดประสานงานกับภาคเอกชนจะจัดการและทำกันเอง ซึ่งทางชุมชนเองก็ได้รับประโยชน์อยู่แล้ว คือมีสายเดินรถมากขึ้นการเดินทางก็จะสะดวกสบายมากขึ้น โดยจะมีรถโดยสาร (รถสายส้ม) เส้นทางแสนตั้ง – ลงท่าเรือและรถตู้ เป็นเส้นทางจากสนามบินตรงมายังตำบลบางปิดเลย ส่วนรถจากในเมืองตราเข้าสู่ ตำบลบางปิดมีทุกชั่วโมง

2.3.3 ด้านบุคลากร ประกอบด้วย 1. การรักษาความปลอดภัย พบว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด ได้มีการประสานงานกับตำรวจชุมชนเพื่อป้องกันจากขโมยของชุมชน หมู่บ้าน และทางชุมชนได้มีการจัดกลุ่มรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนก็ได้มีโครงการบำบัดความทุกข์ความสุขของชุมชน 2. การจัดการด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว พบว่า คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก โดยการจัดกิจกรรม การแสดง รวมไปถึงการเยี่ยมชม หมู่บ้านเกี่ยวกับทางด้านเกษตร ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการเกษตร เพราะการเกษตรเป็นจุดเด่น และเป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชม โดยทางสำนักงานเทศบาลหรือหน่วยงานราชการจะมีการจัดประชุม ปรึกษาหารือกันเพื่อวางแผนและกำหนดรูปแบบงาน โดยทางสำนักงานเทศบาลจะคอยให้การสนับสนุนในเรื่องของเงินทุน ส่วนภาครัฐและเอกชน จะเข้ามาสนับสนุนเงินทุนและปัจจัย เช่น อาหารและเครื่องดื่ม การหารถ และค่าใช้จ่ายต่างๆแทน 3.จัดการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พบว่า คนในชุมชนเข้ามามีบทบาทมาก เนื่องจากคนในชุมชนจะก้าวเข้ามาเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเอง ทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวเที่ยวชมชุมชนหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการทำเกษตรผสมผสาน การเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร การปลูกผัก การดูแลทรัพยากรป่าชายเลน การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ อ่าวตาลคู่ และละครชาตรี เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ผู้ที่จะเป็นมัคคุเทศก์จะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ เพื่อป้องกันการให้ข้อมูลที่ผิดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ไม่มีภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ 4. การจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน พบว่า ทางชุมชน และหน่วยงานราชการหรือเอกชน ไม่ได้มีการวางกฎเกณฑ์ไว้ว่าจะต้องการหรือไม่ต้องการ ให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากหรือน้อย แต่กลับยินดีที่นักท่องเที่ยวเข้ามา เพราะทำให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน และในด้านของนักท่องเที่ยวเอง เมื่อเข้ามาท่องเที่ยวก็ควรปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ คือ การทิ้งขยะลงในถังขยะ ควรทิ้งเป็นที่เป็นทาง และไม่ควรส่งเสียงดังระหว่างที่อยู่ในเขตชุมชนของหมู่บ้านตำบลบางปิด ทางชุมชนไม่ได้ต้องการรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนเท่าใดหรือจำกัดให้เข้ามาได้เท่าใด ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาได้เรื่อยๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามามากก็จะเป็นช่วงที่มีเทศกาลท่องเที่ยวของตำบลบางปิด หรืองานประจำปีที่จะจัดขึ้นเพียงไม่กี่วัน ก็สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน 5. การพัฒนาสินค้าและของที่ระลึก พบว่า ทางชุมชนจะมีสินค้าเด่นๆ อยู่มากมาย เช่น ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว หรือจากไผ่บาย กะปิเคียว ผงไม้อบแห้ง ซึ่งภาคเอกชนและภาครัฐ ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน เนื่องจากทางชุมชนได้ทำการจัดการเอง แต่ก็มีส่วนที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง คือ การนำสินค้าที่ชุมชนผลิตมาจำหน่ายที่สถานประกอบการแทน สรุปได้ว่า ภาคเอกชน ไม่ได้เข้ามามี ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการขายอีกทางหนึ่งด้วย

3. ด้านการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

3.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น พบว่า ทางชุมชนมีวัฒนธรรมและประเพณีเอกลักษณ์ เช่น งานทำบุญต้นไต้ ทำบุญอ่าวตาลคู่ การนั่งเรือเที่ยวชมป่าชายเลน ละครชาตรี ซึ่งเป็นละครที่หาดูได้ยากแล้วในปัจจุบัน และอาหารพื้นเมืองของคนในชุมชนบางปิด ซึ่งเป็นอาหารที่หากินได้ยากและมีประโยชน์ต่อร่างกายของเรา นอกจากนี้ทางชุมชนเองก็มีแหล่งที่ท่องเที่ยวของแต่ละหมู่บ้านมากมายซึ่งเกี่ยวกับเรื่องทางการเกษตร และจะคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมชม

3.2 ด้านการจัดการ พบว่า การจัดการตามกระบวนการ (PDCA) ของตำบลบางปิด ทั้ง 4 ด้าน ยังอยู่ในที่ปานกลางอยู่ ถึงแม้จะทำการวางแผนที่ดีแล้ว แต่คนชุมชนไม่มีส่วนเข้าไปช่วยวางแผน ทำให้การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นการวางแผนที่ผิดจุด เพราะคนในชุมชนจะทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ส่วนด้านการตรวจสอบจะมีการตรวจสอบเฉพาะภาครวม ว่ามันตรงกับที่วางแผนปฏิบัติงานไว้หรือไม่ แต่ไม่ได้เข้าไปตรวจสอบปัญหาที่แท้จริง ทำให้ไม่มีการปรับปรุงในการแก้ไข และทำให้ระบบการจัดการคุณภาพของตำบลบางปิดถือว่ายังไม่สมบูรณ์

3.3 ด้านการเรียนรู้พบว่า ทางชุมชนได้มีการสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับนักท่องเที่ยว โดยการที่ให้มีคฤหาสน์พลาซ่าชุมชนสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆแล้วคอยอธิบายความเป็นมาของอ่าวตาลคู่ ป่าชายเลน และความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางการเกษตร และอีกอย่างหนึ่งที่เป็นจุดเด่นของตำบลบางปิด คือ ละครชาตรี ซึ่งเป็นละครที่หาดูได้ยากแล้ว เพราะปัจจุบันจะมีที่ตำบลบางปิดที่เดียว ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนและนักท่องเที่ยวควรรู้และควรอนุรักษ์ไว้

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

4.1 ด้านสถานที่ ปัจจุบันทางชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวในการจัดการการท่องเที่ยวค่อนข้างปานกลาง เนื่องจากการเปิดโอกาสจากหลายๆ หน่วยงานให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและการวางแผน การจัดการต่างๆ ร่วมด้วย แต่หน่วยงานและภาครัฐไม่ได้เข้าไปก้าวภายในบางพื้นที่ในทางชุมชนได้ นั่นก็คือ หมู่บ้านของตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด เพราะทางชุมชนของหมู่บ้านเอง จะเป็นผู้ดำเนินการเอง และทางชุมชนไม่ค่อยรับฟังข้อเสนอแนะของผู้อื่น ผู้วิจัยก็ได้เสนอแนะแนวทางในการที่ให้หน่วยงานและภาครัฐเข้าไปจะจัดระบบระเบียบ วางแผน โดยจะต้องอธิบายให้เห็นภาพชัดว่า ทำไปแล้วจะได้ผลประโยชน์อย่างไรบ้าง และชุมชนเองก็ควรที่จะรับฟังข้อเสนอแนะของผู้อื่น และจะต้องให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน การวางนโยบาย และแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก และจะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

4.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จากการวิเคราะห์พบว่า ห้องน้ำที่มีไม่พอกับนักท่องเที่ยว ในช่วงเทศกาล ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ คือ ทางผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกับภาครัฐในการเช่ารถห้องน้ำสาธารณะเคลื่อนที่ไว้ให้กับนักท่องเที่ยว และร่วมมือกับชาวบ้าน ในการให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าห้องน้ำตามศูนย์การเรียนรู้ หรือบ้านของชาวบ้าน อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญทางชุมชนควรมี ตู้ATM ภายในหมู่บ้าน และควรมีรถประจำทางในหมู่บ้านเพื่อนำเที่ยวชมในตำบลบางปิด

4.3 ด้านบุคลากรจากการวิเคราะห์พบว่าปัจจุบันมีหน่วยงาน ภาครัฐ และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวด้านบุคลากร แต่ทางชุมชนเองได้เข้ามามีส่วนร่วมการจัดการท่องเที่ยวด้านบุคลากรอยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากปัจจุบันทางชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดแผน การวางนโยบาย หรือการจัดการมากแต่อย่างใด ซึ่งผู้วิจัยก็ได้เสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกว่า ควรให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การวางนโยบาย และแสดงความคิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยวด้านบุคลากรให้มากขึ้น

4.4 ด้านการจัดการ จากการวิเคราะห์พบว่า การจัดการยังไม่ดีมากนั้น โดยเฉพาะเรื่องการท่องเที่ยว ที่พัก และอาหารพื้นบ้านของหมู่บ้านตำบลบางปิดซึ่งยังไม่มีร้านที่เกี่ยวกับอาหารพื้นบ้านเลยมีแต่อาหารร้านอาหารที่เป็นของทะเลอย่างเดียว ส่วนที่พัก ชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านจะดูแลกันเอง ทำให้มีราคาที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเกิดการแย่งลูกค้าได้ ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดกลุ่มการท่องเที่ยวหรือทางการตลาด เพื่อเป็นผู้ดูแลในเรื่องของการจัดทัวร์ และ การจัดหาที่พักให้กับนักท่องเที่ยว โดยการร่วมตัวกับชาวบ้าน เพื่อจะได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมเข้ามาเที่ยวกันเยอะและส่วน เรื่องอาหาร ทางผู้รับผิดชอบ ควรให้ชาวบ้านที่เก่งเรื่องการทำอาหารพื้นบ้านของหมู่บ้านตำบลบางปิดให้นำมาเปิดร้านที่อำเภอในช่วงวันตลาดนัดสี่เขียว วันอังคาร พฤหัสบดี และเสาร์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวในลองชิมอาหารที่ไม่ใช่อาหารทะเลอย่างเดียว ซึ่งอาจจะเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก และทำให้สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านอีกทางหนึ่ง ส่วนเรื่องรายได้ ทางกลุ่มจะต้องแบ่งเงินตามที่ได้จะได้ให้กับชาวบ้าน

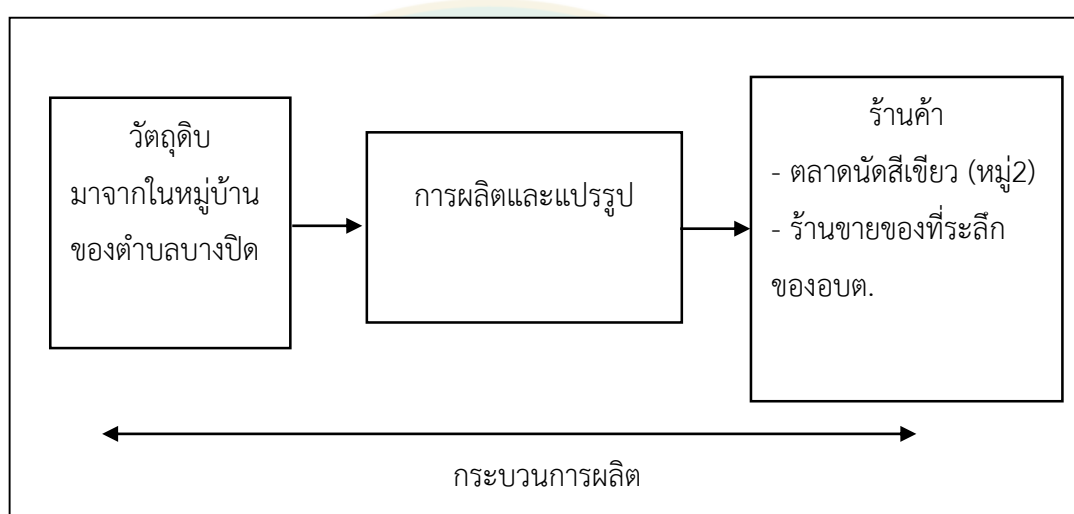
4.5 ด้านผลิตภัณฑ์ จากการวิเคราะห์พบว่า ของที่ระลึกที่ตำบลบางปิดยังมีไม่มากนัก และบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกสินค้าแปรรูปต่างๆ ยังไม่เป็นที่ดึงดูดใจ ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ โดยการเพิ่มสินค้าเพิ่มขึ้น เช่นดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารานอกจากจำหน่ายให้เฉพาะคนที่สั่งตามงานสำคัญต่างๆ ควรมีการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์เพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน หรือปลั๊กบอด. ร่วมกับชาวบ้านของกลุ่มชาวบ้านในการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ใบยางพาราเพื่อไว้เป็นเข็มกุดให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นทัวร์ ส่วนเรื่องหีบห่อของผลิตภัณฑ์แปรรูป ควรมีการทำหีบห่อที่สวยงามและน่าสนใจ โดยการสื่อถึงตำบลบางปิด หรือสื่อถึงสินค้าของที่ระลึก เพื่อสามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว

แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจรตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

1. ด้านการจัดการเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

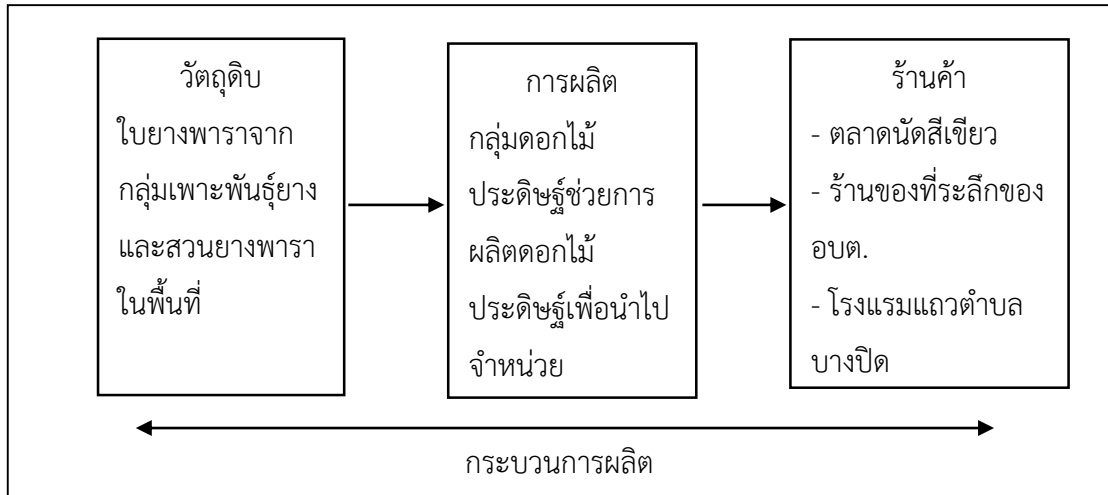
โดยการวิเคราะห์ในรูปแบบ Supply Chain Management

ภาพที่ 25 การวิเคราะห์ Supply Chain Management ของตำบลบางปิด
อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

จากภาพที่ 25 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ตัวอย่างดังนี้ ได้ดังนี้

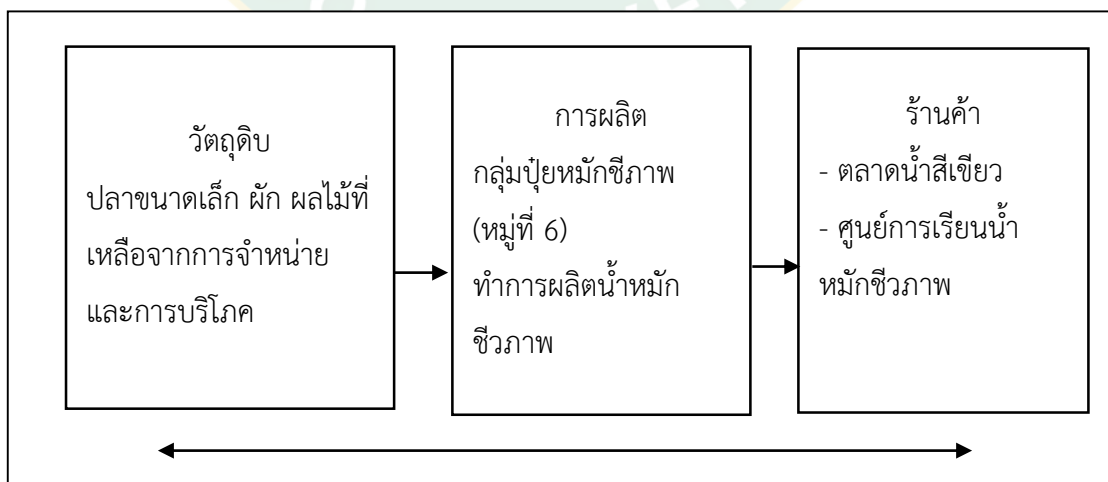
1.1 ดอกไม้ประดิษฐ์จากไผ่ยางพารา

ภาพที่ 26 กระบวนการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ไผ่ยางพารา

จากภาพที่ 26 เป็นกระบวนการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากไผ่ยางพารา วัตถุดิบของยางพารา มาจากกลุ่มการเพาะพันธุ์ยางและสวนยางพาราในพื้นที่ หลังจากได้วัตถุดิบก็ถึงกระบวนการผลิต โดยกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ช่วยกันผลิตขึ้นมา หลังจากนั้นก็นำไปจำหน่ายที่ตลาดนัดสี่เหลี่ยม ร้านของที่ระลึกของอบต. และผลิตให้โรงแรมแถวตำบลบางปิด

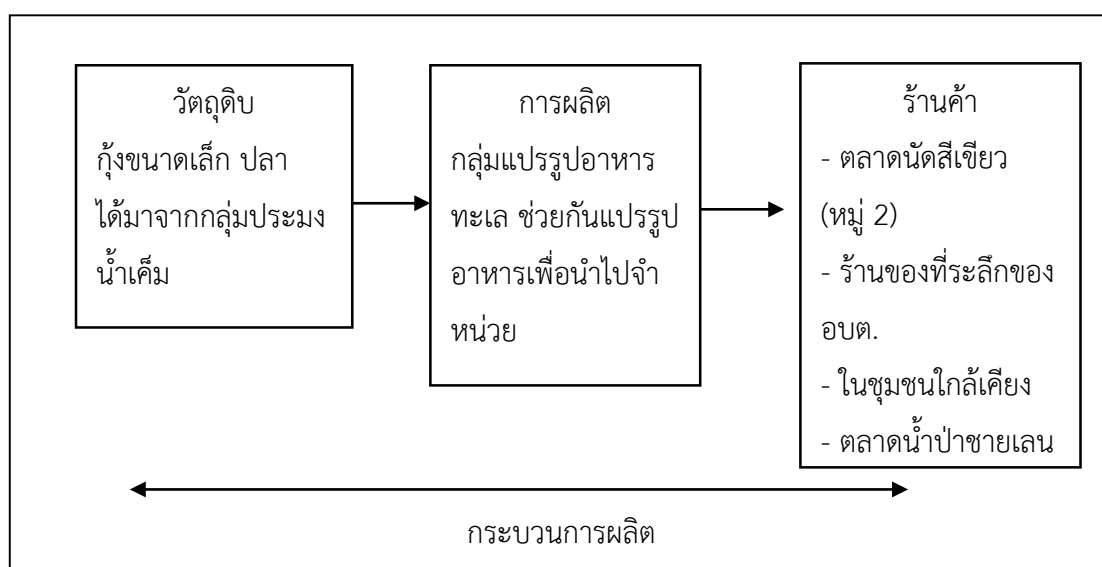
1.2 น้ำหมักชีวภาพ

ภาพที่ 27 กระบวนการน้ำหมักชีวภาพ

จากภาพที่ 27 เป็นกระบวนการผลิตน้ำหมักชีวภาพ วัตถุประสงค์ทำมาจากปลาขนาดเล็ก ผัก ผลไม้ ที่ชาวบ้านเหลือจากการจำหน่ายหรือการบริโภค ส่วนปูนขาวสนับสนุนจากภาครัฐ หลังจากได้วัตถุประสงค์ถึงขบวนการผลิต โดยกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ (หมู่ที่ 6) ได้ทำการผลิตขึ้นมา หลังจากนั้นก็นำไปจำหน่ายที่ตลาดนัดสีเขียว ศูนย์การเรียนรู้ร่น้ำหมักชีวภาพ เพื่อจำหน่ายให้ชาวบ้านที่สนใจ

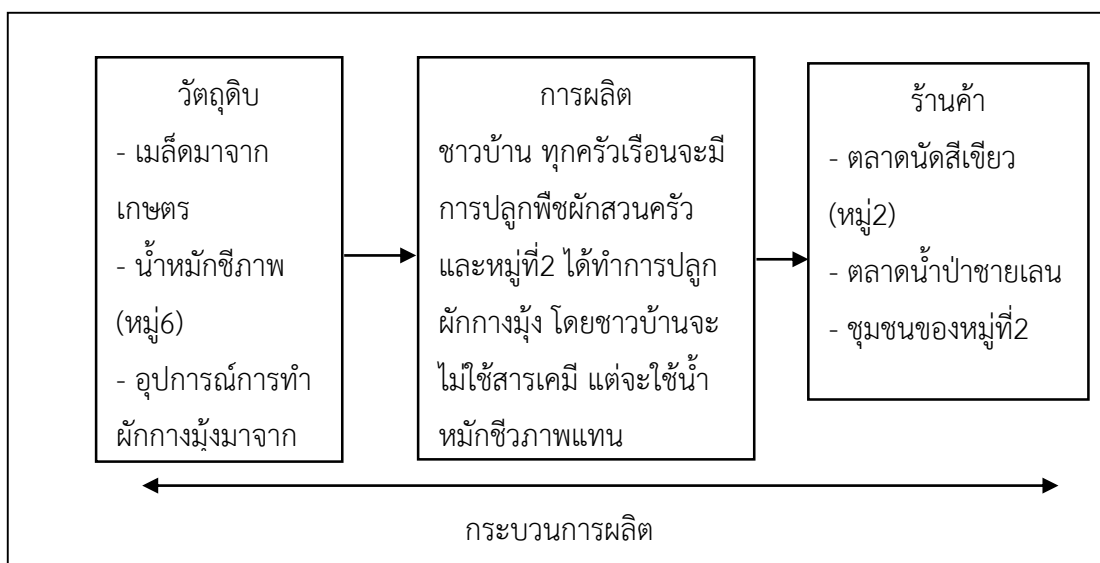
1.3 อาหารแปรรูปจากอาหารทะเล เช่น กะปิเคียว ปลาเค็ม กุ้งแห้ง

ภาพที่ 28 กระบวนการผลิตแปรรูปอาหารทะเล

จากภาพที่ 28 เป็นกระบวนการผลิต อาหารแปรรูปจากอาหารทะเล เช่น กะปิเคียว ปลาเค็ม กุ้งแห้ง วัตถุประสงค์ทำมาจากกุ้งขนาดเล็ก ปลา ได้มาจากกลุ่มประมงน้ำเค็ม หลังจากได้วัตถุประสงค์ถึงขบวนการผลิต โดยกลุ่มกลุ่มแปรรูปอาหารทะเล ช่วยกันแปรรูปอาหารเพื่อนำไปจำหน่ายได้ทำการผลิตขึ้นมา หลังจากนั้นก็นำไปจำหน่ายที่ตลาดนัดสีเขียว ร้านของที่ระลึกของ อบต. และในชุมชนใกล้เคียง

1.4 ผักกางมุ้ง พืชผักสวนครัว

ภาพที่ 29 กระบวนการผลิตผักกางมุ้ง และผักสวนครัว

จากภาพที่ 29 เป็นกระบวนการผลิตผักกางมุ้ง และผักสวนครัว วัตถุดิบได้เมล็ดมาจากเกษตร น้ำหมักชีวภาพ (หมู่ 6) และอุปกรณ์การทำผักกางมุ้งมาซึ่งได้สนับสนุนจากภาครัฐ หลังจากได้วัตถุดิบ ก็ถึงขบวนการผลิต โดยชาวบ้าน ทุกครัวเรือนจะมีการปลูกพืชผักสวนครัว และหมู่ที่ 2 ได้ทำการปลูก ผักกางมุ้ง โดยชาวบ้านจะไม่ใช้สารเคมี แต่จะใช้น้ำหมักชีวภาพแทน หลังจากนั้นก็นำไปจำหน่ายที่ ตลาดนัดสีเขียว ตลาดน้ำป่าชายเลน ชุมชนของหมู่ที่ 2

2. ด้านการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

แผนที่สำหรับนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมหมู่บ้านตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

ภาพที่ 30 แผนที่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด

การกำหนดโปรแกรมนำเที่ยวในหมู่บ้านตำบลบางปิด อำเภอแหลมอม จังหวัดตราด ซึ่งมีโปรแกรม 3 รูปแบบ ซึ่งองค์การส่วนตำบลจะเป็นผู้ดูแลการท่องเที่ยวทั้งหมด

1. แผนการท่องเที่ยวชมหมู่บ้านตำบลบางปิด ครึ่งวัน มี 2 ช่วง เริ่มตั้งแต่ 9:00-12:00 น. และ 13:00-17:00 น. สามารถเลือกว่าจะใช้โปรแกรมช่วงไหน (ซึ่งโปรแกรมนี้เหมาะสมสำหรับครอบครัว หรือผู้ผ่านทาง)

9:00-12:00 น. มีมัคคุเทศก์คอยพานำเที่ยว หมู่ที่ 2 นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้ในเรื่องป่าต้นน้ำเขากระทะ ซึ่งเป็นการกักเก็บน้ำในการบริโภค รวมทั้งนำไปใช้ในการเกษตรของหมู่บ้าน และมีการให้ความรู้ในเรื่องของการปลูกผักกางมุ้ง นักท่องเที่ยวสามารถลงมือปลูกผักและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ รวมถึงมีตลาดนัดสีเขียว ที่ชาวบ้านหรือเกษตรกรนำผลผลิตจากทุกหมู่บ้านนำมาจำหน่าย และยังมีอาหารพื้นบ้านให้นักท่องเที่ยวได้ลองชิม (ซึ่งมีในวันอังคาร พุธ สבת และเสาร์)

หมู่ 7 บ้านช่องลม เป็นศูนย์เรียนรู้พึ่งพาตัวเอง ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้สำคัญในการทำเกษตรของชุมชนตำบลบางปิด ที่มีผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ สาธิต การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ เกษตรผสมผสาน และมีการแปรรูปอาหารผลผลิตการเกษตร เช่น ก๋วยเตี๋ยว สับปะรดกวน เผือกกวน นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถซื้อเป็นของฝากได้ รวมถึงยังมีการปลูกผักกางมุ้ง ผักปลอดสารพิษอีกด้วย

หลังจากนั้นมัคคุเทศก์จะพาชมละครชาตรี ซึ่งเป็นละครที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน ซึ่งหมู่บ้านตำบลบางปิดมีที่นี้ที่เดียว

สามารถนั่งรถโดยสารเยี่ยมชม หรือจะเช่าจักรยานเพื่อเที่ยวชม

13:00-17:00 น. มีมัคคุเทศก์คอยพานำเที่ยว หมู่ 3 บ้านบางปิดบน เป็นการทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในเรื่องการเลี้ยงหมูหลุม โรงสีข้าวที่เป็นแบบดั้งเดิม การเลี้ยงไก่ อารมณ์ และการเลี้ยงกบ เป็ด ซึ่งเป็นการทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี ซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเข้าใจในเรื่องการเกษตรผสมผสานเป็นอย่างมาก

หมู่ 4 บ้านบางกระดาน จะมีการสาธิตในการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา โดยนักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำได้ และสามารถซื้อไปเป็นของที่ระลึกหรือของฝากได้ รวมทั้งยังมีศูนย์การเรียนรู้การปลูกข้าวแบบโบราณ ซึ่งเป็นสิ่งที่หาดูได้ค่อนข้างยาก แต่ถ้ามาเที่ยวในช่วงปลูก หรือช่วงเก็บเกี่ยว นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำการปลูกข้าว และการเก็บเกี่ยวได้

หลังจากนั้นมัคคุเทศก์จะพาชมละครชาตรี ซึ่งเป็นละครที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน ซึ่งหมู่บ้านตำบลบางปิดมีที่นี้ที่เดียว

สามารถนั่งรถโดยสารเยี่ยมชม หรือจะเช่าจักรยานเพื่อเที่ยวชม

2. แผนการท่องเที่ยวชมหมู่บ้านตำบลบางปิด 1 วัน เริ่มตั้งแต่ 9:00-17:00 น. (ซึ่งโปรแกรมนี้เหมาะสำหรับครอบครัว หรือผู้ที่จะมาเยี่ยมชมในหมู่บ้านตำบลบางปิดโดยเฉพาะ)

9:00-12:00 น. มีมัคคุเทศก์คอยพำนาที่เยว หมู่ 2 นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้ในเรื่องป่าต้นน้ำเขากระทะ ซึ่งเป็นการกักเก็บน้ำในการบริโภค รวมทั้งนำไปใช้ในการเกษตรของหมู่บ้าน และมีการให้ความรู้ในเรื่องของการปลูกผักกางมุ้ง นักท่องเที่ยวสามารถลงมือปลูกผักและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ รวมถึงมีตลาดนัดสีเขียว ที่ชาวบ้านหรือเกษตรกรนำผลผลิตจากทุกหมู่บ้านนำมาจำหน่าย และยังมีอาหารพื้นบ้านให้นักท่องเที่ยวได้ลองชิม (ซึ่งมีในวันอังคาร พุธ สด และเสาร์)

หมู่ 7 บ้านช่องลม เป็นศูนย์เรียนรู้พึ่งพาตัวเอง ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้สำคัญในการทำเกษตรของชุมชนตำบลบางปิด ที่มีผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ สาธิต การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ เกษตรผสมผสาน และมีการแปรรูปอาหารผลผลิตการเกษตร เช่น ก๋วยเตี๋ยว สับปะรดกวน เผือกกวน นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถซื้อเป็นของฝากได้ รวมถึงยังมีการปลูกผักกางมุ้ง ปลูกปลอดสารพิษอีกด้วย

หลังจากนั้นมัคคุเทศก์จะพาชมละครชาตรี ซึ่งเป็นละครที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน ซึ่งหมู่บ้านตำบลบางปิดมีที่นี่ที่เดียว

13:00-17.00 น. มีมัคคุเทศก์คอยพำนาที่เยว หมู่ 3 บ้านบางปิดบน เป็นการทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในเรื่องการเลี้ยงหมูหลุม โรงสีข้าวที่เป็นแบบดั้งเดิม การเลี้ยงไก่ อารมณ์ และการเลี้ยงกบ เป็ด ซึ่งเป็นการทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี ซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเข้าใจในเรื่องการเกษตรผสมผสานเป็นอย่างมาก

หมู่ 5 บ้านปากคลอง มีแหล่งท่องเที่ยวป่าชายเลน กิจกรรมคือ นักท่องเที่ยวจะได้นั่งเรือชมป่าชายเลนโดยมีชาวบ้านเป็นคนพายเรือ และสามารถนำอาหารบนชายฝั่งมาทานในเรือ จะมีตลาดน้ำที่ชาวบ้านนำมาขาย เช่น อาหาร ผัก ผลไม้ ขนม เป็นต้น ซึ่งจะเปิดในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ อาทิตย์ และมีการเลี้ยงหอยนางรม แมลงงู ซึ่งเป็นการเลี้ยงแบบธรรมชาติ เพื่อเป็นการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว

สามารถนั่งรถโดยสารเยี่ยมชม หรือจะเช่าจักรยานเพื่อเที่ยวชม

3. แผนการเดินทางเที่ยวชมหมู่บ้านตำบลบางปิด 4 วัน 3 คืน (ซึ่งโปรแกรมนี้เหมาะสำหรับนักศึกษา คณะของหน่วยงาน หรือกลุ่มที่มาดูงาน ซึ่งจะคนจำนวนมาก) รถทัวร์ขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กจะนำรถไปจอดที่องค์การบริหารส่วนตำบล

วันที่ 1 มีรถนำเที่ยวพานักท่องเที่ยวไปที่พักตามหมู่บ้านต่างๆ แล้วพาจะไปเที่ยวที่อ่าวตากู่ (เป็นช่วงพักผ่อนตามอัธยาศัย)

วันที่ 2 จะไปเที่ยวตามศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ซึ่งจะมีการแบ่งเป็นกลุ่ม ซึ่งแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 2 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 20-30 คน โดยมีมัคคุเทศก์ และชาวบ้านนำเที่ยวชมตามหมู่บ้านต่างๆ

กลุ่มที่ 1

วันที่ 2 9:00-12:00น. หมู่ที่1 โดยนักท่องเที่ยวจะได้เห็นวิถีชีวิตของชาวประมง และได้ลองทำลอบปลาหมึก รวมทั้งได้ดูกระบวนการแปรรูปอาหารทะเล เช่น การทำกะปิ หรือกุ้งแห้ง และนักท่องเที่ยวสามารถซื้อของฝากได้

หมู่ที่ 2 นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้ในเรื่องป่าต้นน้ำเขากระทะ ซึ่งเป็นการกักเก็บน้ำในการบริโภค รวมทั้งนำไปใช้ในการเกษตรของหมู่บ้าน และมีการให้ความรู้ในเรื่องของการปลูกผักกางมุ้ง นักท่องเที่ยวสามารถลงมือปลูกผักและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ รวมถึงมีตลาดนัดสีเขียว ที่ชาวบ้านและเกษตรกรนำผลผลิตจากทุกหมู่บ้านนำมาจำหน่าย (ซึ่งมีในวันอังคาร พฤหัสบดี และเสาร์)

13:00-16:00 น. พานักท่องเที่ยวเยี่ยมชมหมู่ที่ 7 บ้านช่องลม เป็นศูนย์เรียนรู้พึ่งพาตัวเอง ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้สำคัญในการทำเกษตรของชุมชนตำบลบางปิด ที่มีผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ สาธิต การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ เกษตรผสมผสาน และมีการแปรรูปอาหารผลผลิตการเกษตร เช่น ก๋วยเตี๋ยว สับปะรดกวน เผือกกวน นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถซื้อเป็นของฝากได้ รวมถึงยังมีการปลูกผักกางมุ้ง ปลูกปลอดสารพิษอีกด้วย

หมู่ที่ 3 บ้านบางปิดบน เป็นการทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในเรื่องการเลี้ยงหมูหลุม โรงสีข้าวที่เป็นแบบดั้งเดิม การเลี้ยงไก่อารมณ์ และการเลี้ยงกบ เป็ด ซึ่งเป็นการทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี ซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเข้าใจในเรื่องการเกษตรผสมผสานเป็นอย่างมาก หลังจากนั้นเข้าที่พัก

ช่วงค่ำ สำหรับละครชาตรีจะมีการแสดงให้กับนักท่องเที่ยว ได้รับชมและศึกษาการแสดงเครื่องประดับและชุดที่สวยงาม

วันที่ 3 9:00-12:00น. พายมเที่ยวหมู่ที่ 8 บ้านพรงสน เป็นโครงการคัดแยกขยะมูล โดยจะมีภาคีให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี

หมู่ที่ 4 บ้านบางกระดาน จะมีการสาธิตในการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา โดยนักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำได้ และสามารถซื้อไปเป็นของที่ระลึกหรือของฝากได้ รวมทั้งยังมีศูนย์การเรียนรู้การปลูกข้าวแบบโบราณ ซึ่งเป็นสิ่งที่หาได้ค่อนข้างยาก แต่ถ้ามาเที่ยวในช่วงปลูก หรือช่วงเก็บเกี่ยว นักท่องเที่ยวสามารถลองทำการปลูกข้าว และการเก็บเกี่ยวได้

13:00-16:00 น. หมู่ที่6 บ้านหินดาด มีศูนย์การเรียนรู้เรื่องน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเป็นการนำปลาตัวเล็ก ผัก ผลไม้ที่เหลือจากชาวบ้านนำมาทำเป็นหมักชีวภาพได้ นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้ ได้ลองฝึกทำ และสามารถซื้อกลับไปได้

หมู่ที่ 5 บ้านปากคลอง มีแหล่งท่องเที่ยวป่าชายเลน กิจกรรมคือ นักท่องเที่ยวจะได้นั่งเรือชมป่าชายเลนโดยมีชาวบ้านเป็นคนพายเรือ และสามารถนำอาหารบนชายฝั่งมาทานในเรือ จะมีตลาดน้ำที่ชาวบ้านนำมาขาย เช่น อาหาร ผัก ผลไม้ ขนม เป็นต้น ซึ่งจะเปิดในวันจัน พุธ ศุกร์ อาทิตย์ และมี

การเลี้ยงหอยนางรม แมลงภู่ ซึ่งเป็นการเลี้ยงแบบธรรมชาติ เพื่อเป็นการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวหลักจากนั้นเข้าที่พัก

กลุ่มที่ 2

วันที่ 2 09:00-12:00 น. พาเที่ยวเยี่ยมชมหมู่ที่ 5 บ้านปากคลอง นักท่องเที่ยวจะได้นั่งเรือชมป่าชายเลนโดยมีชาวบ้านเป็นคนพายเรือ และสามารถนำอาหารบนชายฝั่งมาทานในเรือ และจะมีตลาดน้ำที่ชาวบ้านนำมาขาย เช่น อาหาร ผัก ผลไม้ ขนม เป็นต้น ซึ่งจะเปิดในวันจัน พุธ ศุกร์ อาทิตย์ และมีการเลี้ยงหอยนางรม แมลงภู่ ซึ่งเป็นการเลี้ยงแบบธรรมชาติ เพื่อเป็นการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว

หมู่ที่ 6 บ้านหินดาษ ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งทำมาจากการนำปลาขนาดเล็ก ผัก ผลไม้ที่เหลือจากชาวบ้านนำมาทำเป็นหมักชีวภาพได้ นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้ ได้ลองฝึกทำ และสามารถซื้อกลับไปได้

13:00-16:00 น. หมู่ที่ 4 บ้านบางกระดาน จะมีการสาธิตในการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา โดยนักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำได้ และสามารถซื้อไปเป็นของที่ระลึกหรือของฝากได้ รวมทั้งยังมีศูนย์การเรียนรู้การปลูกข้าวแบบโบราณ ซึ่งเป็นสิ่งที่หาได้ค่อนข้างยาก แต่ถ้ามาเที่ยวในช่วงปลูก หรือช่วงเก็บเกี่ยว นักท่องเที่ยวสามารถลองทำการปลูกข้าว และการเก็บเกี่ยวได้

หมู่ที่ 8 บ้านพรงสน เป็นโครงการคัดแยกขยะมูล โดยจะมีมีคหุเทศกให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี หลักจากนั้นเข้าที่พัก

วันที่ 3 09:00-12:00 น. พาไปเยี่ยมชมบ้านบางปิดบน เป็นการทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในเรื่องการเลี้ยงหมูหลุม โรงสีข้าวที่เป็นแบบดั้งเดิม การเลี้ยงไก่อารมณ์ และการเลี้ยงกบ เป็ด ซึ่งเป็นการทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี ซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเข้าใจในเรื่องการเกษตรผสมผสานเป็นอย่างมาก หลักจากนั้นเข้าที่พัก

หมู่ที่ 7 บ้านช่องลม เป็นศูนย์เรียนรู้พึ่งพาตัวเอง ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้สำคัญในการทำเกษตรของชุมชนตำบลบางปิด ที่มีผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ สาธิต การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ เกษตรผสมผสาน และมีการแปรรูปอาหารผลผลิตการเกษตร เช่น ก๋วยเตี๋ยว สับปะรดกวน เผือกกวน นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถซื้อเป็นของฝากได้ รวมถึงยังมีการปลูกผักกางมุ้ง ผักปลอดสารพิษอีกด้วย

13:00-16:00 น. พาเที่ยวชม หมู่ที่ 2 บ้านบางปิดล่าง มีปาดันน้ำเขากะทะ ซึ่งเป็นแหล่งให้ความรู้ในการกักเก็บน้ำ ซึ่งเกิดจากฝนตกชุกตลอดปี เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ประปา และนำไปใช้สำหรับการเกษตรเป็นหลัก มีการปลูกผักกางมุ้ง เช่นการปลูกผักบุ้ง ผักกาด ผักสวนครัว เป็นต้น นักท่องเที่ยวสามารถได้รับความรู้ หรือสามารถลงมือปลูก หรือเก็บผักในมุ้ง และนักท่องเที่ยวสามารถซื้อกลับไป ซึ่งเป็นผักที่ปลอดสารพิษ ไม่มีการใช้สารเคมี มีตลาดนัดสีเขียว ซึ่งชาวบ้านจะนำมาขาย ไม่ว่าจะ

ผัก ผลไม้ อาหารทะเล ขนมพื้นบ้าน และจะมีอาหารพื้นบ้านของตำบลบางปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถได้ลองชิม ซึ่งเป็นอาหารที่หาทานได้ยาก ซึ่งตลาดนัดสีเขียวจะเปิด วันอังคาร พฤหัสบดี และวันเสาร์ และยังมีละครชาตรีให้นักท่องเที่ยวได้ดู ซึ่งละครชาตรีในสมัยนี้หาดูได้ยาก เพราะมีแต่ตำบลบางปิดเท่านั้นที่ยังเหลืออยู่ เพราะเก็บไว้อนุรักษ์ให้กับคนรุ่นหลัง

หมู่ที่ 1 บ้านอ่าวคู ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวประมง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวคือ อ่าวตาลคู ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวดั้งเดิม มีการทำลอบปลาหมึกโดยนักท่องเที่ยวสามารถทดลองทำลอบปลาหมึกได้ และยังมีมีการแปรรูปอาหารทะเล เช่นการทำกะปิ หรือกุ้งแห้ง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถซื้อไปฝากได้ หลังจากนั้นพัก 1 คืน

วันที่ 4 ทั้ง 2 กลุ่ม หลังจากรับประทานอาหารเช้าเสร็จ นักท่องเที่ยวสามารถซื้อของฝากจากร้านค้าชุมชนของอบต.ได้ ซึ่งจะมีของระลึกของหมู่บ้านนำมาจำหน่าย ไม่ว่าจะเป็นขนม ดอกไม้ ประติมากรรมและอื่นๆ แล้วนักท่องเที่ยวก็จะเดินทางกลับบ้านอย่างปลอดภัย

ข้อเสนอแนะในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจรควรทำตามกระบวนการ (PDCA) ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยผู้วิจัยพบปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ขั้นที่ 1 ด้านการวางแผน ปลัด คณะกรรมการ และภาครัฐ ควรมีความร่วมมือกับผู้นำชุมชนหรือคนในชุมชนเข้ามาร่วมกันการวางแผนการท่องเที่ยวให้เหมาะสมต่อชุมชน เพราะคนในชุมชนจะทราบถึงปัญหาที่แท้จริง จะได้ช่วยกันวางแผนที่เหมาะสม รวมถึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมีทางไหนบ้างที่จะต้องมีการแก้ไข ถึงจะทำการวางแผนการท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้ลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 ด้านการลงมือปฏิบัติ คณะกรรมการ คนในชุมชนเข้าไปร่วมปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ อย่างเป็นระบบ เพื่อสามารถลงมือปฏิบัติให้ตรงกับเป้าหมายและแบบแผนที่ร่วมกันวางไว้ได้อย่างบรรลุผลที่ตั้งไว้มีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน ปลัด คณะกรรมการ ภาครัฐ และคนในชุมชน เข้าไปตรวจสอบว่าตรงกับแผนที่ไว้หรือไม่ ทำการประเมินผล ตามขั้นตอนในการดำเนินงานหรือไม่ และ อาจตรวจสอบอย่างเจาะจง ว่ายังมีปัญหาส่วนไหนบ้างที่จะต้องทำการปรับปรุง และแก้ไข เพื่อลงมือทำแผนงานแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแก้ไข เมื่อตรวจสอบแล้วก็นำมาผลประเมินมาพัฒนาแผน ว่าส่วนไหนที่จะต้องปรับปรุงเพิ่มขึ้น ขั้นตอนการดำเนินงานที่จะต้องทำการปรับปรุง หรือสิ่งที่ดีแล้วก็สามารถปรับปรุงให้มันดียิ่งขึ้นไปอีก และทำรูปแบบการดำเนินการใหม่ที่เหมาะสมร่วมกัน เพื่อสามารถนำไปดำเนินการในครั้งต่อไป

สรุปแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร โดยผู้วิจัยแนะนำให้กับชุมชน เพื่อให้มีการตลาด การจัดการ และการท่องเที่ยวที่ดี และจะทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก และยังสามารถเผยแพร่ความรู้ทางด้านการเกษตร วิธีการดำรงชีวิต วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมของชุมชนบางปิด ให้กับนักท่องเที่ยวอย่างครบวงจร เพื่อจะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน หน่วยงาน และภาครัฐต่างๆเป็นอย่างระบบ และให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นด้วย

ทั้งนี้ในส่วนของโครงการในอนาคตที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางปิดกำลังดำเนินงานนั้นคือ ตลาดน้ำที่ป่าชายเลน การท่องเที่ยวในหมู่ที่ 5 เพื่อศึกษาธรรมชาติและป่าชายเลน มีการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและเอกชน สามารถนำมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับชุมชนต่อไปในอนาคต

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริการและการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และ ศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยศักยภาพทั้ง 4 ด้านนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการท่องเที่ยวชุมชน จากผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด นำเสนอให้กับนักท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์, 2557) ซึ่งได้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา ด้านศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครมีศักยภาพทางการบริการ และการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร

2. การมีส่วนร่วมของคนในตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

การมีส่วนร่วมของของคนในตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ อำเภอตราด พบว่า ศักยภาพของชุมชนในการมีส่วนร่วมด้านการจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยภาพรวมคนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยทางชุมชนไม่ได้เข้ามาส่วนร่วม แต่ชุมชนจะค่อยเข้ามามีบทบาทในเรื่องการจัดพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวก จัดที่พัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐพร ดอกบุญนาค และฐาปกรณ์ ทองคำนุช 2556) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนในตลาร้อยปีสามชุก อำเภอชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่า ศักยภาพของชุมชนในการมีส่วนร่วมการจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยภาพรวมคนในชุมชนเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการวางแผนหรือการวางแผนแนวทางในทุกๆด้าน ทั้งนี้เนื่องจากทางรัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของชุมชนมากขึ้น เพราะในบางครั้งภาครัฐไม่สามารถที่จะจัดการหรือเห็นปัญหาเองได้ทั้งหมด ซึ่งต้องอาศัยการร่วมมือในการเสนอแนวคิด และการเสนอปัญหา ขึ้นมาให้ทางภาครัฐได้รับรู้ โดยทางชุมชนก็ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะชุมชนเองก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวโดยที่ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านสถานที่ ผู้วิจัยก็ได้เสนอแนะแนวทางโดยให้หน่วยงานและภาครัฐให้ความรู้และเข้าใจกับชุมชน และเข้าไปจัดระบบ ระเบียบ วางแผน โดยจะต้องอธิบายให้เห็นภาพชัดว่า ทำไปแล้วจะได้ผลประโยชน์อย่างไรบ้าง และชุมชนเองก็ควรที่จะรับฟังข้อเสนอแนะของผู้อื่น และจะต้องให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน การวางนโยบาย และแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก และจะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในด้านการมีส่วนร่วมด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ควรให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การวางนโยบาย และแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญทางชุมชนควรมี ตู้ ATM ภายในหมู่บ้าน และควรมีรถประจำทางในหมู่บ้านเพื่อนำเที่ยวชมในตำบลบางปิด
3. ด้านองค์กรชุมชน ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ อยากให้มีการจัดตั้งกลุ่มด้านการท่องเที่ยว ด้านการจัดการ ด้านการตลาด โดยจะต้องให้ปลัด คณะกรรมการ และคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มในครั้งนี้ เพื่อจะได้ทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบเพิ่มมากขึ้น

4. ด้านการจัดการ ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดกลุ่มการท่องเที่ยวหรือทางการตลาด เพื่อเป็นผู้ดูแลในเรื่องของการจัดทัวร์ และการจัดหาที่พัก ให้กับนักท่องเที่ยว โดยการร่วมตัวกับชาวบ้าน เพื่อจะได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมเข้ามาเที่ยวกันเยอะ และส่วน เรื่องอาหาร ทางผู้รับผิดชอบ ควรให้ชาวบ้านที่เก่งเรื่องการทำอาหารพื้นบ้านของหมู่บ้านตำบลบางปิดให้นำมาเปิดร้านที่อำเภอในช่วงวันตลาดนัดสี่แยก วันอังคาร พฤหัสบดี และเสาร์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวในลองชิมอาหารที่ไม่ใช่อาหารทะเลอย่างเดียว ซึ่งอาจจะเป็นแรงจูงใจในให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก และทำให้สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านอีกทางหนึ่ง ส่วนเรื่องรายได้ ทางกลุ่มจะต้องแบ่งเงินตามที่ได้จะได้ให้กับชาวบ้าน

5. ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ โดยการเพิ่มสินค้าเพิ่มขึ้น เช่นดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารานอกจากจำหน่ายให้เฉพาะคนที่สั่งตามงานสำคัญต่างๆ ควรมีการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์เพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน หรือปลัดอบต. ร่วมกับชาวบ้านของกลุ่มชาวบ้านในการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ใบยางพาราเพื่อไว้เป็นเข็มกุดให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นทัวร์ ส่วนเรื่องหีบห่อของผลิตภัณฑ์แปรรูป ควรมีการทำหีบห่อที่สวยงามและน่าสนใจ โดยการสื่อถึงตำบลบางปิด หรือสื่อถึงสินค้าของที่ระลึก เพื่อสามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

6. ด้านการทำการตลาด ผู้วิจัยเห็นปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะ อยากรให้มีการจัดทำโฆษณาในการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด โดยการร่วมมือกับหน่วยงาน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน ในการสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดโฆษณา หรือเข้ามาช่วยในการโฆษณาเพิ่มขึ้น จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมเป็นจำนวนมากขึ้น และจะทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทางด้านการเกษตรของตำบลบางปิด เพราะว่าทางด้านการเกษตรเป็นจุดเด่นและเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคนชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดการปัญหาในด้านศักยภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด
3. ควรศึกษาด้านอาหารพื้นบ้านของตำบลบางปิด เพื่อการตัดสินใจลงทุนเปิดร้านอาหารพื้นบ้านในอนาคต ทั้งนี้เพื่อจัดการปัญหาเรื่องร้านอาหารที่มีอยู่น้อย

บรรณานุกรม

- กติกา กลิ่นจันทร์แดง. 2554. แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: แผนนำเสนอบุคคลต้นแบบ เพื่อเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2538. นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ECOTOURISM) ปี 2538-2539. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- จารุจน์ กลิ่นดีป्ली. 2541. การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: อุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จุฑารัตน์ เจือจิ้น. 2555. แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านน้ำเขียวจังหวัด ตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉันทิช วรรณถนอม. 2552. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ณรงค์ศักดิ์ คำหาญสุนทร. 2554. การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อยอำเภอเวียงเก่าจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐพร ดอกบุญนาค และ ฐาปกรณ์ ทองคำนุช. 2556. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนในตลาดร้อยปีสามชุกอำเภอชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. นนทบุรี: กองทุนงานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
- เดโช แสนภักดี. 2546. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของสมาชิกกลุ่มจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนิตย์ โสรรัตน์. 2550. How to apply Logistic and supply chain การประยุกต์ใช้โลจิสติกส์ และโซ่อุปทาน. กรุงเทพฯ: ประชุมทอง พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. 2552. สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- นำชัย ทำนุผล. 2542. แนวคิดและวิธีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. เชียงใหม่: เชียงใหม่สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นิภาพร หนูอักษร. 2548. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. 2557. การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านโคกโคไธร์ จังหวัดพังงา. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal**, 7(3), 650-665.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2541. การมีส่วนร่วมในการในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษา **ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2547. **หลักการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- วรรณมา วงษ์วานิช. 2539. **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. 2550. ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม. **จตุสารการท่องเที่ยว**, 5(3), 82-88.
- สมจิต ชันขวา. 2544. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา **ขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สายสุนีย์ สิงห์ทัศน์. 2555. **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ HIGHLIGHT THAILAND**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.highlightthailand.com/th/main/detail_content/Ecotourism/214.html (12 กุมภาพันธ์ 2559).
- สำเนียง รัตน์โกเศส. 2554. **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน กรณีศึกษา หาดดอกเกด อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด. 2559. **ประวัติความเป็นมาตำบลบางปิด**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.bangpid.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=4 (4 ตุลาคม 2559).
- อมรรัตน์ เตชะนอก. 2555. **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: หาดบางแสน 2 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาโท. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารยา อินคชสาร. 2554. **การประเมินศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อิศรัฎฐ์ รินไธสง และคณะ. 2552. **รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา**. สงขลา: หน่วยงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- อุทัย บุญประเสริฐ. 2545. **องค์การ (Organization)**. กรุงเทพฯ: พระราม 4 ก๊อปปี้.
- เอกวิณิต พรหมรักษา. 2555. **ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงกลยุทธ์ขั้นสูง**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://promruca-dba04.blogspot.com/2012/10/pdca.html> (5 มกราคม 2560).
- Sisavanh Vongkatanegnou. 2555. **แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/482092%2520%25E0%25B8%25A7%25E0%25B8%25B1%25E0%25B8%2599%25E0%25B8%2597%25E0%25B8%25B5%25E0%25B9%2588%252018%2520%25E0%25B9%2580%25E0%25B8%25A1.%25E0%25B8%25A2.59> (9 มีนาคม 2560).
- William, Erwin. 1976. **Participation Management : Concept Theory and Implementation**. Atlanta: Georgia State University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ตำบลบางปิด อำเภอลำปาง จังหวัดตราด

กลุ่มที่ 1 สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิดรวมทั้งคณะทำงานโครงการเสริมพลัง
ขับเคลื่อนเครือข่ายสู่ตำบลน่าอยู่ จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 คณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ จำนวน 10 คน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

อายุ

ระดับการศึกษา

ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

ภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2.1 ศักยภาพทางการจัดการท่องเที่ยวในตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

(1) ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

(2) ศักยภาพทางด้านบริการและการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

(3) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

(4) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

.....

.....

.....

2.2 องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

(1) ศักยภาพทางการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

(2) กระบวนการความคิดแบบยั่งยืน

.....

.....

.....

(3) เครือข่ายการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

(4) ผู้นำชุมชน

.....

.....

.....

2.3 การมีส่วนร่วมของคนในตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2.3.1 ด้านสถานที่

(1) การมีส่วนร่วมด้านพื้นที่ จัดการพื้นที่ แบ่งพื้นที่

.....

.....

.....

(2) การมีส่วนร่วมด้านการจัดการที่พัก รูปแบบที่พัก สถานที่ตั้ง

.....

.....

.....

(3) การมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษาพื้นที่ ความสะอาด

.....

.....

.....

2.3.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

(1) การมีส่วนร่วมด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

.....

.....

.....

(2) การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

(3) การจัดการด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

(4) การจัดการด้านเส้นทางการเดินทาง

.....

.....

.....

2.3.3 ด้านบุคลากร

(1) การรักษาความปลอดภัย

.....

.....

.....

(2) การจัดการด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

(3) จัดการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

.....

.....

.....

(4) การจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

.....

.....

.....

(5) การพัฒนาสินค้าและของที่ระลึก

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ด้านการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางปิด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น

.....

.....

.....

2. ด้านองค์กรชุมชน

.....

.....

.....

3. ด้านการจัดการ (การกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นทางการ มีกองทุน กระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว)

.....

.....

.....

4. ด้านการเรียนรู้ (สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยว)

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

ตารางผนวกที่ 1 รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นางมลฤดี ศรีคุณ	ปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบลบางปิด

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม

ตารางผนวกที่ 2 รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสรารุช ณะประสพ	กำนันตำบลบางปิด และประธาน กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน
2	นายจรูญ ทองปาน	กลุ่มตลาดนัดชุมชน (ตลาดนัดสี่ เตี้ยว)
3	นางวรางคณา จีนาวนิช	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7
4	นายหวังดี คุณโรหิต	ประธานสภา อบต.บางปิด, ประธานกลุ่มจัดการขยะและ สิ่งแวดล้อมระดับครัวเรือน
5	นายกลิ่นหอม ศรีมงคล	ประธานกลุ่มเพาะเห็ดฟางและเห็ด นางฟ้า
6	นางสาวอรัญลักษณ์ ชันธูวาร	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล บางปิด หมู่ที่ 1 และผลิตลอบ ปลาหมึก
7	นางบรรณา คำสอน	กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์
8	นายวาทีน จีนาวนิช	ประธานกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์
9	นางขวัญเมือง สารวุฒิ	ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
10	นางนิรัตน์ ลักษณะเพ็ญ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล บางปิด หมู่ที่ 7
11	นายเทวีญ ลั่นทม	กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน(ป่าชายเลน)
12	นางพะยอม ประสงค์ทรัพย์	แปรรูปผลิตภัณฑ์จากการเกษตร
13	นางมัศยา สีนธูประเสริฐ	กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ
14	นางประนอม กรวยทรัพย์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล บางปิด หมู่ที่ 3
15	นายชาญชัย สีนธูประเสริฐ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล บางปิด หมู่ที่ 2
16	นายนิธิ ทริตสังข์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล บางปิด หมู่ที่ 7
17	นายนาวิ กำจัดภัย	กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง
18	นายสมคิด เนาวโกมุท	กลุ่มอนุรักษ์ประเพณีทำบุญหมู่บ้าน

ภาคผนวก ค

ภาพการเก็บข้อมูล

ภาพผนวกที่ 1 ภาพการเก็บข้อมูลกลุ่มที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก

ภาพผนวกที่ 2 ภาพการเก็บข้อมูลกลุ่มที่ 2 การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม

ภาพผนวกที่ 3 ภาพการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปิด

ภาพผนวกที่ 4 ภาพการเก็บข้อมูลกลุ่มที่ 3 การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายศุภกิจ ทองปาน	
เกิดเมื่อ	10 กรกฎาคม พ.ศ. 2535	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2554	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
	พ.ศ. 2548	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2560	บริษัท เอราวัณเคมีเกษตร จำกัด กรุงเทพมหานคร

